

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง “การใช้สารสนเทศและแหล่งสารสนเทศของผู้ประกอบการฟาร์มสุกรในจังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอเนื้อหาตามลำดับดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุกร
- ตอนที่ 2 การเลี้ยงสุกรในจังหวัดนครปฐม
- ตอนที่ 3 สารสนเทศทางการเกษตร
- ตอนที่ 4 การใช้สารสนเทศ
- ตอนที่ 5 แหล่งสารสนเทศ
- ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุกร

ประเภทของพันธุ์สุกร

สุกรที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและนิยมเลี้ยงกันในปัจจุบัน สุกรมีหลายสายพันธุ์ ดังนี้ (บวรศักดิ์ หัสติน ณ อยุธยา 2537 : 20-23)

1. สุกรพันธุ์ลาร์จไวท์ (Large White)

เป็นสุกรพันธุ์แท้ที่เกิดจากการผสมข้ามสายพันธุ์ระหว่างสุกรพันธุ์ไคเคสเตอร์ซึ่งเป็นสุกรพันธุ์สีขาวกับสุกรพันธุ์ยอร์กเชียร์ซึ่งเป็นสุกรพันธุ์พื้นเมืองของเมืองยอร์กเชียร์ ประเทศอังกฤษ จัดเป็นพันธุ์สุกรที่ดี มีชื่อเสียงและนิยมเลี้ยงกันมากที่สุดพันธุ์หนึ่งในหลายๆประเทศ

ลักษณะประจำสายพันธุ์ที่สำคัญคือ ลำตัวยาว สีขาว หูตั้ง หลังตรง ขาแข็งแรง หางยาว โบกหน้าคล้ายจาน หัวโตปานกลาง

สุกรพันธุ์นี้เป็นที่นิยมเลี้ยงกันมากที่สุดในประเทศไทย มีขนาดรูปร่างใหญ่ สีขาวทั้งลำตัว แต่อาจมีจุดสีดำบ้างบางตัว หัวโตปานกลาง ใบหูตั้ง ลำตัวยาวลึก ไหล่หนาแข็งแรง หลังและบริเวณสะเอวแคบ จุดเด่นของสุกรพันธุ์นี้คือ เลี้ยงง่าย ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี เพศเมียให้ลูกตก ประมาณ 10-15 ตัวต่อครอก เลี้ยงลูกเก่ง ให้ลูกทน 8-10 ครอก เป็นพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตเร็ว มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อสูง โตและเพิ่มน้ำหนักได้ประมาณวันละ 0.7 กิโลกรัมโดยเฉลี่ย สามารถเจริญเติบโต มีน้ำหนักมากถึง 100 กิโลกรัมในระยะเวลาเพียง 5-6 เดือน

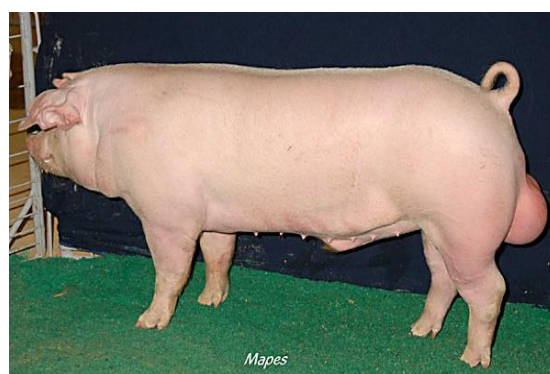
ภาพที่ 1 สุกรพันธุ์ลาร์จไวท์ (Large White)

2. สุกรพันธุ์แลนด์เรซ (Landrace)

เป็นสุกรพันธุ์ลูกผสมที่เกิดจากพันธุ์ลาร์จไวท์กับสุกรพันธุ์พื้นเมืองประเทศเดนมาร์ก และได้รับการปรับปรุงพันธุ์จนเป็นพันธุ์แท้พันธุ์หนึ่งที่มีชื่อเสียง ในด้านการเจริญเติบโตแม่พันธุ์ลาร์จไวท์ และเป็นพันธุ์ที่นิยมเลี้ยงกันมากในหลายๆประเทศเช่นเดียวกัน

ลักษณะประจำสายพันธุ์ที่สำคัญคือ ลำตัวยาว สีขาว หูปรกยาว หลังตรง สะโพกหนา หัวเล็ก ใบหน้าแคบ ขาสั้นและค่อนข้างอ่อน ให้เนื้อเบคอนที่มีคุณภาพดี

สุกรพันธุ์นี้ปัจจุบันก็เป็นที่ยอมรับกันมากเช่นกัน เป็นสุกรที่มีสีขาวตลอดทั้งลำตัว เช่นเดียวกับพันธุ์ลาร์จไวท์ แต่ใบหูมีขนาดยาวกว่าและพับลงข้างหน้าหรือที่เรียกว่า หูปรก หัวมีขนาดเล็ก เรียวรับกับคอ จมูกยาว ลำตัวยาวค่อนข้างเล็ก หลังค่อนข้างตรง สะโพกกลมใหญ่และเด่นชัด ช่วงขาสั้นและเตี้ยกว่าพันธุ์ลาร์จไวท์ จุดเด่นของสุกรพันธุ์นี้ก็คือเป็นสุกรที่มีลำตัวยาวกว่าพันธุ์อื่นๆเพราะมีซี่โครงมากกว่าสุกรพันธุ์อื่น 1-2 ซี่ (มีซี่โครง 16-17 ซี่) เพศเมียให้ลูกดกพอสมควรคือประมาณ 10-12 ตัวต่อครอก เลี้ยงลูกเก่ง แต่พันธุ์นี้มีข้อเสียคือ มีกระดูกขาค่อนข้างเล็ก ซึ่งมักทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับขา หรือข้อเท้าอ่อนอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามสุกรพันธุ์แลนด์เรซนี้มีการเจริญเติบโตเร็ว มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนอาหารดี และให้คุณภาพซากที่ดี มีเนื้อแดงสูง มีมันน้อย ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดในปัจจุบัน เช่นเดียวกับพันธุ์ลาร์จไวท์

ภาพที่ 2 สุกรพันธุ์แลนด์เรซ (Landrace)

3. สุกรพันธุ์ดิวอี้เจอร์ซี่ (Duroc Jersey)

เป็นสุกรพันธุ์พื้นเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา มีลำตัวสีแดง ต่อมาได้มีการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ขึ้นที่รัฐนิวยอร์กและรัฐนิวเจอร์ซีย์ โดยที่รัฐนิวยอร์กเรียกสุกรพันธุ์ที่ปรับปรุงใหม่นี้ว่าพันธุ์ดิวอี้ ส่วนที่รัฐนิวเจอร์ซีย์เรียกว่าพันธุ์เจอร์ซี่แดง ในเวลาต่อมาได้เรียกชื่อรวมกันว่า ดิวอี้เจอร์ซี่ จนถึงปัจจุบัน

ลักษณะประจำพันธุ์ของสุกรพันธุ์นี้ก็คือ ลำตัวสีแดงหรือแดงเข้ม ใบหูเล็กตั้งตั้งประกบ ลำตัวสั้น สันหลังโค้งหนา ใบหน้าสั้น ให้ลูกไม่คด ทนต่อสภาพแวดล้อมได้ดี

สุกรพันธุ์นี้นิยมเรียกสั้นๆว่า ดิวอี้ เป็นสุกรที่มีสีเข้ม ความเข้มของสีมีความแปรผันจากสีน้ำตาลเข้มลงมากจนถึงสีน้ำตาลอ่อนเกือบจะคล้ายสีทอง ใบหูมีขนาดเล็กตั้งเฉียงไปข้างหน้า ปลายหูพับปรกเล็กน้อย หัวมีขนาดปานกลาง หน้ายาวพอประมาณ สะโพกกลมใหญ่เด่นชัด ความยาวลำตัวสั้นกว่าสุกรพันธุ์ลาร์จไวท์และแลนดิโรซ แต่มีลำตัวที่หนากว่าและมีหลังโค้งมากกว่าพันธุ์ทั้งสอง ดูบึกบั่นแข็งแรง เป็นสุกรพันธุ์เนื้อ มีคุณภาพซากที่ดีมากพันธุ์หนึ่ง

เนื่องจากสุกรพันธุ์นี้เป็นพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตเร็ว ขุนให้อ้วนได้ง่ายและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี จึงนิยมใช้เป็นพ่อพันธุ์ผสมข้ามพันธุ์กับสุกรพันธุ์ลูกผสมเพื่อผลิตลูกสุกร 3 สายเลือดสำหรับเลี้ยงเป็นสุกรขุนส่งตลาด

ภาพที่ 3 สุกรพันธุ์ดิวอี้เจอร์ซี่ (Duroc Jersey)

อนึ่ง นอกเหนือจากสุกร 3 สายพันธุ์ดังกล่าวแล้ว ยังมีพันธุ์สุกรอื่นๆ ที่นำเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทย อีก (Kate'y 2011) ได้แก่

1. สุกรพันธุ์เบอร์กเชียร์ (Berckshire)

มีถิ่นต้นกำเนิดอยู่ที่เมืองเบอร์กเชียร์ตอนใต้ของอังกฤษ เป็นลูกผสมระหว่าง สุกรอังกฤษ จีน และไทย ลำตัวสีดำแต่มีสีขาวอยู่ 6 แห่ง คือ หน้าผาก ปลายหาง เท้าทั้ง 4 จมูกสั้น หน้าหัก หน้าผากกว้าง หูเล็กตั้งตรงแต่อายุมากหูจะปรกไปด้านหน้าเล็กน้อย คางใหญ่ย้อยมาถึงลำคอเป็นสุกรขนาดกลาง ตะโพกใหญ่ บึกบั่น ใช้เป็นสุกรสายพ่อพันธุ์ให้เนื้อมาก

ภาพที่ 4 สุกรพันธุ์เบอร์กเชียร์ (Berckshire)

2. สุกรพันธุ์แฮมเชียร์ (Hamshire)

มีถิ่นต้นกำเนิดอยู่ตอนใต้ของอังกฤษ ผสมระหว่างพันธุ์ที่มีสีขาวพาดที่อกกับพันธุ์ของอังกฤษ (Exxes) ลักษณะลำตัวสีดำมีแถบขาวพาดที่ไหล่ หน้ายาว หูตั้ง ให้ลูกตก แข็งแรง ให้น้ำนมมาก มีความคงทนต่อดินฟ้าอากาศและเชื้อโรค แต่มักเป็นโรคโพรงจมูกอีกเสบง่าย

ภาพที่ 5 สุกรพันธุ์แฮมเชียร์ (Hamshire)

3. สุกรพันธุ์เพียเทรียน (Pietrain)

มีถิ่นกำเนิดในประเทศเบลเยียม ลักษณะทั่วไป ลำตัวสีขาวมีจุดดำ ตะโพกสวย ส่วนไหล่มีเนื้อแดงมาก อัตราส่วนระหว่างเนื้อกับมันดีกว่าสุกรพันธุ์อื่น การเติบโตช้า มีแอมใหญ่ มันบาง ซากดี นิยมใช้เป็นสุกรสายพ่อพันธุ์สำหรับผลิตสุกรลูกผสมเพื่อเลี้ยงเป็นสุกรขุน เมื่อนำมาเลี้ยงในประเทศไทยปรากฏว่าโตช้า อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อไม่ดี ไม่เป็นที่นิยมของผู้เลี้ยงและมีปัญหาเกี่ยวกับการซื้อคตายได้ง่ายเมื่อผสมพันธุ์

ภาพที่ 6 สุกรพันธุ์เพียเทรียน (Pietrain)

4. สุกรพันธุ์อื่นๆ เช่น ยอร์กเชียร์

สุกรพันธุ์ต่างๆ เหล่านี้ต่างก็มีลักษณะและคุณสมบัติที่เด่น เหมาะสมแก่การเลี้ยงเช่นกัน แต่ก็ไม่เป็นที่นิยมเลี้ยงกันมากนัก

สำหรับพันธุ์สุกรที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและนิยมนำมาเลี้ยงกันในปัจจุบัน สามารถแบ่งตามประเภทของการให้เนื้อได้เป็น 3 ประเภท (Kate'y 2011) ดังนี้

1. ประเภทพันธุ์มัน (Lard Type) ให้ไขมันมาก ได้แก่สุกรพันธุ์พื้นเมือง พันธุ์ควาย พันธุ์ราด พันธุ์พวง พันธุ์กระโดน และพันธุ์ไหหลำ

2. ประเภทพันธุ์เบคอน (Bacon Type) ให้เนื้อเบคอน (เนื้อ 3 ชั้น) เนื้อบริเวณท้องมาก ได้แก่พันธุ์ลาร์จไวท์ และพันธุ์แลนด์เรซ

3. ประเภทพันธุ์เนื้อ (Meat Type) ให้เนื้อแดงมากไขมันน้อย มีลักษณะเด่นคือคุณภาพซาก ได้แก่พันธุ์ดورك พันธุ์แฮมเชียร์ และพันธุ์เพียเทรียน

ปัจจัยที่จะทำให้การเลี้ยงสุกรประสบความสำเร็จประกอบด้วย (กรมปศุสัตว์ 2548 : 1)

1. สุกรพันธุ์ดี
2. อาหารดี
3. โรงเรือนดี
4. การจัดการเลี้ยงดี
5. การป้องกันโรคดี

สุกรพื้นเมืองในประเทศไทย

สุกรพันธุ์พื้นเมืองเป็นสุกรที่เลี้ยงอยู่ตามหมู่บ้านชนบทและพวกชาวเขา ลักษณะโดยทั่วไป จะมีขนสีดำ ท้องยาน หลังแอ่น การเจริญเติบโตช้า ตะโพกเล็ก อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อต่ำ ให้ลูกดก และเลี้ยงลูกเก่ง จะมีชื่อเรียกต่างกันไปตามท้องถิ่น เช่น สุกรพันธุ์ไหหลำ พันธุ์ควาย พันธุ์ราด พันธุ์พวง สุกรป่า เป็นต้น สุกรที่เป็นพันธุ์พื้นเมืองของไทย มีดังนี้

1. พันธุ์ไหล่ดำ

เป็นพันธุ์ที่ดีที่สุดในสุกรพันธุ์พื้นเมือง ขนาดหัวใหญ่ปานกลาง คางหย่อน ไหล่กว้าง พุงหย่อน หลังแอ่น ให้ลูกดก เลี้ยงลูกเก่ง ตัวผู้หนัก ประมาณ 120 - 150 กก. ตัวเมียหนักประมาณ 90 - 110 กก. เลี้ยงในภาคกลางและภาคใต้

ภาพที่ 7 สุกรพันธุ์ไหล่ดำ

2. พันธุ์ควาย

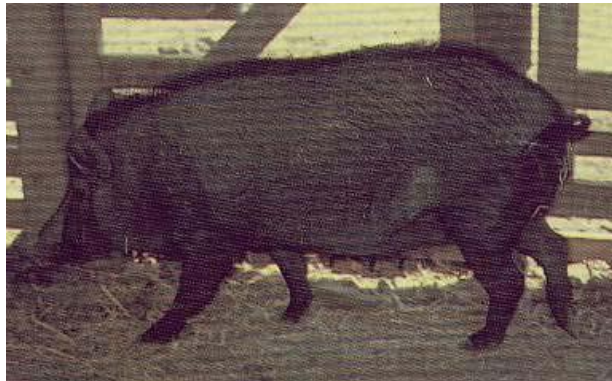
เลี้ยงมากที่ภาคเหนือ สืบคล้ายพันธุ์ไหล่ดำ หน้าผากมีรอยย่น ใบหูใหญ่ปรก (ตกปลาย) ปลายหูเล็ก พุงหย่อน หลังแอ่น ขนาดเล็กกว่าพันธุ์ไหล่ดำ ตามีวงแหวนสีขาวรอบดวงตา เติบโตช้า

ภาพที่ 8 สุกรพันธุ์ควาย

3. หมูกระโดนหรือหมูราด

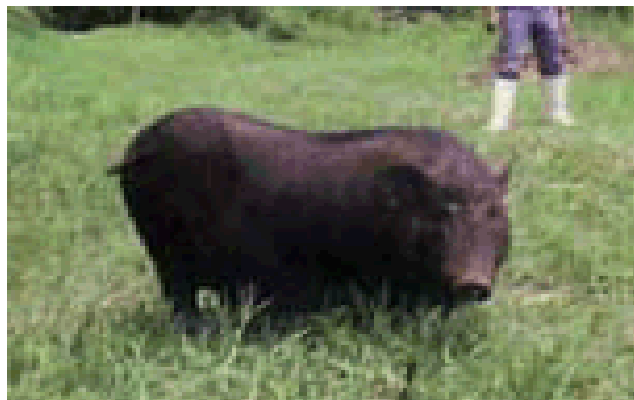
คล้ายกับพันธุ์ Berkshire ตัวสั้น ป้อม ใบหูเล็กตั้งตรง ว่องไวปราดเปรียว หากินในป่าเก่ง กระดูกเล็ก เนื้อแน่น

ภาพที่ 9 สุกรพันธุ์กระโดนหรือหมูราด

4. พันธุ์พวง

พันธุ์นี้ขนจะแข็ง ผิวหนังหยาบ คางใหญ่ ไหล่กว้าง ตะโพกเล็ก หลังแอ่น พุงหย่อน

ภาพที่ 10 สุกรพันธุ์พวง

การเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้ครอบครัวและยังได้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ เหตุผลการเลี้ยงสุกร มีดังนี้

1. สุกรสามารถเลี้ยงได้ในจำนวนน้อยตัว หรือเลี้ยงเป็นฟาร์มขนาดเล็ก-กลาง-ใหญ่
2. การเลี้ยงสุกรใช้พื้นที่การเลี้ยงเพียงเล็กน้อย ไม่ใหญ่โตมาก
3. การเลี้ยงสุกรใช้แรงงานน้อย
4. สุกรเลี้ยงง่าย ไม่ยุ่งยาก
5. เศษอาหารและของเหลือต่างๆ สามารถนำไปเลี้ยงสุกรได้
6. มูลสุกรใช้เป็นปุ๋ยอย่างดี หรือใช้กับบ่อเลี้ยงปลาเพื่อเพิ่มผลผลิตการเลี้ยงปลา
7. การเลี้ยงสุกรเป็นกิจการที่ให้ผลกำไรดี สามารถคืนทุนได้ภายในเวลา 6 เดือน
8. สุกรให้ลูกดก ขยายพันธุ์ได้เร็ว

รูปแบบการเลี้ยงสุกรของไทย

ก่อนปี พ.ศ. 2500 การเลี้ยงสุกรของไทยไม่อาจเรียกเป็นอาชีพได้ การเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงตามชนบท ห่างไกลตัวเมือง เลี้ยงโดยปล่อยไว้ใต้ถุนบ้าน เลี้ยงกันครัวเรือนละ 1 แม่ อาหารที่ให้อาศัยเป็นอาหารที่เหลือจากครัวเรือน เสริมด้วยลำข้าว ปลายข้าวต้มผสมกับผักตบชวา เศษผัก และผักบั้งเป็นต้น สุกรจะถูกปล่อยในตอนกลางวันให้ไปคุ้ยหาอาหารตามธรรมชาติ ซึ่งจุดประสงค์แรกเริ่มของการเลี้ยงสุกรก็เพื่อให้เป็นสัตว์ที่คอยเก็บกากปฏิกูลหรือเศษอาหารจากครัวเรือนของมนุษย์โดยไม่คิดที่จะเลี้ยงไว้ขายหรือเป็นแหล่งรายได้ที่จะทำเป็นอาชีพเลย การเลี้ยงมักเลี้ยงเฉพาะสุกรเพศเมียไว้เป็นแม่พันธุ์เพาะลูก แต่ไม่มีการเลี้ยงพ่อพันธุ์ ลูกสุกรเพศผู้จะถูกตอนเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อแม่สุกรเป็นสัดก็ได้รับการผสมพันธุ์จากสุกรป่าหรือสุกรที่ไม่ได้ตอน และเมื่อสุกรมีลูก 2-3 ครอกก็จะถูกขายไป แล้วซื้อแม่พันธุ์ใหม่หรือเก็บสุกรเพศเมียที่มีอยู่ไว้เป็นแม่พันธุ์ต่อไป

การเลี้ยงสุกรขุนในระยะแรกมีการเลี้ยงแบบขังรวม คอกละ 5-6 ตัว จนถึง 50-100 ตัว อาหารที่ให้อาศัยเป็นเศษอาหารจากตลาด นำมาต้มกับปลายข้าวผสมรำและผักที่หาได้จากท้องถิ่น ทำให้สุกรมีประสิทธิภาพที่ไม่ดีเนื่องจากขาดโปรตีน

การเลี้ยงสุกรของไทยเริ่มพัฒนาตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2490 เนื่องจากความต้องการบริโภคมีเพิ่มมากขึ้น จากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น อาหารธรรมชาติที่เป็นเนื้อสัตว์เริ่มไม่เพียงพอจึงมีการณรงค์ให้มีการเลี้ยงสุกร ดังนั้นการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรทางด้านอาหารและการปรับปรุงพันธุ์จึงเริ่มต้นขึ้น เช่น มีการนำสุกรที่มีเลือดผสมของพันธุ์เบอร์กเชียร์ (Berkshire) ที่ยังคงเหลือหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่วนสุกรพันธุ์แท็บเบอร์กเชียร์ที่นำเข้ามาก่อนสงครามโลกโดยพระนรราชจันง หั่วหน้าคณะทูตสันถวไมตรี ได้ส่งไปเลี้ยงที่สถานีสกรมแม่ใจ จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากนั้นมีการตั้งสถานีเกษตรกลางบางเขน จึงถูกส่งมาเลี้ยงที่เกษตรกลาง บางเขน และที่ศูนย์พันธุ์ไประหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 สุกรที่ยังคงเหลืออยู่ก็เป็นเลือดผสมของพันธุ์เบอร์กเชียร์

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2493 กองสัตว์บาล กรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะได้นำเข้าพันธุ์สุกรสมอลไวท์ (Small White) ลาร์จไวท์ (Large White) เบอร์กเชียร์ (Berkshire) และแทมเวิร์ท (Tamworth) จากประเทศออสเตรเลีย และในปี พ.ศ. 2497 ได้นำเข้าพันธุ์สุกรจากสหรัฐอเมริกา ได้แก่ พันธุ์เบอร์กเชียร์ (Berkshire) แฮมเชียร์ (Hampshire) และดูโรค เจอร์ซี่ (Duroc Jersey) และมีการพัฒนาหาพันธุ์ที่เหมาะสม มีการศึกษาสภาพการเลี้ยง โรงเรือน อาหาร และโรคในสุกร จนกระทั่งมีการเห็นพ้องร่วมกันว่าพันธุ์ลาร์จไวท์ และดูโรค เจอร์ซี่ เป็นพันธุ์สุกรที่เหมาะสมและสมควรนำไปใช้ในแผนการผสมพันธุ์เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ให้เกษตรกรต่อไป (วันดี ทาตระกูล 2546 : 5-6)

ดังจะเห็นได้ว่าการเลี้ยงสุกรในประเทศไทย ได้พัฒนาจากอาชีพการเลี้ยงสุกรในลักษณะเสริมรายได้ของครอบครัวไปเป็นการเลี้ยงในลักษณะธุรกิจและอุตสาหกรรมเต็มรูปแบบมากขึ้นเรื่อยๆ ผู้ทำธุรกิจฟาร์มสุกรและบริษัทที่ทำธุรกิจสุกรล้วนแต่แข่งขันกันมาก มีการนำพันธุ์สุกรมาจากต่างประเทศหรือมีการจัดประกวดพ่อแม่พันธุ์สุกรเพื่อคัดเลือกพันธุ์สุกรที่ดีที่สุดมาทำการปรับปรุงพันธุ์ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น แต่การเลี้ยงสุกรในลักษณะดังกล่าวก็ไม่ใช่จะสามารถเลี้ยงกันได้ง่ายๆ เนื่องจากผู้เลี้ยงแต่ละรายต่างก็มีกำลังความสามารถที่แตกต่างกันไป อาจเลี้ยงได้ในบางขั้นตอนหรือเลี้ยงได้ครบทุกขั้นตอนก็ได้

ปัจจุบันอาชีพการเลี้ยงสุกรในประเทศไทย มีการจัดกระจายอยู่ทั่วทุกภาค ภาคกลางมีปริมาณการเลี้ยงสุกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57 ของสุกรทั้งประเทศ รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 19 14 และ 10 ของจำนวนสุกรทั้งประเทศตามลำดับ สำหรับแหล่งเลี้ยงสุกรที่สำคัญในแต่ละภาค มีดังนี้ (วันดี ทาตระกูล 2546 : 11)

ภาคกลาง : จังหวัดราชบุรีมีการเลี้ยงสุกรมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดนครปฐม ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ตามลำดับ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดนครราชสีมา มีปริมาณมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดอุบลราชธานี ขอนแก่น และบุรีรัมย์ ตามลำดับ

ภาคเหนือ : จังหวัดเชียงใหม่ มีปริมาณมากที่สุด รองลงมาคือลำพูน นครสวรรค์ และเชียงราย ตามลำดับ

ภาคใต้ : จังหวัดสงขลา มีปริมาณมากที่สุด รองลงมาคือ จังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามลำดับ

ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ (2556 : 1) ได้สำรวจข้อมูลการเลี้ยงสุกรของไทยในปี พ.ศ. 2554 พบว่าจังหวัดที่มีจำนวนสุกรมากที่สุด 10 อันดับแรก ดังนี้

ลําดับที่	จังหวัด	สุกร(ตัว)						สุกรทั้งหมด (ตัว)	
		พื้นเมือง		สุกรพันธุ์		สุกรขุน			
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	ราชบุรี	11,904	0.27	423,285	14.71	1,067,371	17.52	1,492,560	15.42
2	ชลบุรี	2 5,212	0.73	309,104	10.74	638,874	10.49	953,190	9.85
3	นครปฐม	40,842	5.74	140,146	4.87	330,575	5.43	511,563	5.28
4	ลพบุรี	6,970	0.98	70,174	2.44	381,630	6.26	458,774	4.74
5	นครราชสีมา	18,633	2.62	100,730	3.50	268,274	4.40	387,637	4.00
6	เชียงใหม่	59,072	8.30	133,996	4.66	169,227	2.78	362,295	3.74
7	พัทลุง	12,999	1.83	109,932	3.82	226,682	3.72	349,613	3.61
8	ฉะเชิงเทรา	1,361	0.19	57,959	2.01	255,477	4.19	314,797	3.25
9	นครศรีธรรมราช	24,805	3.48	84,808	2.95	150,045	2.46	259,658	2.68
10	สุพรรณบุรี	13,119	1.84	52,883	1.84	169,433	2.78	235,435	2.43

ที่มา: “สรุปข้อมูลและสถิติจำนวนสุกรและเกษตรกรผู้เลี้ยงประจำปี 2554” ของ ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ (2556)

อนึ่งจะสังเกตได้ว่าจังหวัดนครปฐมนั้น เมื่อปี พ.ศ. 2553 เลี้ยงสุกรเป็นอันดับสองของประเทศ แต่ในปี พ.ศ. 2554 เลี้ยงเป็นอันดับสามของประเทศ

การเลี้ยงสุกรในประเทศไทย สามารถกระทำได้ 3 ลักษณะด้วยกันคือ (บวรศักดิ์ หัสติน ณ อยู่ธยา 2537 : 25-26)

1. การเลี้ยงสุกรพันธุ์
2. การเลี้ยงสุกรขุน
3. การเลี้ยงสุกรแบบครบวงจร

1. การเลี้ยงสุกรพันธุ์

เป็นการเลี้ยงสุกรพ่อแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรออกจำหน่ายให้เกษตรกรผู้เลี้ยงนำไปเลี้ยงต่อ ซึ่ง มีอยู่ 2 ประเภทด้วยกันคือ

1.1 ลูกสุกรพันธุ์แท้ ในการผลิตนั้นผู้เลี้ยงจำเป็นต้องเลี้ยงสุกรพันธุ์แท้พันธุ์ใดพันธุ์หนึ่งไว้เป็น พ่อแม่พันธุ์ ซึ่งจะพันธุ์ที่กำลังเป็นที่นิยมของตลาดในปัจจุบัน แต่ถ้ามีกำลังความสามารถเพียงพอก็อาจ เลี้ยงไว้ผลิตสุกรพันธุ์แท้หลายๆพันธุ์ก็ได้

1.2 ลูกสุกรพันธุ์ผสม ในการผลิตลูกสุกรพันธุ์ลูกผสมนั้น ผู้เลี้ยงจำเป็นต้องเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ สุกรไว้ไม่น้อยกว่า 2-3 พันธุ์ และทำการผลิตโดยใช้วิธีการผสมพันธุ์แบบข้ามสายพันธุ์ เพื่อที่จะทำให้ได้ลูก สุกรพันธุ์ลูกผสมโดยเฉพาะ ลูกสุกรพันธุ์ผสม 3 สายเลือดกำลังเป็นที่นิยมเลี้ยงกันและตลาดก็กำลังต้องการ มากในปัจจุบัน

2. การเลี้ยงสุกรขุน

เป็นการเลี้ยงสุกรเพื่อส่งตลาดชำแหละ สามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ

2.1 การเลี้ยงตั้งแต่ระยะลูกสุกรหลังหย่านม การเลี้ยงโดยวิธีนี้ไม่จำเป็นต้องผลิตลูกสุกรใช้เอง เพียงแต่จะต้องมีความชำนาญและมีความรู้ในวิธีการคัดเลือกซื้อลูกสุกรมาใช้เลี้ยงหรือเลือกซื้อเฉพาะลูก สุกรจากฟาร์มอื่นๆ ที่ไว้ใจได้ นำมาเลี้ยงจนกระทั่งมีน้ำหนักประมาณ 100 กิโลกรัม ก็สามารถจับส่งตลาดได้ ซึ่งจะใช้เวลาเลี้ยงขุนประมาณ 4-5 เดือน

2.2 การเลี้ยงในระยะสุกรรุ่น การเลี้ยงโดยวิธีนี้เป็นวิธีที่บรรดาพ่อค้าสุกรนิยมใช้กันมาก โดยพ่อค้าเหล่านี้จะออกไปกว้านซื้อสุกรรุ่น ที่มีน้ำหนักประมาณ 50-60 กิโลกรัม จากชาวบ้านต่างๆในราคา ที่ค่อนข้างถูก จากนั้นก็นำสุกรรุ่นที่หามาได้มาถ่ายพยาธิ และให้อาหารขุนเต็มที่ ซึ่งจะทำให้สุกรมีการ เจริญเติบโตได้ดีขึ้นกว่าเดิม สามารถจับส่งตลาดได้ในเวลาไม่นานนัก

3. การเลี้ยงสุกรแบบครบวงจร

เป็นการเลี้ยงสุกรในลักษณะของธุรกิจการค้าที่สมบูรณ์แบบโดยจะทำการเลี้ยงสุกรครบทุก ขั้นตอนภายในฟาร์ม นับตั้งแต่เริ่มทำการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ไว้ทำการผสมพันธุ์ เลี้ยงดูลูกสุกรที่ผลิตได้และขุน สุกรจนโตได้ขนาดที่สามารถจับส่งตลาดได้

การเลี้ยงสุกรวิธีนี้มีข้อดีก็คือ ผู้เลี้ยงไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยลูกสุกรจากฟาร์มอื่นๆ ทั้งเป็นการ ตัดปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการซื้อหาลูกสุกรมาเลี้ยงที่อาจทำให้ความเสียหายเกิดขึ้นได้ในภายหลัง ส่วนข้อเสีย ก็คือต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงและทำให้เกิดความยุ่งยากในการดำเนินงานมากพอสมควร ผู้เลี้ยงจำเป็นต้องวาง แผนการดำเนินงานที่ถูกต้องเหมาะสมตามขั้นตอน และให้มีความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกัน

และจากการสำรวจของกรมปศุสัตว์ ศูนย์สารสนเทศ (2556 : 1) พบว่าการเลี้ยงสุกรด้วยลักษณะต่างๆ ของไทยในจังหวัดต่างๆ มีดังนี้

1. สุกรพื้นเมือง จังหวัดที่มีจำนวนสุกรพื้นเมืองในปี 2554 มากที่สุด 5 อันดับแรก คือ จังหวัดเชียงใหม่ มีสุกรพื้นเมืองจำนวน 59,072 ตัว คิดเป็น 8.30 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือ จังหวัดอุบลราชธานี แม่ฮ่องสอน นครปฐม และเชียงราย ตามลำดับ
2. สุกรพันธุ์ จังหวัดที่มีจำนวนสุกรพันธุ์ในปี 2554 มากที่สุด 5 อันดับแรก คือ จังหวัดราชบุรี มีสุกรพันธุ์จำนวน 423,285 ตัว คิดเป็น 14.71 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือ จังหวัดชลบุรี นครปฐม เชียงใหม่ และพัทลุง ตามลำดับ
3. สุกรขุน จังหวัดที่มีจำนวนสุกรขุนในปี 2554 มากที่สุด 5 อันดับแรก คือ จังหวัดราชบุรี มีสุกรขุนจำนวน 1,067,371 ตัว คิดเป็น 17.52 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือ จังหวัดชลบุรี ลพบุรี นครปฐม และนครราชสีมา ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตสุกรหรือการส่งออก

ผู้เลี้ยงสุกรต้องประสบกับปัญหาการเลี้ยงสุกรหลายด้าน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร 2555 : 126 - 127) ดังนี้

1. โรคระบาด โดยเฉพาะโรค PRRS¹ ทำให้อัตราการสูญเสียจากการเลี้ยงสุกรสูงขึ้นถ้ามีการระบาดในวงกว้าง รวมทั้งปัญหาสภาพอากาศแปรปรวนซึ่งทำให้สุกรมีภูมิคุ้มกันโรคต่ำ อาจทำให้ปริมาณการผลิตลดลงจากที่คาดไว้
2. ภัยแล้งหรืออุทกภัย ถ้าเกิดในแหล่งผลิตพืชอาหารสัตว์ที่สำคัญของไทยหรือของโลก จะมีผลกระทบทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหายและส่งผลกระทบต่อราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์สูงขึ้น
3. นโยบายรับจำนำของรัฐบาล จะทำให้ราคาข้าว มันสำปะหลัง และข้าวโพดที่ใช้เลี้ยงสัตว์อยู่ในระดับสูง จึงส่งผลให้ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ ได้แก่ รำข้าว ปลายข้าว ข้าวโพด และมันเส้นสูงขึ้น ส่งผลต่อเนื่องทำให้ต้นทุนการผลิตสุกรสูงขึ้นด้วย
4. ราคาน้ำมันและก๊าซ ถ้าราคาปรับตัวสูงขึ้นจะทำให้ต้นทุนค่าขนส่งปัจจัยการผลิตต่างๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอาหารสัตว์ซึ่งจะทำให้ราคาอาหารสัตว์สูงขึ้น นอกจากนี้การปรับตัวสูงขึ้นของราคาน้ำมัน จะทำให้ความต้องการใช้พืชพลังงานทดแทนเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อปริมาณวัตถุดิบอาหารสัตว์และทำให้ราคาปรับตัวสูงขึ้น
5. ในกรณีการส่งสุกรเป็นสินค้าออก ปัจจัยหนึ่งที่กระทบคือความผันผวนของค่าเงินบาท โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่ค้าหรือคู่แข่ง ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกลดลง

¹ PRRS (Procine Reproductive and Respiratory Syndrome) เป็นโรคที่ทำให้เกิดกลุ่มอาการของโรคในระบบสืบพันธุ์ และทางเดินหายใจในสุกรที่เกิดจากเชื้อไวรัสในตระกูล Arteriviridae เชื้อไวรัสสามารถขับออกมาจากร่างกายของสุกรที่ป่วยทางอุจจาระ ปัสสาวะ ลมหายใจ และน้ำเชื้อ ซึ่งสามารถติดต่อหรือแพร่ไปยังสุกรตัวอื่นๆ ได้โดยการกินหรือการสัมผัสโดยตรง เช่น การดม การเลีย หรือการผสมพันธุ์ นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อทางระบบทางเดินหายใจหรือผ่านวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ภายในฟาร์มที่ปนเปื้อนเชื้อไวรัส

ตอนที่ 2 การเลี้ยงสุกรในจังหวัดนครปฐม

ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครปฐม

เมืองนครปฐมเดิมตั้งอยู่ริมทะเล เป็นอู่อารยธรรมสำคัญที่มีประวัติความเป็นมายาวนานในแผ่นดินสุวรรณภูมิ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวว่า เมืองนครปฐมเป็นเมืองเก่าแก่แห่งหนึ่งของไทย แต่เดิมนั้นตั้งอยู่ริมทะเล มีความเจริญรุ่งเรืองมานับตั้งแต่สมัยสุวรรณภูมิ และเป็นราชธานีสำคัญในสมัยทวารวดี มีหลักฐานเชื่อว่า พุทธศาสนา และอารยธรรมจากอินเดียเผยแพร่เข้ามา ที่นครปฐมเป็นแห่งแรก นครปฐมจึงเป็นศูนย์กลางของความเจริญ มีชนชาติต่างๆ อพยพ เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก ต่อมาได้เกิดความแห้งแล้งขึ้นในเมืองนครปฐมเพราะกระแสน้ำที่ไหลผ่านตัวเมืองเปลี่ยนเส้นทาง ประชาชนจึงอพยพไปตั้งหลักแหล่งอยู่ริมน้ำและสร้างเมืองใหม่ขึ้นชื่อ “เมืองนครไชยศรี” หรือ “ศรีวิชัย” นครปฐมจึงกลายเป็นเมืองร้างมาเป็นเวลาหลายร้อยปี จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่ยังผนวชได้ธุดงค์ไปพบพระปฐมเจดีย์ และทรงเห็นว่าเป็นเจดีย์องค์ใหญ่ไม่มีที่ใดเทียบเท่า ครั้นเมื่อได้ครองราชย์ จึงโปรดฯ ให้ก่อเจดีย์แบบลังกาครอบองค์เดิมไว้ โดยให้ชื่อว่า “พระปฐมเจดีย์” ทรงปฏิสังขรณ์สิ่งต่าง ๆ ในบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ให้มีสภาพดี และโปรดฯ ให้ขุดคลองเจดีย์บูชาเพื่อให้เกิดความร่มเย็นสอาดขึ้น ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เริ่มก่อสร้างทางรถไฟสายใต้ผ่านเมืองนครปฐมซึ่งขณะนั้นยังเป็นป่ารก พระองค์จึงโปรดฯ ให้ย้ายเมืองจากตำบลท่านา อำเภอนครชัยศรี มาตั้งที่บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์เหมือนเช่นในสมัยโบราณ ครั้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้สร้างพระราชวังสนามจันทร์เป็นที่เสด็จแปรพระราชฐานและฝึกซ้อมรบแบบเสือป่า โดยโปรดฯ ให้ตัดถนนเพิ่มขึ้นอีกหลายสาย รวมทั้งสร้างสะพานเจริญศรัทธาข้ามคลองเจดีย์บูชาเชื่อมระหว่างสถานีรถไฟกับองค์พระปฐมเจดีย์ตลอดจนสร้างพระร่วงโรจนฤทธิ์ทางด้านทิศเหนือขององค์พระปฐมเจดีย์และบูรณะองค์พระปฐมเจดีย์ให้สมบูรณ์สวยงามดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน และได้โปรดฯ ให้เปลี่ยนชื่อจากเมือง “นครไชยศรี” เป็น “นครปฐม” (สำนักงานจังหวัดนครปฐม. กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร 2554)

สภาพทั่วไปของจังหวัดนครปฐม

นครปฐม ตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง ห่างจากกรุงเทพฯ 58 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 2,168.327 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ 106 ตำบล 930 หมู่บ้าน 1 เทศบาลนคร 3 เทศบาลเมือง 15 เทศบาลตำบล 97 องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมืองนครปฐม

จังหวัดนครปฐมแบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ คือ

1. อำเภอเมืองนครปฐม
2. อำเภอกำแพงแสน
3. อำเภอนครชัยศรี
4. อำเภอบางเลน
5. อำเภอสามพราน
6. อำเภอดอนตูม
7. อำเภอพุทธมณฑล

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดสุพรรณบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดสมุทรสาคร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดนนทบุรี และ กรุงเทพฯ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดราชบุรี

พื้นที่ของจังหวัดนครปฐมเป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีภูเขา มีที่ดอนเฉพาะทางตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอเมืองและอำเภอกำแพงแสนเท่านั้น ส่วนที่ราบลุ่มบริเวณลุ่มน้ำท่าจีน (แม่น้ำนครชัยศรี) ได้แก่ ท้องที่อำเภอ นครชัยศรี อำเภอสมาปราน และอำเภอบางเลน เป็นที่อุดมสมบูรณ์ มีการประกอบการเกษตรกรรมและ เลี้ยงสัตว์

ภาพที่ 11 แผนที่จังหวัดนครปฐม

ข้อมูลเกษตรกรรมของจังหวัดโดยทั่วไป (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม 2554)

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดนครปฐมถูกใช้เพื่อการเกษตรกรรมทั้งด้านพืช ด้านปศุสัตว์ และด้านประมง ประมาณร้อยละ 62.56 ของพื้นที่ทั้งหมด หรือประมาณ 847,920 ไร่ สภาพการเกษตรโดยทั่วไป เกษตรกรจำแนกพื้นที่ทำการเกษตรตามภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างลงตัว พื้นที่ตอนปลูกพืชไร่ เลี้ยงสัตว์ พื้นที่ราบลุ่มปลูกข้าว พืชผัก ไม้ผล เลี้ยงปลา ประกอบกับมีระบบชลประทานที่ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 76 ของพื้นที่ทั้งหมด มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ และคูคลองแผ่กระจายไปทั่วพื้นที่ ประชากรเกษตรกระจายในทุกพื้นที่ (ยกเว้นเขตเทศบาล) โดยมีประชากรเกษตรประมาณ 4.2 คนต่อครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ มีประสบการณ์ และเป็นเกษตรกรหัวก้าวหน้า ด้วยปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จึงทำให้

จังหวัดนครปฐมมีศักยภาพในการเกษตรกรรม

สำหรับการผลิตทางการเกษตร เกษตรกรคำนึงถึงการผลิตที่ปลอดภัยจากสารเคมีไม่ว่าจะเป็น สาขาพืช สาขาปศุสัตว์ และสาขาประมง โดยนำเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ ในการเกษตรเพื่อให้ผลิตผลมีปริมาณและคุณภาพ ผลผลิตการเกษตรใช้เพื่อการบริโภคภายในจังหวัด และ ส่งไปจำหน่ายยังกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง บางส่วนส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ โดยในปี 2544 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรกรรมมีมูลค่าประมาณ 7,136 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2543 คิดเป็น ร้อยละ 7.1 ซึ่งทำรายได้ให้กับจังหวัดในลำดับที่ 3 รองจากสาขาการบริการและสาขาอุตสาหกรรมตามลำดับ

สาขาพืช

สภาพการเพาะปลูกโดยทั่วไปจะสอดคล้องตามลักษณะและศักยภาพของดิน ส่วนใหญ่เกษตรกร นิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าว รองลงมาเป็นไม้ผล พืชไร่ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกข้าว เกษตรกรทำนาปีและนาปรังกระจายทุกอำเภอโดยในปี 2546 พื้นที่ปลูกข้าวนาปี 377,957 ไร่ และข้าวนาปรัง 404,162 ไร่ พันธุ์ข้าวที่ใช้ กข.35 สุพรรณบุรี 1 ปทุมธานี 1 ชัยนาท 1 ผลผลิตเฉลี่ย 851 กก. ต่อไร่ ผลผลิต มีโรงสีหรือพ่อค้ามารับซื้อถึงแปลงเกษตรกร ไม้ผลปลูกกันหลายชนิดและกระจายทุกอำเภอ เกษตรกรที่ปลูก ไม้ผลมีความชำนาญและประสบการณ์สามารถนำเทคโนโลยีมาพัฒนาผลผลิตให้ออกนอกฤดูและพัฒนาพันธุ์ เพื่อการจำหน่าย ไม้ผลมีพื้นที่ปลูกประมาณ 108,268 ไร่ ไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ส้มโอ ฝรั่ง ชมพู่ มะม่วง และมะพร้าวน้ำหอม โดยเฉพาะส้มโอและมะพร้าวน้ำหอมเป็นผลไม้ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดมีตลาด จำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สำหรับพืชไร่ที่นิยมปลูกและทำรายได้คือ อ้อยโรงงานจะปลูกกัน มากที่อำเภอเมือง อำเภอกำแพงแสน และอำเภอดอนตูม โดยในปี 2546 มีพื้นที่ปลูกประมาณ 67,808 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 10 ตันต่อไร่ พืชผักเกษตรกรปลูกกันเกือบทุกชนิดกระจายทุกอำเภอมีพื้นที่ปลูกประมาณ 57,946 ไร่ ผลผลิตรวมประมาณ 104,295 ตัน กระบวนการผลิตให้ความสำคัญกับพืชผักปลอดสารพิษมาก ขึ้น โดยมีการรวมกลุ่มผลิตตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม ผลผลิตมีบริษัทมารับซื้อถึงแปลงเกษตรกร อาทิ ผักบุ้ง หน่อไม้ฝรั่ง ข้าวโพดฝักอ่อน พริก กระเจียบเขียว ในด้านไม้ดอกไม้ประดับถึงแม้จะมีพื้นที่ปลูกน้อย ประมาณ 12,892 ไร่ เมื่อเทียบกับพืชอื่น ๆ แต่ก็สามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัด ไม้ดอกไม้ประดับที่สำคัญ ได้แก่ กล้วยไม้ มะลิ กุหลาบ รัก โดยเฉพาะกล้วยไม้เกษตรกรให้ความสำคัญการผลิตตามระบบเกษตรที่ดีที่ เหมาะสมเช่นเดียวกับพืชผัก มีพื้นที่ปลูกประมาณ 6,125 ไร่ ผลผลิตประมาณ 52,252 ตัน กล้วยไม้มีตลาด จำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ

สาขาปศุสัตว์

ด้วยศักยภาพพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเกษตรกรรมสาขาปศุสัตว์เป็นสาขาที่เกษตรกรให้ความสนใจ เกษตรกรจังหวัดนครปฐมเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิด เช่น สุกร โคเนื้อ โคนเนื้อ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ด กระจายอยู่ใน ทุกอำเภอ เกษตรกรใช้เทคโนโลยีพัฒนาการเลี้ยงทำให้ผลผลิตต่อหน่วยและปริมาณผลผลิตสูง ในการเลี้ยงยัง ขาดการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดมลภาวะทางน้ำและอากาศ สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดได้แก่ สุกร และโคเนื้อ สุกรเลี้ยงกันมากในเขตอำเภอเมืองและอำเภอสามปราน ส่วนอำเภออื่น ๆ มีเลี้ยงบ้างแต่ไม่ มากนัก การเลี้ยงสุกรของจังหวัดนครปฐมค่อนข้างอึดตัว เนื่องจากถูกจำกัดด้วยพื้นที่เลี้ยงและสิ่งแวดล้อมที่ ยังไม่พร้อม โดยเฉพาะมาตรฐานของฟาร์มซึ่งเป็นปัญหากับเกษตรกรรายย่อยที่ไม่สามารถดำเนินการได้

เนื่องจากขาดเงินทุน จำนวนสุกรจากการสำรวจในปี 2545 มีจำนวนประมาณ 677,311 ตัว ลดลงจากปี 2543 ร้อยละ 41.08 หรือประมาณ 471,927 ตัว ในด้านโคนมเลี้ยงกันทุกอำเภอ เลี้ยงกันมากที่อำเภอเมือง อำเภอกำแพงแสน มีจำนวน 15,552 ตัว การจำหน่ายนํ้านมดิบมีแหล่งรับซื้อทั้งในจังหวัดและนอกจังหวัด อาทิ สหกรณ์โคนมหนองโพ และศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบเอกชน

สาขาประมง

ด้วยสภาพโดยทั่วไปของจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ทั้งดินและน้ำเหมาะแก่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างยิ่งจึงทำให้มีการกระจายการเลี้ยงในทุกอำเภอ เกษตรกรมีความรู้และนำเทคนิคใหม่ๆ มาปรับใช้อยู่ในฟาร์มตลอดเวลา การเลี้ยงมีทั้งปลากินพืช ปลากินเนื้อ และกึ่งก้ามกราม โดยเฉพาะ กึ่งก้ามกรามมีการเลี้ยงกันมาก เนื่องจากราคาเป็นแรงจูงใจจึงทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่เลี้ยงกันอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรให้ความสำคัญต่อการเลี้ยงตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม พื้นที่เลี้ยงกึ่งก้ามกรามกระจายในทุกอำเภอ ยกเว้น อำเภอพุทธมณฑล พื้นที่เลี้ยงกันมากได้แก่ อำเภอกำแพงแสน บางเลน เมือง ดอนตูม และอำเภอสามปราน โดยในปี 2546 มีพื้นที่เลี้ยงประมาณ 29,158 ไร่ ผลผลิต 20,411 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 3,265 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบพื้นที่เลี้ยงกับปี 2545 มีพื้นที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 47.9 หรือประมาณ 13,982 ไร่ นอกจากนี้สัตว์น้ำเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่งที่เกษตรกรเริ่มเลี้ยงกันมากและทำรายได้ให้กับจังหวัด คือ กุ้งขาว มีพื้นที่เพาะเลี้ยงประมาณ 7,862 ไร่ ผลผลิต 23,587 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 2,830 ล้านบาท

สถานการณ์ปัจจุบันของการเลี้ยงสุกรในจังหวัดนครปฐม

จากราคาสถานการณ์ราคาเนื้อสุกรมีราคาแพง มีผลกระทบต่อผู้เลี้ยงสุกรของเกษตรกรในพื้นที่ จ.นครปฐมไปด้วย นายสุภาพ เถลิธธำรงค์ อายุ 57 ปี อยู่บ้านเลขที่ 99 ม.5 ต.ธรรมศาลา อ.เมือง จ.นครปฐม กล่าวว่าฟาร์มของตนเป็นผู้ผลิตลูกสุกรออกจำหน่ายให้กับฟาร์มต่างๆ ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โดยพบว่าหลังเนื้อสุกรมีราคาแพง ทำให้ผู้เลี้ยงรายย่อยนั้นถึงกับต้องปิดฟาร์มไปแล้วหลายเจ้าและเป็นปัญหาต่อเนื่องที่เกิดขึ้นมานานหลายปี กระทั่งมาถึงช่วงนี้ทำให้ทานแรงราคาต้นทุนที่สูงไม่ไหว ตอนนี้ผู้ที่อยู่ได้คือผู้เลี้ยงขนาดกลางและขนาดใหญ่เท่านั้น ส่วนรายเล็กลูกค้าไม่มีมาซื้อลูกหมูไปเลี้ยงมาระยะหนึ่งแล้ว โดยส่วนของตนเองเคยมีแม่หมูพอสมควรประมาณ 1 พันกว่าตัว วันนี้ลดปริมาณลงไปมาก เพราะไม่มีลูกค้ารายย่อยมาหาซื้อลูกสุกรเนื่องจากไม่มีทุนจะเลี้ยง นอกจากนี้เขายังกล่าวอีกว่า วันนี้ที่ราคาเนื้อสุกรแพงขึ้นก็เพราะมาจาก 2 สาเหตุ คือ เรื่องโรคระบาด ที่มีอย่างรุนแรง ทำให้ลูกสุกรและแม่สุกรตายไปไม่น้อย บางรายตายยกฟาร์มก็มีและหากจะรักษาตัวหมูเอาไว้ก็ต้องใช้วัคซีนที่มีราคาแพง ทำให้ต้นทุนขยับสูงขึ้นแน่นอน ประกอบกับต้นทุนเช่นข้าว รำ มีราคาแพงขึ้น เรื่องนี้หลักหนีไม่พ้นที่เป็นปัจจัยหลักของราคาหมูแพง “แต่ถ้าหากอยากจะให้ราคาเนื้อสุกรลดลงจำเป็นต้องมีการควบคุมต้นทุนทั้งยาและอาหาร รวมถึงการดูแลเรื่องค่าแรงอีกด้วย เพราะพวกนี้เป็นปัจจัยทั้งหมด โดยจากการพูดคุยกับผู้เลี้ยงในจังหวัดนครปฐมนั้น มีปริมาณมากก็จริงแต่วันนี้ไปดูได้ มีแต่ฟาร์มล้างเยอะมากเพราะผู้เลี้ยงรับสภาพการเป็นหนี้ไม่ไหว และแต่ก่อนรัฐบาลจะควบคุมแต่ราคาสุกร แต่ไม่มีการให้ความช่วยเหลือเรื่องนี้ ทุกวันนี้คนจึงแห่ไปจังหวัดราชบุรีกันมากขึ้น”

นายสุภาพ กล่าวต่อว่า วันนี้ราคาสุกรที่อายุ 2 เดือน น้ำหนัก 16 กิโลกรัม ก็จะขายออกอยู่ที่ตัวละ 2.2 ถึง 2.4 พันบาท สิ่งที่ฟาร์มของตนเองทำได้ คือ ลดต้นทุนทั้งปริมาณการเลี้ยงที่ลดลง ลดคนงาน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง และเชื่อว่า ราคาจะสูงอยู่ในระยะหนึ่งเท่านั้น เพราะที่ผ่านมาผู้เลี้ยงจะโดนกำหนดราคาจำหน่ายเนื้อสุกรที่เหมือนโดนกดดันราคาให้ไม่สูงเกินไป แต่ไม่ได้มีการมาช่วยเหลือในการควบคุมต้นทุนการผลิตแต่อย่างใด

ส่วนนายทวี กุลคำธรกิตติ ผู้ผลิตเนื้อสัตว์แปรรูป เจ้าของร้าน ร้านบ้านเทศ เลขที่ 1391 ม.3 ต.ธรรมศาลา อ.เมือง จ.นครปฐม กล่าวว่า ช่วงนี้จำนวนผู้รับประทานเนื้อสุกรแปรรูปนั้นลดลงบ้าง เนื่องจากร้านของตนเองจะมีลูกค้าเฉพาะกลุ่มที่เลือกรับประทานสินค้าที่ได้คุณภาพ แม้จะมีราคาที่สูงกว่านิดหน่อยแต่เชื่อมั่นในกระบวนการผลิต จึงมีผลกระทบน้อยกว่ากลุ่มหน้าเขียง ที่จำหน่ายเนื้อสุกร ปัญหาราคาสากรมีราคาส่งนั้นตนเองไม่เคยพบมาก่อน เราเคยแต่มีปัญหาราคาเนื้อสุกรตกต่ำ จากที่เคยเจอราคา 80 บาทต่อกิโลกรัม วันนี้เราต้องซื้อเนื้อสุกรถึงราคา 140-150 บาทต่อกิโลกรัม เรียกว่า เกือบเท่าตัว แต่เราก็ไม่สามารถไปขยับราคาสินค้า เช่น กุนเชียง หมูหยอง หมูแผ่น ได้มากนัก เพราะเราต้องเจอกับผู้บริโภคโดยตรง และต้นทุน เช่น น้ำมันหมู จากเดิมราคา 20-30 บาท วันนี้ทะลุมา 50 บาทแล้ว จากการสอบถามก็พบว่า ผู้ผลิตน้ำมันหมูได้เพิ่มราคาน้ำมันเพียง 1 บาทต่อ 1 กิโลกรัม แต่ต้นทุน หนังหมู ไปที่ 4-5 บาทแล้ว ซึ่งมันแตกต่างกัน คือ ทุกอย่างแพงหมด วิธีที่เราแก้ได้ คือ ปรับสูตรให้เหมาะกับผู้บริโภค และเชื่อว่าปัญหาราคาแพงน่าจะอยู่ในราว 1 ปี โดยผู้บริโภคจะเจอสภาวะนี้ เนื่องจากต้นทุนทุกอย่างแพงหมด ทางผู้ผลิตแปรรูปก็ต้องเพิ่มราคา ตรงนี้ถ้าจะช่วย คือ รัฐบาลต้องมาควบคุมราคาสากรจากฟาร์มอย่างจริงจัง ไม่ใช่ปล่อยให้ระบบนายทุนขนาดใหญ่มาเป็นผู้ผลิตตั้งแต่ลูกสุกรไปถึงการผลิตออกมาเป็นข้าวกล่อง ซึ่งไม่มีประเทศไหนทำกัน และกระบวนการนี้ผู้ผลิตรายใหญ่ก็จะมีแต่กำหนดราคาได้ด้วยตัวเอง ผู้เลี้ยงผู้แปรรูปอื่นๆ ที่เป็นขนาดกลางและเล็กอยู่ไม่ได้

นายทวี กล่าวอีกว่า วันนี้กลุ่มผู้เลี้ยงสุกรในจังหวัดนครปฐม ได้เปลี่ยนตัวเองมาเป็นผู้ทำการแปรรูปมากขึ้น เพราะมีทิศทางดีกว่าการเลี้ยง เพราะจะอย่างไร ราคาจะเป็นแบบใดผู้เลี้ยงจะโดนกดดันก่อน แล้วจะมาถึงผู้ผลิตแปรรูป ซึ่งวันนี้เราได้มีการรวมตัวกันและหารือ คือ ลดปริมาณการผลิตให้น้อยลง เพราะผลิตมากสินค้าก็ขายไม่ได้ และรอดูสถานการณ์ว่าจะทำอย่างไร เพราะเราต้องตรวจสอบราคาเนื้อสุกร แบบวันต่อวันเพื่อนำมาคำนวณการผลิตให้เหมาะสม เราจึงจะอยู่ได้ด้วย (ผู้จัดการออนไลน์ 2554)

ตอนที่ 3 สารสนเทศทางการเกษตร

ความหมายของสารสนเทศทางการเกษตร

สารสนเทศทางการเกษตร หมายถึง ข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร เป็นข้อมูลที่ได้จากบุคคลหรือหน่วยราชการทางการเกษตรทั้งของรัฐและเอกชนที่ให้ข้อมูลโดยผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2529 : 3) ที่นำเสนอในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการเกษตร เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การประมง การป่าไม้ และการแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร โดยวิธีการนำเสนอที่หลากหลายวิธี เช่น ข่าวสารคดี บทความ บทสัมภาษณ์ การรายงานพิเศษ เป็นต้น

ปัญญา หิรัญศรี ... และคนอื่นๆ (2520 : 132) ได้กล่าวว่า สารสนเทศทางการเกษตร หมายถึง ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ทางการเกษตร ซึ่งไม่ใช่เฉพาะการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ แต่ยังหมายรวมถึงกิจกรรมหรือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแปรรูปและการจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งสารสนเทศทางการเกษตรสามารถแบ่งเนื้อหาได้ดังนี้

1. ด้านการผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ความรู้ในการปลูกพืช การบำรุงดูแลรักษา การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ตลอดจนการเก็บเกี่ยวผลผลิต
2. ด้านการจัดการไร่นา ได้แก่ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปุ๋ยและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร การตลาดสินค้าเกษตร และกฎหมายเกี่ยวกับการเกษตร
3. ด้านคหกรรมศาสตร์ ได้แก่ การแปรรูปและการเก็บรักษาผลิตผลทางการเกษตร การถนอมอาหาร และโภชนาศึกษา

ความสำคัญของสารสนเทศทางการเกษตร

สารสนเทศมีความสำคัญทั้งในระดับประเทศจนถึงระดับบุคคลในทุกสาขาอาชีพ ทำให้รัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายสารสนเทศแห่งชาติไว้ว่า รัฐบาลจะให้ความสำคัญแก่สารสนเทศว่า เป็นทรัพยากรสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการพัฒนาประเทศ จะส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมทุกด้านที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการฝึกสอนผู้ใช้ระดับต่างๆ ให้สามารถนำสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาตนเองและประเทศ ในด้านการเกษตรนั้นสารสนเทศก็มีความสำคัญต่อเกษตรกรเช่นเดียวกัน อาทิ ชาวไร่ชาวนาต้องการสารสนเทศเพื่อปรับปรุงพันธุ์พืชหรือนำเทคนิคใหม่มาใช้ในการประกอบอาชีพ เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ต้องการสารสนเทศเพื่อติดตามความเคลื่อนไหวทางการตลาดหรือเพิ่มผลผลิตการเกษตร ชาวประมงต้องการสารสนเทศเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีประสิทธิภาพหรือนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ สารสนเทศจึงมีความสำคัญต่อเกษตรกร สรุปได้ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2535 : 463)

1. ยกระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรหรือผู้รับสาร ช่วยแนะนำวิทยาการด้านการเกษตรใหม่ๆ ที่เหมาะสมให้เกษตรกรได้รับรู้และนำไปพิจารณาใช้
2. ให้ข่าวสารความเคลื่อนไหวทางด้านเกษตรกร เป็นการรายงานความก้าวหน้าหรือความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการ และการตลาดให้เกษตรกรได้รับทราบ
3. แนะนำส่งเสริมการพัฒนาการผลิตทางด้านเกษตร จูงใจให้เกษตรกรเกิดความรู้สึกรู้สึกต้องการทดลองใช้วิทยาการสมัยใหม่
4. ให้ข้อมูลแก่เกษตรกรในการเสริมสร้างความเข้าใจ เพื่อสู้กับภาวะการณ์ต่างๆ โดยรู้จักกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริง อันจะเป็นผลให้มีการพัฒนาการผลิตได้ผลตรงตามความต้องการ การรายงานข้อมูลต่างๆ
5. เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสารต่างๆ ทั้งในชุมชนและต่างชุมชน
6. ช่วยยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิต
7. ช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกษตรกร มีโลกทัศน์ทางการเกษตรที่กว้างขวางมากขึ้น
8. ช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกษตรกรเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมีการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้อย่างคุ้มค่า

9. ช่วยในการวางแผนการพัฒนาทางการเกษตรได้ถูกต้องและใกล้เคียงกับสิ่งที่ดำเนินการ

10. การได้รับสารสนเทศที่ถูกต้อง รวดเร็วทันการ จะช่วยให้เกษตรกรสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ เช่น ลดต้นทุนการผลิต

จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสารสนเทศทางการเกษตรเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเกษตรกรมาก เพราะทำให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพ เป็นต้นว่า รู้วิธีการให้ปุ๋ยบำรุงดิน การใช้ยาปราบศัตรูพืช การให้อาหารสัตว์เพื่อให้มีน้ำหนักเพิ่ม ตลอดจนความต้องการของผู้บริโภค

ประเภทของสารสนเทศทางการเกษตร

สารสนเทศทางการเกษตรมีขอบเขตกว้างขวางจนไม่มีที่สิ้นสุด สารสนเทศทางการเกษตรอาจจำแนกประเภทตามเนื้อหาของข้อมูล ตามระบบของฐานข้อมูล หรือตามการแสดงผลของข้อมูล (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2539 : 145-148) ดังนี้

1. สารสนเทศทางการเกษตรจำแนกตามเนื้อหาของข้อมูล

ประเภทของข่าวสารสารสนเทศทางการเกษตร สามารถแบ่งออกได้เป็น 8 สาขา ดังนี้คือ

1.1 สาขาพืช : ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องพืชอาหาร พืชน้ำมัน พืชเส้นใย พืชผัก ไม้ผลและไม้ยืนต้น ไม้ดอกและไม้ประดับ และพืชอื่นๆ

1.2 สาขาปศุสัตว์ : ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องโค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ ม้า แพะ แกะ ห่าน ฯลฯ

1.3 สาขาที่ดินและป่าไม้ : ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องลักษณะการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก การใช้ประโยชน์จากที่ดิน ลักษณะป่าและผลิตภัณฑ์จากป่า ผลงานการจัดรูปที่ดินตามโครงสร้างต่างๆ และทรัพยากรที่ดิน

1.4 สาขาประมง : ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการประมงทะเล ประมงน้ำจืด และธุรกิจการประมง

1.5 สาขาชลประทาน : ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสถิติด้านอากาศเกษตร น้ำและการชลประทาน

1.6 สาขาเศรษฐกิจการเกษตร : ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องรายได้ประชาชาติ ต้นทุนการผลิต การส่งออกและการนำเข้าสินค้าเกษตร ราคาสินค้า ภาวะหนี้สินของเกษตรกร รายได้-รายจ่ายของครัวเรือน สถิติประชากรและครัวเรือนเกษตร แหล่งสินเชื่อและครัวเรือนเกษตร และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับการเกษตร

1.7 สาขาปัจจัยการผลิต : ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องปริมาณและเนื้อที่ที่ใช้ปุ๋ยของพืชแต่ละชนิด ปริมาณการใช้ยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ประเภทของแรงงานเพื่อการเกษตร จำนวนเมล็ดพันธุ์พืช

1.8 สาขาสถาบันเกษตรกร : ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องข้อมูลสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตรเพื่อการปฏิรูปที่ดิน กลุ่มเกษตรกรประมง กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานหลวง สมาคมผู้ใช้น้ำ กลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ฯลฯ

2. สารสนเทศทางการเกษตรจำแนกตามระบบฐานข้อมูล

สารสนเทศที่ถูกจัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลด้วยระบบใดระบบหนึ่งนั้น อาจมีขีดความสามารถในการจัดการข้อมูลเพื่อการแสดงผลที่เอื้ออำนวยต่อการนำไปใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน ระบบฐานข้อมูลที่นำมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของสารสนเทศนั้น สามารถแบ่งได้ดังนี้

2.1 สารสนเทศที่จัดเก็บในระบบฐานข้อมูลทั่วไป ได้แก่ สารสนเทศที่จัดเก็บในระบบฐานข้อมูลที่ใช้กันทั่วไป ข้อมูลจากฐานข้อมูลประเภทนี้จะใช้โปรแกรมในการจัดการข้อมูลเพื่อแสดงผลลัพธ์ออกมาได้ทั้งที่เป็นอักษร ตัวเลข รูปภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของโปรแกรมที่ใช้

2.2 สารสนเทศที่จัดเก็บในระบบฐานข้อมูลภูมิศาสตร์ (Geographic information system หรือ GIS) ได้แก่ สารสนเทศที่จัดเก็บในลักษณะของข้อมูลดิจิทัล (Digital data) และข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial data) ที่แสดงหรือสื่อความหมายของข้อมูลชุดหนึ่ง และด้วยขีดความสามารถของโปรแกรมฐานข้อมูลที่สามารถนำข้อมูลจากหลายชุดมาแสดงออกได้พร้อมๆ กัน กล่าวคือนำข้อมูลแต่ละชุดมาวางเรียงซ้อนกันเป็นชั้นๆ ทำให้ผู้ใช้ประโยชน์สามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารได้หลายลักษณะไปพร้อมๆ กันในขณะที่เรียกข้อมูลมาใช้

สารสนเทศในลักษณะดังกล่าวมีประโยชน์มากต่อการนำไปใช้ในการวางแผนเพื่อการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของสารสนเทศทางการเกษตร เพราะระบบฐานข้อมูลสามารถนำข้อมูลหลายลักษณะหรือหลายวัตถุประสงค์ออกมาแสดงได้พร้อมๆ กัน เพื่อผสมผสานข้อมูลในการนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ข้อมูลที่ได้จะสนับสนุนซึ่งกันและกัน สื่อความหมายให้เข้าใจง่าย และสะดวกต่อการตัดสินใจ

3. สารสนเทศทางการเกษตรจำแนกตามการแสดงผลของข้อมูล จากเทคนิควิธีการประมวลผลโดยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ มาช่วยในการจัดการกับข้อมูลข่าวสาร ทำให้ได้สารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบและลักษณะที่สะดวกต่อการนำไปใช้ประโยชน์ สะดวกต่อการวางแผน และการตัดสินใจมากขึ้น ซึ่งเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่ใช้งานมีขีดความสามารถสูง สามารถจัดการข้อมูลเพื่อการนำไปใช้ได้ทันที สะดวกและรวดเร็ว จากเทคนิคการประมวลผลสามารถแบ่งประเภทของสารสนเทศได้ตามลักษณะของผลลัพธ์ที่ได้ ดังนี้

3.1 สารสนเทศที่อยู่ในรูปของข้อมูลดิจิทัล (Digital data) สารสนเทศประเภทนี้ได้แก่ การประมวลผลและจัดการข้อมูลโดยนำเสนอข้อมูลข่าวสารออกมาในรูปตัวเลข ตาราง แผนภูมิแบบต่างๆ หรือข้อความ

3.2 สารสนเทศที่อยู่ในรูปข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial data) สารสนเทศประเภทนี้ได้แก่ การประมวลผลและจัดการข้อมูลโดยนำเสนอข้อมูลในรูปของภาพที่สื่อความหมายเป็นรูปร่างและขนาดต่างๆ ทำให้ภาพที่ได้มีลักษณะเป็นภาพหลายมิติที่แสดงถึงความกว้าง ความยาว และความสูง เช่น แผนที่แสดงโมเดลจำลองของสถานการณ์หรือพื้นที่ต่างๆ

คุณค่าของสารสนเทศทางการเกษตรย่อมขึ้นอยู่กับผู้ใช้ที่จะเป็นผู้พิจารณาได้ว่าสารสนเทศนั้นเหมาะสมหรือไม่ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ดีหรือไม่ดี ดังนั้นผู้ใช้สารสนเทศจึงจำเป็นต้องรู้จักการประเมินคุณค่า และเลือกสรรสารสนเทศที่จะนำไปใช้ประโยชน์ สารสนเทศที่ดีต้องมีลักษณะสำคัญ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย

ธรรมาธิราช 2539 : 8) ดังนี้

1. ถูกต้อง : สารสนเทศที่มีความถูกต้องนับว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะมีผลกระทบต่อการตัดสินใจวางแผน และการปฏิบัติงาน มีคำกล่าวไว้ว่าข้อมูลที่ไมถูกต้องนั้นเปรียบเสมือนขยะ ระบบสารสนเทศที่จัดเก็บขยะจะประมวลและแสดงผลขยะออกมา ลักษณะเช่นนี้เรียกกันว่ากิโก (GIGO : Garbage in garbage out) ซึ่งความผิดพลาดนี้อาจเกิดจากปัญหาในด้านคน ระบบ เครื่องจักรที่นำมาใช้ หรือหลายๆกรณีร่วมกัน ปัญหาส่วนใหญ่ส่วนนี้มักเกิดจากคน เช่นการเตรียมหรือนำข้อมูลเข้าไม่ถูกต้อง การออกแบบระบบที่ผิดพลาด การควบคุมการประเมินผลที่ไม่ถูกต้อง

2. ครบถ้วนสมบูรณ์ : สารสนเทศที่ดีต้องมีความครบถ้วนสมบูรณ์ โดยรวบรวมข้อมูลที่อาจมีอยู่กระจัดกระจายมาไว้ด้วยกัน เช่น รายงานด้านการลงทุนทำธุรกิจ ซึ่งจำเป็นต้องมีสารสนเทศที่สมบูรณ์เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ต้นทุน กำไร การตลาด หากขาดด้านใดด้านหนึ่งก็จะทำให้สารสนเทศมีไม่ครบ อันจะมีผลต่อการตัดสินใจ

3. ประหยัด : การผลิตสารสนเทศที่ดีนั้นควรต้องคำนึงถึงความประหยัด ผู้บริหารจะคำนึงถึงดุลยภาพระหว่างสารสนเทศที่ดีและค่าใช้จ่ายในการผลิตหรือรวบรวมสารสนเทศนั้นๆ โดยเฉพาะองค์การธุรกิจที่ต้องมุ่งหวังผลกำไรเป็นสำคัญ ผู้บริหารจะพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายด้านสารสนเทศ หากเห็นว่าสูงเกินไปยอมแสดงให้เห็นว่าสารสนเทศที่ได้ไม่คุ้มค่าหรือไม่ใช่สารสนเทศที่ดี

4. เชื่อถือได้ : สารสนเทศที่ดีจะต้องมีความน่าเชื่อถือ ปัญหาความไม่น่าเชื่อถือของสารสนเทศนั้นอาจเกิดจากแหล่งที่ได้ข้อมูลหรือวิธีการในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เช่น ข้อมูลที่ได้จากแหล่งที่ไม่ยอมเปิดเผยแหล่งที่มา จะส่งผลกระทบทำให้สารสนเทศที่ได้มานั้นมีความน่าเชื่อถือน้อยกว่าสารสนเทศที่ได้มาจากแหล่งผู้รับผิดชอบที่เป็นทางการ

5. ตรงกับความต้องการ : สารสนเทศที่ดีจะต้องตรงกับความต้องการของผู้ใช้ หรืออีกนัยหนึ่งผู้ใช้สารสนเทศจะเป็นผู้พิจารณาประเมินคุณค่าว่าสารสนเทศที่ได้มานั้นดีหรือไม่ดีเพียงใด เช่น ผู้ใช้ต้องการรายงานราคาของไม้ยางแปรรูปในรอบ 10 เดือนที่ผ่านมา หากสารสนเทศที่ได้มานั้นกลับเป็นราคาไม้ทั่วไปแทน หรือเป็นรายงานของราคาไม้ยางแปรรูปเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา สารสนเทศดังกล่าวก็ย่อมไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้และไม่มีคุณค่าแต่อย่างใด

6. เข้าใจง่าย : สารสนเทศที่ดีต้องไม่ซับซ้อน ไม่ยุ่งยาก ผู้ใช้สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ในบางครั้งอาจมีการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศจำนวนมากอย่างละเอียดเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ครบถ้วน แต่หากสารสนเทศมีมากเกินไปก็ทำให้ผู้ใช้สับสน ไม่สามารถสรุปประเด็นได้ว่าสารสนเทศใดมีความสำคัญที่สุด ย่อมจะทำให้สารสนเทศนั้นไม่เหมาะสม

7. ทันการณ์ : หากสารสนเทศนั้นถูกต้อง ตรงตามความต้องการ ไม่ซับซ้อน และครบถ้วน แต่เป็นสารสนเทศที่ล้าสมัยไม่ทันเหตุการณ์ ก็ย่อมทำให้เกิดความเสียหาย ผู้ใช้จะเป็นผู้กำหนดได้ว่าจำเป็นจะต้องใช้สารสนเทศประเภทใด ในเวลาใด จึงจะทันการณ์และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ตอนที่ 4 การใช้สารสนเทศ

คำว่า “การใช้สารสนเทศ (Information use)” เป็นคำศัพท์ที่ยังมีปัญหาในการกำหนดความหมายที่ชัดเจน กล่าวคือคำนี้มีความหมายสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับคำศัพท์อื่นๆ ได้แก่ การใช้ข้อมูลความรู้ (Knowledge use) การใช้สารสนเทศ (Information use) การนำความรู้ไปใช้ (Knowledge utilization) การนำสารสนเทศไปใช้ (Information utilization) และกระบวนการสารสนเทศ (Information processing) อีกทั้งการให้ความหมายของคำเหล่านั้นก็ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร (Todd 1997 : 354) และ Kari (2010 : 2 - 3) ได้เสนอแนวคิดของการให้ความหมายที่แท้จริงของ “การใช้สารสนเทศ” ที่แสดงให้เห็นความแตกต่างของการใช้สารสนเทศด้วยการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษาสารสนเทศ ได้แก่

Hughes (2006) นำเสนอว่าการใช้สารสนเทศนั้น ครอบคลุมไปถึงเรื่องพฤติกรรมของผู้ใช้ การติดต่อไปยังแหล่งสารสนเทศ การค้นหาสารสนเทศ ทักษะในการใช้สารสนเทศ การนำสารสนเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์ การรู้สารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศ เนื้อหาสารสนเทศ ปฏิกริยาตอบโต้ และประสิทธิผล

จากการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ของ Maybee (2007) ซึ่งได้กล่าวว่าการใช้สารสนเทศนั้นพบว่ามี ความแตกต่างกัน 4 ประเด็น ประเด็นหนึ่งคือความคิดทั่วไปที่จะใช้สารสนเทศเพื่อหน้าที่การทำงาน ผู้มีประสบการณ์ร่วมในการใช้สารสนเทศเพื่อวัตถุประสงค์ที่ต่างกันก็สามารถสร้างองค์ความรู้ในการใช้สารสนเทศที่มีอยู่เพื่อการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ทักษะของบุคคลในการมองรูปแบบ การแบ่งปันข้อมูลให้กับผู้อื่น และการสร้างความรู้ใหม่ แต่อย่างไรก็ตามเป้าหมายหลักคือวิธีการนำสารสนเทศไปใช้และการสร้างองค์ความรู้เป็นสิ่งสำคัญรองลงมา นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการคนอื่น ๆ ที่ระบุถึงการใช้สารสนเทศที่มีรูปแบบแตกต่างกัน โดยให้พิจารณาความหมายของการใช้สารสนเทศว่าหมายถึงสิ่งต่อไปนี้ (Kari 2010 : 3)

- ❖ วิธีการที่บุคคลเข้าไปหาแหล่งสารสนเทศและนำสารสนเทศไปใช้ (Savolainen 2009a)
- ❖ การอ่าน การคิดค้นเพื่อให้ได้มาของสารสนเทศ การเปรียบเทียบแหล่งสารสนเทศที่แตกต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์และประเมินค่า การนำสารสนเทศมาสังเคราะห์และการสร้างความหมายจากสารสนเทศที่ได้ (Limberg 1998)
- ❖ การรับสารสนเทศและการนำสารสนเทศมารวมกันเป็นหัวข้อเรื่องหรือบุคคล (Machlup 1980)
- ❖ การส่งและรับสารสนเทศ (Machlup 1980)
- ❖ การถอดรหัสและเข้ารหัสเพื่อการเข้าสู่ระบบสัญลักษณ์ (Spink, Currier, and Cole 2009)
- ❖ การแปลแหล่งสารสนเทศให้มีค่ามากกว่าปกติ และดำเนินการเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ (Savolainen 2008)
- ❖ ทำให้เกิดกระบวนการสังเคราะห์ให้เป็นสารสนเทศ (ทำให้รู้เรื่อง) หรือนำสารสนเทศไปใช้ให้เป็นประโยชน์ (Giannini 1998)
- ❖ การประเมินค่า การรับไว้ และการนำสารสนเทศใหม่ๆ ไปใช้ (Choo 2006)
- ❖ การรับมาใช้และการตีความของสารสนเทศ หรือในทางกลับกันเป็นการนำสารสนเทศไปใช้ในกิจการต่างๆ (Tuominen 1996)

❖ การนำไปใช้เพื่อทำโปรแกรมวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคมโดยเฉพาะ หรือเพื่อการตัดสินใจ เรื่องราวที่สำคัญ หรือการบริโภคและการนำสารสนเทศไปใช้ (Todd 1999)

❖ การสืบค้นและการค้นคืนสารสนเทศ การนำสารสนเทศไปใช้ด้วยวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน ในทำนองเดียวกับการสร้างและจัดเก็บสารสนเทศ (Huvila 2008)

❖ การประยุกต์ใช้สารสนเทศเพื่อกระทำการเฉพาะเรื่องหรือเพื่อความพึงพอใจในสิ่งที่ต้องการ บางอย่าง เช่นการแบ่งปันสารสนเทศให้บุคคลอื่นๆ ที่สนใจร่วมกัน หรือการจัดการสารสนเทศเพื่อกิจกรรม บางอย่าง (Erdelez 1997 : 416)

ในอีกด้านหนึ่งการใช้สารสนเทศยังเข้าใจกันว่าเป็นกระบวนการทำให้เกิดเป็นสารสนเทศอีกด้วย และ Kari (2010 : 8) ได้วางแนวทางเพื่อการพิจารณาแนวคิดของการใช้สารสนเทศที่ได้กำหนดไว้ในงานเขียนทางวิชาการที่เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่านักวิจัยก็เข้าใจการใช้สารสนเทศแตกต่างกันไป จากเรื่องการใช้สารสนเทศของนักวิชาการเหล่านั้นพบว่า มี 7 แนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

1. การปฏิบัติการสารสนเทศ (Information practices) : มนุษย์มีปฏิกริยากับสารสนเทศเกือบทุกรูปแบบ
2. การค้นหาสารสนเทศ (Information search) : กระบวนการในการแสวงหาและการค้นคืนสารสนเทศ
3. การประมวลผลสารสนเทศ (Information processing) : การแปลงข้อมูล การวิเคราะห์และการดัดแปลงแก้ไขข้อมูล
4. การสร้างองค์ความรู้ (Knowledge construction) : เป็นการสร้างสรรค์ทางสติปัญญาให้เฉียบคมหรือการออกแบบความรู้เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นพื้นฐานทางความคิด
5. การผลิตสารสนเทศ (Information production) : การสร้างองค์ความรู้เพื่อให้คนอื่นสามารถปฏิบัติตามได้
6. การนำสารสนเทศไปใช้ (Applying information) : สารสนเทศทำหน้าที่เป็นทรัพยากรที่ต้องผ่านกระบวนการบางอย่างก่อนการนำไปใช้
7. ผลกระทบของสารสนเทศ (Effects of information) : สารสนเทศนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ

นอกจากนี้ ธัญญรัตน์ ธิชัย (2543 : 14) ได้เสนอแนวคิดการใช้สารสนเทศว่า การใช้สารสนเทศสามารถพิจารณาได้ในแง่มุมต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาสาระของสารสนเทศ (Content of information)
2. คุณลักษณะของสารสนเทศ (Nature of information)
3. ปริมาณของสารสนเทศ (Quantity of information)
4. กระบวนการและขั้นตอน (Processing of information)
5. รูปแบบของสารสนเทศ (Packaging of information)
6. ความเร็วในการได้รับสารสนเทศ (Speed of supply information)
7. ความทันสมัยและเหตุการณ์ของสารสนเทศ (Data range of information)

8. คุณลักษณะเฉพาะของสารสนเทศ (Specificity of information)

9. คุณภาพของสารสนเทศ (Quality of information)

10. ความมีระดับของสารสนเทศ (Level of information)

ทั้ง 10 ประการนี้ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญระดับหนึ่งสำหรับผู้ที่มีความต้องการและใช้สารสนเทศ เมื่อใดก็ตามที่บุคคลมีความต้องการใช้สารสนเทศและอยู่ในสาเหตุแห่งการเข้าถึงได้ ดังต่อไปนี้คือ

1. สารสนเทศหาได้ง่าย สะดวกในการใช้ทั้งจากแหล่งที่เป็นทางการและแหล่งอื่นๆ
2. สารสนเทศนั้นมีประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน การศึกษา หรือประโยชน์ด้านอื่น ๆ
3. ลักษณะเฉพาะบุคคลของผู้ใช้สารสนเทศ ได้แก่ลักษณะงานที่ทำ ประสบการณ์ ในการทำงาน ระดับการศึกษา

4. ระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่แวดล้อมผู้ใช้

5. ผลของการใช้สารสนเทศที่ผ่านมาว่า ผู้ใช้มีความพอใจเพียงใด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การใช้สารสนเทศ ก็คือการนำข้อมูลข่าวสารที่ได้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุด ศูนย์ข้อมูลหรือศูนย์สารสนเทศ หน่วยงานของรัฐและเอกชน สมาคมวิชาชีพ หรือบุคคล ที่มีอยู่หลายรูปแบบ ได้แก่ สื่อสิ่งตีพิมพ์ (หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ) สื่อสิ่งไม่ตีพิมพ์ (วิทยุ โทรทัศน์ วีซีดี/ดีวีดี/ซีดีรอม) ตลอดจนอินเทอร์เน็ต เพื่อนำไปใช้จริงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำรงชีวิต

การใช้สารสนเทศเป็นผลสืบเนื่องจากการที่ผู้ใช้ต้องการแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งคิงและคิง (King and King 1979) ได้แบ่งการใช้สารสนเทศออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. ใช้สารสนเทศเพื่อสนองความต้องการส่วนบุคคล เช่น การแก้ปัญหาประจำวัน เพื่อความอยู่รอดในสภาวะวิกฤติ เพื่อให้รู้ข่าวสารหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อความบันเทิง นันทนาการ และเพื่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเด็กก่อนและหลังวัยเรียน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับ ผู้ใหญ่ที่ให้ความสนใจกับการศึกษาด้วยตัวเอง และคนที่ไม่รู้หนังสือ
3. ใช้สารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงองค์การ เพื่อสร้างผลผลิตและบริการให้กับกลุ่มหรือองค์การ หรือการใช้สารสนเทศของกลุ่มวิชาชีพ เช่น หน่วยงาน นายแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร
4. ใช้สารสนเทศเพื่อปกป้องสังคมให้มีประสิทธิภาพหรือเพื่ออธิบายข้อมูลสำคัญของประเทศชาติ เช่น ข้อมูลสำโนประชากร อากาศ สถิติสุขภาพ สถิติแรงงาน หรือเพื่อการดำเนินงานของรัฐ
5. ใช้สารสนเทศเพื่อวัตถุประสงค์นานาชาติ เช่น การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การแลกเปลี่ยนเงินตรา การค้า และการแลกเปลี่ยนทางวิชาชีพ

นอกจากนี้ในสภาพสังคมปัจจุบันคนในสังคมมีความจำเป็นต้องใช้สารสนเทศในรูปแบบต่างๆ และต้องการเนื้อหาที่หลากหลาย และรวดเร็ว เพื่อวัตถุประสงค์หลายประการ ดังเช่น วิลสัน (Wilson and Tauber 1966 : 19-23) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. มีความต้องการรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความจริง (Fact) ในปัจจุบัน
2. มีความต้องการรับรู้สารสนเทศซึ่งเป็นพฤติกรรมความต้องการสารสนเทศของแต่ละบุคคล
3. มีความต้องการที่จะรับรู้สารสนเทศเพื่อความเข้าใจในลูกค้า สามารถออกแบบและกำหนดคุณค่าของสารสนเทศได้อย่างมีระบบ

จากความสำคัญของการใช้สารสนเทศ ประภาวดี สืบสนธิ์ (2530 : 17) ได้ศึกษาเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ เมนเซล (Menzel 1966) และ เพสเลย์ (Paisley 1968) ที่เกี่ยวกับผู้ใช้และการใช้สารสนเทศ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การศึกษาการกระจายสารสนเทศ โดยศึกษาวิธีการส่ง การเผยแพร่และใช้สารสนเทศ เช่น สารสนเทศที่เกิดจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งส่งไปถึงผู้ใช้ได้อย่างไร จากผู้ส่งสารสนเทศไปถึงผู้รับได้อย่างไร ช่องทางการส่งสารสนเทศ และสื่อมีบทบาทในกระบวนการสื่อสารได้อย่างไร สารสนเทศไปถึงผู้ใช้และผู้ใช้ใช้สารสนเทศอย่างไร

2. การศึกษาผู้ใช้และการใช้ โดยเน้นผู้ใช้และระบบสารสนเทศเป็นหลัก เช่น การศึกษาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ พฤติกรรมต่างๆ ของกลุ่มผู้ใช้เฉพาะ วิเคราะห์ความต้องการและพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ ซึ่งประเมินด้วยการพิจารณาองค์ประกอบทางจิตวิทยา สังคม ภาษา ที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ ทำให้สามารถทำนายพฤติกรรมผู้ใช้ที่เป็นกลุ่มได้

3. การศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศ โดยศึกษาองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมสารสนเทศ เช่น สภาพการทำงาน ตำแหน่งในองค์กรของผู้ใช้ที่จะเป็นตัวกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ รวมไปถึงพฤติกรรมสารสนเทศ และองค์ประกอบที่มีผลต่อการควบคุมพฤติกรรมของสารสนเทศ

และในการศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้สารสนเทศจะเน้นที่ผู้ใช้สารสนเทศและระบบสารสนเทศเป็นหลัก เช่น การศึกษาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ ส่วนใหญ่แล้วงานวิจัยลักษณะนี้จะเน้นที่พฤติกรรมต่างๆ ของผู้ใช้เฉพาะ วิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการด้วยการประเมินจากองค์ประกอบทางด้านจิตวิทยา สังคม ภาษา องค์การหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ โดยจะทำให้ทราบถึงรูปแบบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของแต่ละกลุ่มว่าผู้ใช้ต้องการใช้สารสนเทศทางด้านมนุษยศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ วิธีการวิจัยในสาขาวิชาและลักษณะของสาขาวิชา พบว่ามีผลต่อการใช้อย่างแตกต่างกัน ซึ่งช่วยให้เข้าใจถึงความต้องการใช้สารสนเทศของผู้ใช้ด้วย จันทรเพ็ญ สิงหนุต (2544 : 25) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้สารสนเทศจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

1. องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมสารสนเทศ สภาพงานและตำแหน่งในองค์กรของผู้ใช้จะเป็นตัวกำหนดให้ผู้ใช้ต้องการใช้สารสนเทศ
2. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมในการแก้ปัญหาและพฤติกรรมสารสนเทศ
3. พฤติกรรมสารสนเทศและองค์ประกอบที่มีผลต่อการควบคุมพฤติกรรมของผู้ใช้สารสนเทศ

และเพื่อให้ได้สารสนเทศตามที่ต้องการ ผู้ใช้สารสนเทศจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ ดังนี้

1. แหล่งที่อยู่ของสารสนเทศ กล่าวคือ หากต้องการสารสนเทศเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้ใช้ควรรู้ว่า สารสนเทศเรื่องนั้นจะค้นได้จากที่ใดหรือน่าจะมีอยู่ที่ใด เช่น ถ้าต้องการทราบว่าราคาซื้อขายทองคำในวันนี้ ราคาเท่าไร แหล่งสารสนเทศในกรณีนี้ได้แก่ หนังสือพิมพ์ ข่าวทางโทรทัศน์ และร้านขายทอง เป็นต้น
2. วิธีเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศแต่ละแหล่งย่อมมีข้อจำกัดในการเปิดโอกาสให้บุคคลเข้าไปใช้ เช่น มีการกำหนดวันเวลาบริการ กำหนดประเภทของบุคคลที่จะเข้าใช้ หรืออัตราการเข้าใช้ เป็นต้น ผู้ใช้ควรรู้รายละเอียดเหล่านี้ก่อน เพื่อป้องกันอุปสรรคและความไม่สะดวกที่จะเกิดขึ้น
3. เนื้อหาสาระของสารสนเทศ นั่นคือต้องรู้ว่าสารสนเทศที่มีอยู่นั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร ให้รายละเอียดในลักษณะใด เป็นเนื้อหาให้คนทั่วไปอ่านหรือให้ผู้เชี่ยวชาญอ่านเท่านั้น
4. วิธีการค้นหาและ/หรือการค้นคืน (Retrieval) ผู้ใช้จะต้องรู้วิธีการจัดเก็บสารสนเทศของแหล่งสารสนเทศที่จะเข้าใช้ เช่น รู้ระบบการจัดเก็บและการเรียงเลขเรียกหนังสือ รู้วิธีใช้บัตรรายการหรือ OPAC รู้วิธีการค้นหาเรื่องจากหนังสือ วารสาร ฐานข้อมูล หรืออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

นอกจากนี้ การที่จะได้สารสนเทศตามที่ต้องการและมีประโยชน์สูงสุดนั้น จะต้องมีความรู้ทั้ง 4 ประการดังกล่าวแล้ว ผู้ใช้ยังจะต้องตระหนักถึงธรรมชาติของสารสนเทศด้วยเสมอ

ตอนที่ 5 แหล่งสารสนเทศ

จากนโยบายหรือเป้าหมายการศึกษาของชาติที่ระบุไว้ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตและเป็นกระบวนการเพื่อชีวิตและสังคม รัฐจึงได้กำหนดแนวทางการศึกษาไว้เพื่อนำทรัพยากรที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ บุคคล สถาบัน หรืองบประมาณ เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ตามความเหมาะสม และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีมาตราหนึ่งที่สำคัญที่ออกมาเพื่อช่วยให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ มาตรา 25 ที่บัญญัติไว้ว่า “มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ” (ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา 2542)

แหล่งสารสนเทศคืออะไร

แวตตา เตชาทวิวรรณ (2548 : 41) ได้กล่าวว่า แหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งความรู้ต่างๆ ที่ผู้ใช้สามารถศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สารสนเทศที่มีให้บริการนั้นอาจได้จากการรวบรวมและจัดทาจจากที่มีอยู่หรือผลิตเอง แหล่งสารสนเทศหลักที่สำคัญได้แก่ แหล่งสารสนเทศที่เป็นองค์กรที่จัดให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้โดยตรง เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอจดหมายเหตุ และหอศิลป์ เป็นต้น และแหล่งสารสนเทศอื่นที่ไม่ได้จัดให้บริการโดยตรง สถานที่ หรือบุคคล และแหล่งสารสนเทศที่นิยมใช้มากในปัจจุบัน ได้แก่ อินเทอร์เน็ต

จรี อรุณรัตน์ (2531 : 1) กล่าวว่า แหล่งสารสนเทศ (Information sources) หมายถึง แหล่งที่เกิดสารสนเทศ แหล่งผลิตสารสนเทศ และแหล่งที่เป็นศูนย์รวมทรัพยากรสารสนเทศ อธิบายไว้ดังนี้

1. แหล่งที่เกิดสารสนเทศ คือ ต้นตอที่ทำให้เกิดสารสนเทศ ได้แก่ หน่วยงานที่ปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดการสะสมของสารสนเทศและนักสารสนเทศนำมาใช้และเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ โดยมีบุคคล ได้แก่ นักเขียน นักวิชาการ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ประมวลผลข้อมูล และเขียนข้อมูลออกเป็นตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัย เป็นต้น

2. แหล่งผลิตสารสนเทศ คือ หน่วยงานที่ผลิตสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ ได้แก่

2.1 หน่วยงานเอกชน เช่น สำนักพิมพ์ บริษัท มูลนิธิ สมาคม ซึ่งจัดพิมพ์สารสนเทศในรูปของสำนักพิมพ์ และจัดทำสไลด์ทัศนวัสดุออกเผยแพร่โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการค้าและผลกำไร

2.2 หน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ ที่จัดพิมพ์ผลงาน หรือรายงานและเอกสารต่างๆเพื่อเผยแพร่และให้ความรู้

2.3 หน่วยงานองค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การ UNESCO, ILO, WHO, FAO

2.4 หน่วยงานรัฐบาลของประเทศต่างๆที่มีสำนักงานตั้งภายในประเทศไทย เช่น British Council, Japan Information Service เป็นต้น

3. แหล่งที่เป็นศูนย์รวมทรัพยากรสารสนเทศ คือ ศูนย์หรือสถานที่ที่เก็บรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุด ศูนย์บริการสารสนเทศ และหน่วยงานต่างๆที่รวมสารสนเทศเพื่อการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แหล่งสารสนเทศ ก็คือ แหล่งที่เกิดหรือแหล่งผลิต และ/หรือแหล่งที่เป็นศูนย์รวมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ โดยแหล่งสารสนเทศมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมในการให้บริการสารสนเทศ และส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้ใช้ที่มีความต้องการสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศไม่ได้มีเพียงห้องสมุดเท่านั้น ยังมีแหล่งสารสนเทศอื่นๆ อีกมากมายที่ผู้ใช้สามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการ

ประเภทของแหล่งสารสนเทศ

นักวิชาการได้แบ่งแหล่งสารสนเทศ เป็นประเภทต่างๆ ที่คล้ายคลึงกัน ดังเช่น

❖ ซาราซีวิก และวูด (ประภาวดี สืบสนธิ์ 2530 : 27 อ้างอิงจาก Saracevic ND Wood 1981. Consolidation of information : a handbook on evaluation : 8) ได้จำแนกแหล่งสารสนเทศเป็น 2 ประเภท คือ

1. แหล่งสารสนเทศที่เป็นเอกสาร ประกอบด้วย

1.1 เอกสารปฐมภูมิ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือชุด รายงาน วิทยานิพนธ์ สิทธิบัตร มาตรฐานและข้อกำหนด ภาพถ่าย แผนภูมิ แผนที่ จดหมายโต้ตอบ บันทึกความจำ

1.2 เอกสารทุติยภูมิ เช่น ดรรชนี สารสังเขป ข่าวสารทันสมัยรูปแบบต่างๆ บรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง

1.3 เอกสารตติยภูมิ ได้แก่ รายงานความก้าวหน้า ปริทัศน์ รายงานประจำปี

2. แหล่งที่ไม่เป็นเอกสาร ประกอบด้วย

- 2.1 เพื่อนร่วมงานในองค์กร
- 2.2 เพื่อนนอกองค์กร
- 2.3 ตัวกลางเผยแพร่สารสนเทศ
- 2.4 ที่ปรึกษา ผู้ให้คำแนะนำ การแนะแนว
- 2.5 ตัวแทนจำหน่าย

❖ รัฐพร ชังธาดา (2536 : 5) ได้แบ่งแหล่งสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน ได้แก่ ห้องสมุด และศูนย์สารสนเทศต่างๆ
2. แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถานที่ ได้แก่ อนุสาวรีย์ โบราณสถาน หรือสถานที่จำลองเช่น อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ปราสาทหินพิมาย
3. แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้รอบรู้ในสาขาต่างๆ
4. แหล่งสารสนเทศที่เป็นเหตุการณ์ ได้แก่ เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น

เช่น 14 ตุลาคม พฤษภาคม หรือเมษาฮาวาย เป็นต้น ซึ่งจัดเป็นแหล่งสารสนเทศปฐมภูมิ

❖ แววดา เตชาทวิวรรณ (2548 : 41) ระบุว่า แหล่งสารสนเทศที่สำคัญ มีดังนี้

1. ห้องสมุด (Library)
2. ศูนย์สารสนเทศ (Information Center)
3. พิพิธภัณฑ์และหอศิลปะ (Museum and Gallery of arts)
4. หอจดหมายเหตุ (Archive)
5. แหล่งสารสนเทศเชิงพาณิชย์ (Commercial information broker)
6. สมาคมวิชาชีพ (Professional association)
7. บุคคล (Resource person)
8. สถานที่ (Place)
9. เหตุการณ์ (Event)
10. อินเทอร์เน็ต (Internet)

แหล่งสารสนเทศทางการเกษตร

แหล่งสารสนเทศทางการเกษตร มีนักวิชาการได้จำแนกไว้ ดังเช่น

❖ นฤมล ตันธสุเรษฐ (2533 : 13) แบ่งแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรไว้ดังนี้

1. แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในด้านต่างๆ ที่

สามารถถ่ายทอดความรู้ที่ตนมีอยู่ให้ผู้สนใจต้องการเรียนรู้ในชนบทได้ เช่น บุคคลที่มีลักษณะความสามารถในอาชีพเกษตรกรรมสาขาต่างๆ หรือผู้มีอาวุโสที่มีประสบการณ์มายาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทที่เน้นแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นบุคคลในท้องถิ่นที่ได้รับการยอมรับว่าเป็น “ปราชญ์ชาวบ้าน”

2. แหล่งสารสนเทศประเภททรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ในด้านการศึกษาหาความรู้ ทั้งในส่วนที่ช่วยให้รู้ถึงประวัติความเป็นมาของมนุษย์ สัตว์ และสภาพสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว เพื่อความเข้าใจสิ่งแวดล้อมดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างดีที่สุดในแง่เป็น 3 ประเภท คือ

2.1 แหล่งสารสนเทศประเภทที่มนุษย์พยายามให้คงความเป็นธรรมชาติมากที่สุด ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ

2.2 แหล่งสารสนเทศประเภทที่มนุษย์เข้าไปเสริมแต่ง แต่ก็ยังพยายามให้คงความเป็นธรรมชาติมากที่สุด ได้แก่ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

2.3 แหล่งสารสนเทศประเภทที่มนุษย์เข้าไปดัดแปลง ปรับปรุงเพื่อใช้ประโยชน์ด้านการศึกษาหรือเพื่อความเพลิดเพลิน ได้แก่ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ

3. แหล่งสารสนเทศประเภทวัตถุและอาคารสถานที่ หมายถึง วัตถุและอาคารสถานที่ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถไปศึกษาค้นคว้า เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการได้ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ข้อมูลประจำหมู่บ้าน ศูนย์กระจายข่าวหมู่บ้าน ศูนย์สาธิตและฐานชุมชน สถานีอนามัย ศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียน วัด พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน กลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

4. แหล่งสารสนเทศประเภทสื่อ หมายถึง ตัวกลางที่เป็นวัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ผู้แสวงหาความรู้ความสามารถไปศึกษาค้นคว้า หรือรับถ่ายทอดความรู้ทางการเห็น การฟัง หรือสองทางพร้อมกันซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสาร หนังสือเล่ม สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ (โปสเตอร์ ป้ายประกาศ แผ่นพับ ใบปลิว จุลสาร)

4.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่อาศัยเทคนิคด้านอิเล็กทรอนิกส์สร้างสรรค์ในรูปของเสียงและภาพ ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ตัวอย่างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น

4.2.1 สื่อที่ให้เสียง ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง

4.2.2 สื่อที่ให้ทั้งเสียงและภาพ ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์

5. แหล่งสารสนเทศประเภทสื่อประเพณี (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2535 : 47) หมายถึง สื่อแบบดั้งเดิมที่มีอยู่ในสังคมไทยส่วนมาก ซึ่งสามารถใช้สื่อความหมายระหว่างชาวบ้าน สื่อประเพณีเป็นสื่อที่มีลักษณะแบบไม่เป็นทางการ มีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้ถ่ายทอดข่าวสารมาก เนื่องจากเป็นสื่อที่มีลักษณะเป็นชีวิตจิตใจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ประเพณีที่สำคัญ เช่น เพลงพื้นเมือง กันตรึม หมอลำ ลิเก การละเล่นพื้นเมืองต่างๆ เป็นต้น

❖ พิบูลศิลป์ วัฒนพงษ์ (2543 : 1-7) เสนอแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรไว้เช่นกัน ดังนี้

1. แหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา เช่น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาลัยเกษตรกรรมที่มีอยู่ทั่วประเทศ ศูนย์ข้อมูลสมุนไพรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์สนเทศทางการเกษตรแห่งชาติ ศูนย์สนเทศกระบือนานาชาติ เป็นต้น

2. แหล่งสารสนเทศที่เป็นหน่วยงานของราชการ เช่น กระทรวงทุกกระทรวงโดยเฉพาะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน่วยงานย่อยที่ให้บริการสารสนเทศ ดังนี้ กรมชลประทาน กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานเศรษฐกิจและการเกษตร ศูนย์สนเทศทางปฐุ สถาบันประมงน้ำจืด สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ศูนย์ขยายพันธุ์พืช ศูนย์ขยายพันธุ์ใหม่ ระบบข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ ศูนย์ส่งเสริมและผลิตภัณฑ์พืชสวน เป็นต้น

3. รัฐวิสาหกิจ เช่น องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสวนยาง องค์การสะพานปลา องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย บริษัทไม้อัดไทยจำกัด องค์การตลาดเพื่อการเกษตร สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ศูนย์บริการสารสนเทศทางเทคโนโลยี ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

4. องค์การเอกชน เช่น สมาคมวิทยาศาสตร์การเกษตรของประเทศไทย สมาคมพันธุศาสตร์แห่งประเทศไทย สมาคมผู้ค้าผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำและอาหารแช่แข็งไทย สมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย สมาคมพืชสวนแห่งประเทศไทย สมาคมป่าไม้แห่งประเทศไทย เป็นต้น

5. องค์การต่างประเทศ เช่น ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ห้องสมุดสำนักงานส่วนภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

จากแหล่งสารสนเทศทั่วไปทางการเกษตรที่กล่าวมานี้ สามารถสรุปรูปแบบของแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล เป็นแหล่งข้อมูลทางเกษตรที่สำคัญ เช่น เพื่อนเกษตรกร ผู้นำชุมชน ราษฎรชาวบ้าน หรือนักวิชาการทางการเกษตร

2. แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน ได้แก่

2.1 สถาบันการศึกษาหรือสถาบันบริการสารสนเทศ เช่น ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์

2.2 หน่วยงานของรัฐ เช่น กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

2.3 หน่วยงานเอกชน เช่น รัฐวิสาหกิจ บริษัทหรือห้างร้านที่จำหน่ายวัสดุอุปกรณ์หรือให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ได้แก่ องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย สมาคมพันธุศาสตร์แห่งประเทศไทย บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด เป็นต้น

3. แหล่งสารสนเทศที่เป็นสื่อต่างๆ ได้แก่ สื่อสิ่งตีพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร สื่อสิ่งไม่ตีพิมพ์ เช่น วิทยู โทรทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดีรอม

แหล่งสารสนเทศทางการเกษตรสำหรับผู้ประกอบการฟาร์มสุกร

ผู้ประกอบการฟาร์มสุกร จำเป็นต้องแสวงหาสารสนเทศใหม่ๆ และทันสมัย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงสุกร แหล่งสารสนเทศทางการเกษตรที่มีประโยชน์ต่อผู้ประกอบการฟาร์มสุกร สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ห้องสมุด (Library)

ห้องสมุดเป็นสถาบันบริการสารสนเทศที่เก่าแก่ที่สุดที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกสาขาวิชาและสื่อทุกประเภททั้งสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีบรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินงานและจัดบริการต่างๆ อย่างมีระบบ หน้าที่หลักของห้องสมุดคือการให้บริการ ได้แก่ บริการการอ่าน บริการยืม-คืน บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า หรือบริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล ห้องสมุดที่ให้บริการข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่

1.1 ห้องสมุด สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่

ห้องสมุดกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ห้องสมุดกรมปศุสัตว์
ห้องสมุดกรมวิชาการเกษตร
ห้องสมุดกรมส่งเสริมสหกรณ์
ห้องสมุดความรู้การเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร
ระบบบริการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ กรมประมง
ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน

1.2 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(<http://www.ku.ac.th/student/libraryx.html>)

เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดำเนินการจัดหา และรวบรวมสารสนเทศประเภทต่าง ๆ รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย โดยเน้นสาขาวิชาเกษตรศาสตร์เป็นสำคัญ ให้บริการทางวิชาการตามหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้งในด้านการส่งเสริมการเรียนการสอน การวิจัย และการปฏิบัติงานอื่น ๆ ให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดทั้งวิทยาเขตบางเขน วิทยาเขตอื่น ๆ ตลอดจนสังคมภายนอก มีการพัฒนาให้เป็นห้องสมุดอัตโนมัติและเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต สำนักหอสมุดฯ มีศูนย์ข้อมูลทางการเกษตรที่สำคัญ คือ

❖ ศูนย์ประสานงานสารนิเทศสาขาเกษตรศาสตร์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการอำนวยการและประสานงานสารนิเทศทางวิชาการแห่งชาติ ให้เป็นผู้รับผิดชอบศูนย์ประสานงานสารนิเทศ สาขาเกษตรศาสตร์ นับตั้งแต่ ธันวาคม 2529 เป็นต้นมา เพื่อดำเนินงานบริหารศูนย์ประสานงานสารนิเทศ สาขาเกษตรศาสตร์ ร่วมกับคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานด้านการเกษตรต่างๆ ภายในประเทศ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ระบบสารนิเทศตามนโยบายและขอบข่ายของศูนย์สารสนเทศฯ

❖ ศูนย์สนเทศทางการเกษตรแห่งชาติ ทำหน้าที่รวบรวมและให้บริการสารสนเทศด้านการเกษตรของประเทศไทยและเป็นสมาชิกของเครือข่ายความร่วมมือในระบบสารสนเทศทางการเกษตรนานาชาติ (AGRIS - International Information System for the Agricultural Sciences and Technology) ร่วมกับศูนย์เครือข่าย AGRIS กว่า 240 ศูนย์ทั่วโลก ให้ความร่วมมือในการให้บริการและแลกเปลี่ยน เพื่อให้สารสนเทศด้านการเกษตรของประเทศไทยได้รับการอ้างอิงและใช้ประโยชน์ในการศึกษา

ค้นคว้าวิจัยในระดับนานาชาติ และเพื่อให้บุคลากรในวงการเกษตรของประเทศไทยได้ใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ด้านการเกษตรจากทั่วโลก

❖ ศูนย์สนเทศทางกระป๋องนานาชาติ (IBIC) จัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2524 โดยความสนับสนุนของ ศูนย์พัฒนาการวิจัยระหว่างประเทศ (IDRC) และองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ปัจจุบันดำเนินการโดยสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยให้บริการสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับกระป๋อง ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ Buffalo Bulletin วารสารวิชาการ ราย 3 เดือนในรูปวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลกระป๋องนานาชาติ ฐานข้อมูลควายไทย บริการสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระป๋อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า บริการรวบรวมบรรณานุกรม และจัดทำสาระสังเขป และบริการสืบค้นสารสนเทศด้านกระป๋อง

❖ ศูนย์ความรู้ด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นบริการรูปแบบใหม่ของสำนักหอสมุดซึ่งพัฒนาขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เป็นศูนย์บริการความรู้ในสาขาวิชาเกษตรและสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยขยายการให้บริการสารสนเทศด้านการเกษตรจากฐานความรู้ที่สำนักหอสมุดได้พัฒนาและสั่งสมอย่างต่อเนื่องยาวนานในนามศูนย์สนเทศทางการเกษตรแห่งชาติ และศูนย์สนเทศทางกระป๋องนานาชาติ โดยมีเครือข่ายความร่วมมือในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ในฐานะของศูนย์ประสานงานสารสนเทศ สาขาเกษตรศาสตร์ และศูนย์เครือข่ายสารสนเทศทางการเกษตรนานาชาติ (AGRIS) ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ และได้นำแนวคิดในการจัดการความรู้ ร่วมกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการให้บริการสารสนเทศด้านการเกษตร เพื่อสนับสนุนการเรียน การสอน การวิจัย และการให้บริการวิชาการแก่สังคม

1.3 ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยต่างๆ ได้แก่

ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
 ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
 ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ห้องสมุดคณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยมหานคร

1.4 ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยต่างๆ ได้แก่

ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ห้องสมุดคณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

2. ศูนย์บริการสารสนเทศ (Information Service Center) หรือศูนย์ข้อมูล (Data Center)

เป็นศูนย์ที่ให้บริการสารสนเทศเฉพาะสาขาวิชา มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้นคว้าวิจัย และเพื่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้นๆ โดยตรง ทำหน้าที่คล้ายห้องสมุด แต่เน้นให้บริการสารสนเทศเจาะลึกเฉพาะเรื่องที่ใช้ต้องการ ผู้ทำหน้าที่ให้บริการมักเป็นนักเอกสารสนเทศ หรือนักสารสนเทศที่มีความรู้เฉพาะสาขาวิชา ศูนย์บริการหรือศูนย์ข้อมูลทางการเกษตร ได้แก่

2.1 ศูนย์ข้อมูลสุกรในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

(<http://freehp.kku.ac.th/freeHP/bbk/0016/cupic.html>)

มีหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลการเลี้ยงสุกรเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการเลี้ยงสุกร และขยายงานวิชาชีพสัตวแพทย์ในประเทศไทย รวบรวมบทความและบทความต่างๆ ทางสัตวแพทย์ เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลสำหรับผู้สนใจและนักวิชาการที่ต้องการข้อมูลเพื่อการค้นคว้าวิจัย รูปแบบข้อมูลที่ศูนย์นำเสนอจัดเป็น 4 ด้านคือ การจัดการและการดูแลรักษา พันธุกรรม ระบบสืบพันธุ์ และผลผลิต

2.2 ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติ

(<http://suwan.kps.ku.ac.th/Center/pigcenter/>)

ที่ตั้ง สถาบันสุวรรณวาลกกลีภิธ มหาวินิจฉัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม 73140 โทร.034-351398 แฟกซ์ 034-281076

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เริ่มดำเนินงานอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2518 โดยมี ศาสตราจารย์ ดร. สุชีพ รัตนสาร เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นผู้อำนวยการคนแรก

ในระยะเริ่มต้น - พ.ศ. 2521 ศูนย์วิจัยฯ เป็นหน่วยงานสังกัดทั้งของภาควิชาสัตวบาล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกองบำรุงพันธุ์สัตว์ ภายใต้โครงการวิจัยปรับปรุงพันธุ์สุกรและขยายการผลิต ของกรมปศุสัตว์ ต่อมาช่วง พ.ศ. 2521 - 2534 ศูนย์วิจัยฯ ได้ย้ายมาสังกัดอยู่กับสถาบันวิจัยและพัฒนา ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกรมปศุสัตว์ ปี พ.ศ. 2535 - ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้จัดตั้งสถาบันสุวรรณวาลกกลีภิธเพื่อการค้นคว้าและพัฒนาปศุสัตว์ ศูนย์วิจัยฯ จึงได้ย้ายมาอยู่ภายใต้สังกัดสถาบันสุวรรณวาลกกลีภิธ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศูนย์วิจัยฯ มีบทบาทและหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ งานวิจัย งานบริการวิชาการ งานสนับสนุนการเรียนการสอน และงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ภารกิจหลักแล้ว ศูนย์วิจัยฯ ยังมีภารกิจรองคือ ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรด้านงานจัดการฟาร์มสุกร

บริการที่ให้กับประชาชนทั่วไป มีดังนี้

1. การจำหน่ายสุกร
2. การให้บริการน้ำเชื้อสุกร
3. การตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์
4. ทำวิจัยเกี่ยวกับสุกร

2.3 ศูนย์อ้างอิงโรคปากและเท้าเปื่อย ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(<http://www.dld.go.th/rrl/>)

เลขที่ 1213/1 หมู่ที่ 11 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30130

เป็นศูนย์กลางระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เป็นที่ประสานงาน ให้คำปรึกษา ฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับโรคปากและเท้าเปื่อย รับบริการ ตรวจวินิจฉัยโรคปากและเท้าเปื่อยจากตัวอย่างในประเทศและตัวอย่างที่ส่งจากต่างประเทศ ในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือประเทศใกล้เคียง

2.4 ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ (<http://www.dld.go.th/ict/th/>)

ที่ตั้ง 69/1 พญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศด้านการปศุสัตว์ของประเทศ ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และให้ความรู้ ด้านวิชาการสถิติ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร และสารสนเทศเพื่อการบริหารงานของกรม ส่วนราชการต่าง ๆ เกษตรกร ผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป ตลอดจนศึกษา วิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูลทางสถิติ และจัดทำรายงานด้านการปศุสัตว์ เป็นแหล่งที่ใช้ค้นหาข้อมูลทางสถิติที่สำคัญ ๆ เช่น สถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ จำนวนสุกรและเกษตรกรผู้เลี้ยงรายจังหวัด

2.5 ศูนย์สนเทศทางการเกษตรแห่งชาติ (Thai National AGRIS Center)

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (<http://thaiagris.lib.ku.ac.th>)

ตู้ ป.ณ. 1084 ปทพ.เกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10903 โทร. 0-2942-8616

ต่อ 333 โทรสาร 0-2940-6688 E-mail: libtnac@ku.ac.th

ศูนย์สนเทศทางการเกษตรแห่งชาติจัดตั้งขึ้นตามนโยบายของคณะกรรมการ อำนวยการและประสานงานระบบสารสนเทศทางวิชาการแห่งชาติ เพื่อให้การพัฒนาสารสนเทศของประเทศ ไทย มีเอกภาพและได้รับการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอโครงการจัดตั้งระบบ สารสนเทศแห่งชาติ เมื่อ ธันวาคม 2528 และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการ และอนุมัติให้ ดำเนินการได้เมื่อ ธันวาคม 2529 โดยมีนโยบายหลักคือส่งเสริมการใช้แหล่งทรัพยากรสารสนเทศทางวิชาการ ที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ตลอดจนสร้าง ฐานข้อมูลและเครือข่ายงานความร่วมมือทางวิชาการ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับความไว้วางใจจากคณะกรรมการระบบสารสนเทศ วิทยาศาสตร์สากล ให้เป็นศูนย์ประสานงานสารสนเทศสาขาเกษตรศาสตร์ โดยกำหนดนโยบายในการ ดำเนินงาน เมื่อ พ.ศ. 2530 ดังนี้

1. จัดหาและพัฒนาทรัพยากรด้านการเกษตรและสาขาที่เกี่ยวข้อง ให้สมบูรณ์ ครบถ้วน เพื่อให้บริการ อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ส่งเสริมการใช้แหล่งสารสนเทศทางวิชาการด้านการเกษตรและสาขาที่เกี่ยวข้องให้เกิดประโยชน์ สูงสุด
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างแหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรและสาขาที่เกี่ยวข้อง และให้ความร่วมมือกับงานสารสนเทศสาขาอื่นๆ

4. พัฒนาบุคลากรโดยการจัดฝึกอบรมระยะสั้น สัมมนา หรือบรรยายพิเศษแก่ผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งเสนอความรู้ใหม่ๆต่อผู้ใช้บริการ
5. ทำหน้าที่เชื่อมโยงแหล่งผลิตสารสนเทศ และผู้ใช้บริการ ในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ โดยนำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ

ศูนย์สนเทศทางการเกษตรแห่งชาติ ได้สร้างฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการทางการเกษตรและเกษตรกรทั่วไป คือ **ฐานข้อมูลการเกษตรของประเทศไทย** (<http://pikul.lib.ku.ac.th/agcdb>) เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมงานวิจัย และบทความที่น่าสนใจ ด้านการเกษตรและสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการรวบรวมสารสนเทศจาก หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการค้นคว้าวิจัย เอกสารการประชุมสัมมนา และเอกสารต่างๆ ที่ตีพิมพ์ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 ถึงปัจจุบัน

2.6 ศูนย์ความรู้ด้านการเกษตร (Agriculture Knowledge Center) สำนักหอสมุด

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (<http://agkc.lib.ku.ac.th/agkc/contact.html>)

ที่ตั้ง ชั้น 3 อาคารเทพรัตนวิทยาโชติ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตู้ ปณ. 1084 ปทล.เกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10903 โทรศัพท์: 02-9428616 ต่อ 345,346

โทรสาร: 02-9406688 E-mail: agkc@ku.ac.th

2.7 ศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(<http://www.doae.go.th/library/index.html>)

รวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ด้านการเกษตรเพื่อเผยแพร่แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปในการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ โดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือจากซีดีรอม เป็นศูนย์ฯ ที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้ามาใช้เป็นช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ความรู้ให้แก่เกษตรกรให้บริการข้อมูลทางการเกษตรทุกสาขา ได้แก่ ข้าวและธัญพืช พืชไร่ ไม้ผลและไม้ยืนต้น พืช-ผักสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ ศัตรูพืช ปศุสัตว์ ประมง การแปรรูปผลไม้ และวิทยาการเกษตรอื่นๆ

2.8 ศูนย์ข้อมูลทางการเกษตร สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(www.eto.ku.ac.th/neweto/index.html)

ศูนย์ข้อมูลทางการเกษตรให้บริการวิชาการทางการเกษตรผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์ได้รวบรวมสื่อต่างๆ ที่มีอยู่แปลงเป็นระบบดิจิทัลเพื่อใช้กับคอมพิวเตอร์ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 และปัจจุบันได้พัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และโปรแกรมต่างๆ เพื่อให้บริการข้อมูลด้วยสื่อดิจิทัล เพื่อให้สอดคล้องกับงานด้าน Self Learning ของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ให้บริการแก่เกษตรกรและบุคคลทั่วไปได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ ได้แก่ บริการวีดิทัศน์ทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การอ่านเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

3. หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน

หน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานที่รัฐจัดตั้งขึ้นเพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้ แก่ประชาชนโดยไม่หวังผลกำไร ซึ่งตรงกันข้ามกับหน่วยงานเอกชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อหวังผลกำไรเป็นหลัก

หน่วยงานราชการของรัฐและเอกชนที่ดูแลรับผิดชอบด้านการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่

3.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านกิจกรรมทางการเกษตร เริ่มปรากฏชัดในสมัยกรุงศรีอยุธยา (เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 1893) นั่นคือ กรมนา ซึ่งเป็นกรมหนึ่งในการปกครองแบบจตุสดมภ์ ในต้นรัชกาลที่ 5 เป็นยุคของการเริ่มปรับปรุงส่วนราชการ และจัดตั้งกระทรวงต่างๆ ขึ้น เพื่อให้การดำเนินการไปสู่ความเจริญก้าวหน้า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับการปรับปรุงเป็นครั้งแรกในยุคนี้เช่นกัน โดยปรับปรุงจากกระทรวงเกษตรธิการ (กรมนา) พ.ศ. 2495 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เปลี่ยนนามกระทรวงเกษตรธิการเป็นกระทรวงเกษตร พร้อมทั้งเปลี่ยนนามกรมเกษตรเป็นกรมกสิกรรม และกรมปศุสัตว์ และสัตว์พาหนะเป็นกรมการปศุสัตว์ ตลอดจนก่อตั้งกรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ขึ้นอีกกรมหนึ่ง ซึ่งต่อมาได้โอนไปอยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 1 ตุลาคม 2505 มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 216 ให้ยุบกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติโดยโอนกรมส่งเสริม สหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมชลประทาน และกรมพัฒนาที่ดิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมชลประทาน และกรมพัฒนาที่ดิน มาอยู่ในสังกัดกระทรวงเกษตร และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "กระทรวงเกษตรและสหกรณ์"

พันธกิจของกระทรวงเกษตรฯ มีดังนี้

1. ส่งเสริมสถาบันเกษตรกร สนับสนุนเกษตรกรให้พึ่งพาตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี อาชีพมั่นคง
2. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีมาตรฐาน ต่อผู้บริโภค
3. วิจัย พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการผลิตทางการเกษตร
4. พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านเกษตร เน้นการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรม การจัดหาแหล่งน้ำและพัฒนาระบบชลประทาน ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ส่งเสริมและพัฒนาระบบสหกรณ์ รวมตลอดทั้งกระบวนการผลิตและสินค้าเกษตรกรรม และราชการอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แบ่งการบริหารงาน ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. กรมชลประทาน
4. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

5. กรมประมง
6. กรมปศุสัตว์
7. กรมพัฒนาที่ดิน
8. กรมวิชาการเกษตร
9. กรมส่งเสริมการเกษตร
10. กรมส่งเสริมสหกรณ์
11. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
12. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
13. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
14. กรมการข้าว
15. กรมหม่อนไหม

นอกจากนี้ยังมี รัฐวิสาหกิจ ที่อยู่ภายใต้การบริหารงานของกระทรวงฯ อีก 5 แห่ง คือ

1. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย
2. องค์การสวนยาง
3. องค์การสะพานปลา
4. องค์การตลาดเพื่อการเกษตร
5. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

3.2 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2534 อนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดตั้งสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดโดยให้มีการทดลองจัดตั้งใน 4 จังหวัด ที่มีสำนักงานเกษตรภาคตั้งอยู่ก่อน คือ จังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น ชัยนาท และสงขลา ต่อมาในปี 2537 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับสำนักงาน ก.พ. ได้ทำการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทั้ง 4 แห่ง ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับที่น่าพอใจ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2537 เห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดตั้งสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นการถาวรได้ ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดตั้งสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดขึ้นเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2538

พันธกิจของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม คือ

1. จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ภายในจังหวัด
2. ประสานแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ภายในจังหวัด
3. ติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัด
4. เป็นศูนย์ข้อมูลการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม มีดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำนโยบายพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ภายในจังหวัด
2. ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์และเสนอแนวทาง และติดตามการใช้งบประมาณประจำปีของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัด
3. กำกับ ดูแล ควบคุม ประสาน และติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัด
4. ควบคุม กำกับ ดูแลข้าราชการและลูกจ้างในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัด
5. กำกับ ดูแล หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย
6. ดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
7. ปฏิบัติงานร่วมมือหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

สำหรับ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม <http://nakhonpathom.doae.go.th>
2. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
http://www.nakhonpathom.go.th/data/amnimal_province.htm
3. สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม <http://www.fisheries.go.th/fpo-nakhonpatom/>
4. สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครปฐม
5. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม
6. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์นครปฐม
7. สถานีพัฒนาที่ดินนครปฐม
http://www.ldd.go.th/Lddwebsite/WEB_r01/Website_station/npt01/mainpage.html
8. โครงการชลประทานนครปฐม <http://203.150.73.21/rid13/bid/NNP/NNP.htm>
9. สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม <http://203.150.73.21/rid13/bid/JN/JN.htm>
10. ศูนย์เครือข่ายการศึกษาและประสานการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตร และเทคโนโลยีสารสนเทศ <http://www.cedis.or.th>

3.3 สถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนและสร้างผลงานวิจัยด้านการเกษตร

สาขาวิชาการเกษตรที่เปิดสอนในสถาบันการอุดมศึกษานั้น มีทั้งคณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ หรือคณะสัตวศาสตร์ ได้แก่

- ❖ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ❖ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ❖ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ❖ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ❖ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ❖ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- ❖ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ❖ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ❖ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ❖ คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ❖ คณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยมหานคร

3.4 เอกชนหรือบริษัทที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง เช่นจำหน่ายอาหารสัตว์ ยารักษาโรค หรือผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่

- ❖ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) (www.cpffeed.com)
สำนักงาน : 313 อาคาร ซี.พี.ทาวเวอร์ ชั้น 15 ถนนสีลม แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500
ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายคืออาหารไก่ อาหารเป็ด อาหารหมู
- ❖ บริษัท กรุงไทยอาหารสัตว์ จำกัด (มหาชน) (www.gfpt.co.th)
สำนักงาน : อาคารจีเอฟพีที 118 ถนนพระราม 2 บางมด จอมทอง กรุงเทพฯ
จำหน่ายอาหารไก่ อาหารเป็ด อาหารหมู อาหารโค อาหารปลา อาหารนก กระทา อาหารกึ่งกุลาดำ อาหารกึ่งก้ามกราม
- ❖ บริษัท ลีพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) (www.leepattana.com)
33/137 ถนนสุรวงศ์ แขวงสุริยวงศ์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500
ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย อาหารไก่ อาหารเป็ด อาหารหมู อาหารโค อาหารม้า อาหารปลา อาหารกระต่าย อาหารนกกระทา อาหารกึ่งก้ามกราม อาหารกึ่งกุลาดำ อาหารสุนัข/แมว อาหารไก่ชน
- ❖ บริษัท บี.พี. ผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด (www.cpffeed.com)
สำนักงาน : 128 ถนนเย็นจิต แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120
ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย อาหารไก่ อาหารเป็ด อาหารหมู อาหารโค อาหารนกกระทา อาหารกระต่าย
- ❖ บริษัท ราชบุรีอาหาร จำกัด (www.cpffeed.com)
สำนักงาน : 128 ถนนเย็นจิต แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120
ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย อาหารไก่ อาหารเป็ด อาหารหมู อาหารโค อาหารนกกระทา อาหารไก่พื้นเมือง
- ❖ บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน) (www.betagro.com)
สำนักงาน : อาคารเบทาโกรทาวเวอร์ 323 หมู่ 6 ถนนวิภาวดีรังสิต หลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย อาหารไก่ อาหารหมู อาหารโค อาหารปลา อาหารนกกระทา

4. สมาคมวิชาชีพทางการเกษตร (Agricultural Professional Association)

สมาคมทางการเกษตรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ ได้แก่

4.1 สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ (<http://www.swinethailand.or.th/index.php>)

ที่ตั้ง 315/116 อาคารฟอร์จูนคอนโด อาคาร 1 ชั้น 5 ซอยสาธุประดิษฐ์ 19 แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร 10120 ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2508 โดยคุณจักร พิชัยณรงค์สงคราม อธิบดีกรมปศุสัตว์ในขณะนั้น เป็นนายกสมาคมโดยตำแหน่ง และใช้ชื่อว่า “สมาคมผู้บำรุงพันธุ์สุกรแห่งชาติ” ต่อมา พ.ศ. 2514 มีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ โดยให้นายกสมาคมฯ มาจากการเลือกตั้งของสมาชิก และมีอธิบดีกรมปศุสัตว์เป็นนายกสมาคมกิตติมศักดิ์โดยตำแหน่ง สมาคมฯ มีวัตถุประสงค์ คือ

- เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ความสามารถในการเลี้ยงและปรับปรุงพันธุ์สุกร
- เพื่อร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนาการเลี้ยงสุกรโดยเฉพาะ

กรมปศุสัตว์ สถาบันการศึกษาต่างๆ และอื่นๆ

- เพื่อเป็นศูนย์กลางการขึ้นทะเบียนผู้สุกรพันธุ์แท้ของสมาชิกมุ่งปรับปรุงพันธุ์สุกรให้เกิดเอกลักษณ์ประจำชาติ

- เพื่อสนับสนุนและหาทางจัดการให้กิจการอุตสาหกรรมการเลี้ยงสุกรของประเทศไทยมีความก้าวหน้า เป็นอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

- เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม ปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น เช่นอนุรักษ์การใช้พลังงานจากมูลสุกรหรือ สิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์และอื่นๆ

- ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงสุกรให้อยู่ ในมาตรฐานที่ดีสอดคล้องกับนโยบายของทางราชการ

4.2 สมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสุกรไทย (<http://www.tsva.or.th>)

ที่ตั้ง ห้อง 803 ตึก 60 ปี คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พญาไท กรุงเทพฯ 10330 โทร. 0 2218 9526 และ 0 2218 9526

สมาคมตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ในหมู่สมาชิก และสังคมทั่วไป ส่งเสริมการประกอบอาชีพสัตวแพทย์ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้น สนับสนุนให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย งานในวิชาชีพสัตวแพทย์ ให้ความร่วมมือกับองค์กรทั้งของเอกชนและรัฐ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ส่งเสริมการบริโภคเนื้อสุกร และยกระดับมาตรฐานการบริโภคเนื้อสุกรอนามัย

4.3 สัตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (TVMA)

(<http://www.thaivma.com/activity.html>)

ที่ตั้ง 69/26 ซ.ปทุมวันริสอร์ท ถ.พญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร: 0-2252-8773, 0-2255-1309 แฟกซ์: 0-2252-8773 อีเมล: admin@thaivma.com

มีวัตถุประสงค์ คือ ส่งเสริมสามัคคีธรรมและจริยธรรม ของผู้ประกอบการวิชาชีพสัตวแพทย์ ส่งเสริมการประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์ให้ดียิ่งขึ้น ส่งเสริมวิชาชีพสัตวแพทย์ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการเพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและสังคม และส่งเสริมการสงเคราะห์สัตว์

4.4 สมาคมผู้ค้าเวชภัณฑ์และเคมีภัณฑ์สำหรับสัตว์ (<http://www.thaiahpa.com/main.php>)

ที่ตั้ง 43/199 หมู่บ้านชีต้าวานโฮม ถนนลาดพร้าว ซอยลาดพร้าว 80 แขวงจันทริมา

26 แขวงเขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

สมาคมตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2526 มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ส่งเสริมการประกอบวิชาชีพกิจการการปศุสัตว์ และการค้าเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์
2. สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิก แก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิก หรือระหว่างสมาชิกกับนิติบุคคล และบุคคลภายนอกในการประกอบวิชาชีพ
3. ประสานความสามัคคี และแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นทางวิชาการ ข่าวสารการค้าตลอดการวิจัยต่างๆ
4. ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการปศุสัตว์ และการค้าเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ ให้อยู่ในมาตรฐานที่ดี สอดคล้องกับนโยบายของทางราชการ
5. ร่วมมือกับสถาบันทางการศึกษาและองค์กรต่างๆ ในการส่งเสริมวิชาการสัตวแพทย์ สัตวบาล โภชนาการสำหรับสัตว์ และการปศุสัตว์ทั่วไป
6. ส่งเสริมคุณภาพของการค้าเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ ที่สมาชิกเป็นผู้ผลิตหรือจำหน่ายให้เข้าสู่มาตรฐานที่ดีตลอดจนวิจัยและปรับปรุงการผลิตและการค้าให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
7. ส่งเสริมการผลิตให้มีปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ
8. ทำความตกลงหรือวางระเบียบให้สมาชิกปฏิบัติ หรืองดเว้นการปฏิบัติ เพื่อให้การประกอบวิชาชีพของสมาชิกได้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย
9. ส่งเสริมพละนาถัย กีฬา และจัดงานบันเทิงเป็นครั้งคราว
10. ไม่ดำเนินการในทางการค้า หรือการเมืองใดๆ

4.5 สมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย (Thai Feed Mill Association)

(<http://www.thaifeedmill.com>)

ที่ตั้ง 889 อาคาร ไทย ซี. ซี. ทาวเวอร์ ชั้น 17 ห้อง 170 ถนนสาทรใต้ เขตสาทร กรุงเทพฯ

มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อส่งเสริมการประกอบวิชาชีพประเภที่เกี่ยวกับการผลิต การค้าอาหารสัตว์ การนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ เพื่อการตลาดภายในประเทศและการส่งออกต่างประเทศ สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิกแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ รวมทั้งเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอก เพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิชาชีพของสมาชิก สอดส่องและติดตามความเคลื่อนไหวของตลาดการค้าเกี่ยวกับการผลิตอาหารสัตว์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่งเสริมคุณภาพของอาหารสัตว์ที่สมาชิกเป็นผู้ผลิตให้เข้าสู่มาตรฐานที่ดี ตลอดจนวิจัยและปรับปรุงการผลิตให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ร่วมมือกับรัฐบาล ในการส่งเสริมการผลิตอาหารสัตว์ให้อยู่ในมาตรฐานที่ดี

4.6 สมาคมสัตวแพทย์ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์แห่งประเทศไทย (VPAT)

(<http://www.vpathai.org/>)

ที่ตั้ง 559/2 ถนนประดิษฐ์มนูธรรม แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ : 02-5141315-6

ยกระดับ สร้างมาตรฐานการรักษาสัตว์ในประเทศไทยให้ดีขึ้น และส่งเสริม
จรรยาบรรณวิชาชีพที่คำนึงถึงสุขภาพสัตว์

5. แหล่งสารสนเทศบุคคล (Resource person)

เป็นแหล่งสารสนเทศที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่เป็นผู้รู้สารสนเทศ อันเกิดจากการศึกษาหาความรู้ การประมวลความคิด ประสบการณ์ ความชำนาญ หรือจากภูมิปัญญาของแต่ละบุคคล บุคคลที่เป็นแหล่งสารสนเทศ ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ที่ปรึกษา นักวิชาชีพในสาขาวิชาต่างๆ และเพื่อนร่วมวิชาชีพ วิธีการได้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศบุคคลนั้นผู้ใช้ต้องทราบว่าบุคคลใดมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องใด ตรงกับเรื่องที่ตนสนใจหรือไม่ และใช้วิธีการสอบถาม สัมภาษณ์ หรือพูดคุย โดยตรง หรือผ่านทางโทรศัพท์ อีเมล หรือทางไปรษณีย์ (Olszewski 2001) สำหรับเครื่องมือที่ช่วยในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศบุคคล ได้แก่ นามานุกรม (เช่น ทำเนียบนามนักวิจัย ทำเนียบนามนักวิทยาศาสตร์) เว็บไซต์ หรือสอบถามจากผู้เกี่ยวข้องในเรื่องหรือในสาขานั้นๆ

การคัดเลือกแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำโครงการส่งเสริมกิจกรรมเรียนรู้ครูภูมิปัญญาไทย เพื่อดำเนินการสรรหาบุคคลที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูลความรู้ โดยได้เสนอเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกไว้ ดังนี้

1. เป็นผู้ทรงภูมิปัญญาที่ได้รับการยกย่องและยอมรับจากสังคม
2. ประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม
3. อบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้แก่ผู้รับการ

ถ่ายทอดอย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจและต่อเนื่อง

4. เป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาในรูปแบบที่หลากหลาย
5. สามารถนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาสร้างสรรค์และเผยแพร่แก่สังคมส่วนรวมได้
6. ยังคงดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของตนอย่างต่อเนื่อง

สำหรับแหล่งสารสนเทศบุคคลทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่

5.1 รองศาสตราจารย์ น.สพ. ดร. กิจจา อุไรรงค์

จบการศึกษาจากคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนที่ภาควิชาเวชศาสตร์และทรัพยากรการผลิตสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน โทรศัพท์ : 034-351014 เชี่ยวชาญเรื่องโรคสุกร (โรคปากเปื่อยและเท้าเปื่อยในสุกร) วัคซีนป้องกันโรค

นายสัตวแพทย์ ดร. กิจจา เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญด้านสัตวแพทย์ ได้เข้าไปแก้ไข้ปัญหาและพัฒนาฟาร์มสุกรได้อย่างชัดเจน ช่วยให้มาตรฐานในฟาร์มสุกรและผลผลิตของประเทศโดยรวมพัฒนาขึ้น จนเป็นที่ยอมรับทั่วไป และเป็นผู้นำการพัฒนาอุตสาหกรรมการเลี้ยงสุกรของประเทศไทยให้มีมาตรฐานเท่าเทียมนานาชาติ เป็นสัตวแพทย์ตัวอย่างสายงานวิชาการ ประจำปี 2542 ของสัตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เข้าร่วมสร้างทีมงานหมอมหุเกษตรศาสตร์ และร่วมประดิษฐ์คิดค้นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้เฝ้าวิเคราะห์เพื่อการจัดการสุขภาพและผลผลิตในฟาร์มสุกร ฉบับภาษาไทย สร้างโปรแกรมหมอมหุเกษตรศาสตร์ เป็นที่ปรึกษาฟาร์มสุกรทั่วประเทศ ทำงานแก้ไข้ปัญหาและพัฒนาฟาร์มสุกร ช่วยให้ฟาร์มสุกรเข้าสู่มาตรฐานและเพิ่มผลผลิตของประเทศโดยรวมพัฒนาขึ้นจนเป็นที่ยอมรับทั่วไป นอกจากนี้ยังเคยดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายบริหารและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2554 จาก <http://tvma.tripod.com/vet2542.htm>)

5.2 นายสัตวแพทย์มานิช เฟื่องฟูพงศ์

จบการศึกษาจากคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสัตวแพทย์ตัวอย่างสายงานธุรกิจ ประจำปี 2542 ของ สัตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ สายธุรกิจเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ ของบริษัท เจริญโภคภัณฑ์จำกัด เป็นผู้ผลักดันให้ธุรกิจยาสัตว์เป็นฟันเฟืองหนึ่งของการพัฒนาปศุสัตว์ และเป็นแบบอย่างให้สัตวแพทย์ที่ทำงานด้านยาสัตว์ ได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสามารถของสัตวแพทย์ในการเข้าช่วยเหลือเกษตรกร

นายสัตวแพทย์มานิช เฟื่องฟูพงศ์ ได้อุทิศตนต่อสาธารณประโยชน์ สร้างสรรวิชาชีพสัตวแพทย์ ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารสมาคม และเป็นนายกสัตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่รับผิดชอบในการเสริมสร้างวิชาชีพสัตวแพทย์เพื่อสังคม และริเริ่มโครงการใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น เช่น โครงการสัตวแพทย์อาสา จส. 100 , การเปิดบทบาทสัตวแพทย์สู่วงกว้าง ในงานวิฟเอเชีย และร่วมมือกับสมาคมต่างๆ ในการกำหนดนโยบายปศุสัตว์ (สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2554. จาก <http://tvma.tripod.com/vet2542.htm>)

5.3 นายสัตวแพทย์ นพพร วายโซติ

เป็นสัตวแพทย์ตัวอย่างสายงานธุรกิจ ประจำปี 2542 ของ สัตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จบการศึกษาสัตวแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ และบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันเป็นรองกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท เบทาโกร โอโกรู๊ป จำกัด (มหาชน) เป็นสัตวแพทย์ที่เปิดบทบาทตนเองสู่การดูแลธุรกิจการผลิตปศุสัตว์ครบวงจร

สร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับเกษตรกรทั่วประเทศ ได้ไปดูแลสัตว์เลี้ยงของเกษตรกรเพื่อแก้ปัญหาเรื่องโรคระบาด นำความคิดด้านการตลาด การจัดการธุรกิจ การเปิดตลาดสู่ธุรกิจอาหารสัตว์ ได้พัฒนาทีมงานร่วมกับเกษตรกรด้านโครงการไก่กระทง ไก่ไข่ สุกร ให้มีการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม สามารถผลิตผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ที่มีคุณภาพ และปลอดภัยสู่ผู้บริโภค นำเงินตราเข้าประเทศมากมาย

5.4 นายสัตวแพทย์ยุคล ลิ้มแหลมทอง

จบการศึกษาจากคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เข้ารับราชการที่กรมปศุสัตว์และมีความก้าวหน้าเป็นลำดับ เป็นอธิบดีกรมปศุสัตว์ถึงสองสมัย (2545-2549 และ 2550-2552) โดยได้ให้ความร่วมมือกับภูมิภาคและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆขององค์การระหว่างประเทศมาโดยตลอด เป็นนายสัตวแพทย์คนแรกที่ได้ดำรงตำแหน่งสูงสุดของข้าราชการประจำ คือ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ตค 2552 – กย 2553) ปัจจุบันเป็นประธานสัตวแพทยสภาแห่งประเทศไทย และประธานคณะกรรมการบริหาร สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) หรือ สวก.

องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (World Organization for Animal Health, OIE) ได้มอบรางวัลเกียรติยศ “the 2011 OIE Meritorious Award” ให้แก่นายสัตวแพทย์ยุคล ลิ้มแหลมทอง เพื่อเป็นการยกย่องในระดับสากล สำหรับผู้มีความโดดเด่นในเชิงเทคนิควิชาการและการบริหารจัดการที่ได้ทำคุณประโยชน์แก่วงการสัตวแพทย์ และ/หรือการควบคุมโรคสัตว์ ให้แก่นายสัตวแพทย์ยุคล ลิ้มแหลมทอง อธิบดีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในพิธีเปิดการประชุมสมัยสามัญครั้งที่ ๗๙ (the 79th General Session of the OIE World Assembly of Delegates) เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2554 (สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2554. จาก <http://www.thaivma.com/>)

5.5 รองศาสตราจารย์ สพ.ญ. ดร. อัจฉริยา ไสละสูต

หัวหน้าภาควิชาพยาธิวิทยา ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุนายกสัตวแพทยสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และรองผู้อำนวยการศูนย์สัตวแพทย์อาสา สัตวแพทยสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลงานที่สำคัญ ได้แก่ สัตวแพทย์อาสา จ.ส. 100 (พ.ศ. 2545) ปรีกษาหมอสัตว์ (พ.ศ. 2548) หนึ่งนาที่คำถามนี้มีคำตอบ (พ.ศ. 2549) เชี่ยวชาญเรื่องโรคมะเร็งในสัตว์ เทคนิคและการวินิจฉัยทางเซลล์วิทยา พยาธิวิทยาของสัตว์น้ำ

งานวิชาการและประสบการณ์ต่างๆ

- วิทยากร ผู้ดำเนินรายการ และประสานงานรายการสัตวแพทย์สนทนา ทางสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกวันเสาร์เวลา 9.05 – 9.30 น. พ.ศ. 2534 - ปัจจุบัน

- วิทยากร และ ผู้ประสานรายการสัตวแพทย์อาสา จ.ส. 100 ทางสถานีวิทยุ จ.ส. 100 ทุกวันอาทิตย์ เวลา 9.15 – 9.40 น. พ.ศ. 2541 – ปัจจุบัน

- วิทยากรและผู้ประสานงาน รายการคลินิกสัตว์เลี้ยง ทางสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน FM 99.5 ทุกวันอาทิตย์เวลา 13.00 – 14.00 น. สิงหาคม 2551 – ปัจจุบัน

- วิทยากรอบรมสัตวแพทย์อาสาสมัครของ ศูนย์สัตวแพทย์อาสา สัตวแพทยสมาคมแห่งประเทศไทยในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านสัตวแพทย์ เป็นประจำทุกปี

- วิทยากรของศูนย์สัตวแพทย์อาสา ให้ความรู้แก่ผู้เลี้ยงสัตว์และประชาชนทั่วไป งานกิจกรรมด้านสัตว์เลี้ยงเป็นประจำทุกปี เช่น งาน Living with pets โดยนิตยสาร Pet Mania งานรณรงค์ต่อต้านโรคพิษสุนัขบ้าแก่สัตว์เลี้ยง ขององค์กรต่างๆ งานสัตว์เลี้ยงกับเด็กๆ จัดโดยพิพิธภัณฑสถานเด็ก เป็นต้น

รางวัลต่างๆที่ได้รับ

- รางวัลสัตวแพทย์ตัวอย่าง สาขาเผยแพร่วิชาชีพและบริการสังคม สัตวแพทยสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ. 2542

- รางวัล เชิดชูคนดี ของมูลนิธิธารน้ำใจและธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย พ.ศ. 2547

- รางวัลศิษย์เก่าดีเด่น คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2547

- รางวัล Distinguish Professor Award 2008 โดย Asian Foundation for the Advancement of Veterinary and Animal Science; AFAVAS ประเทศ Korea 28 เมษายน 2551 (สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2554. จาก <http://www.curadio.chula.ac.th/program-al/images/achariya.pdf>)

5.6 อาจารย์ศศิธร นาคทอง ภาควิชาสัตวบาล คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เชี่ยวชาญเรื่อง อาหารสัตว์เพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิต

5.7 ศาสตราจารย์มาลิณี ลิมโกลา ภาควิชาเภสัชวิทยา คณะสัตวแพทยศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เชี่ยวชาญเรื่อง เภสัชวิทยาของสัตว์เลี้ยง

5.8 คุณเกษม ลือกระจำจ เจ้าของฟาร์มสุกร ฟาร์มยิ่งหลี จ.ราชบุรี โทรศัพท์ : (081)801-7828, (032)387-125 เชี่ยวชาญเรื่องฟาร์มสุกร

5.9 คุณสุธรรม จันทร์อ่อน บ้านเลขที่ 54 หมู่ที่ 10 ตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผู้เป็นเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2553 สาขาบัญชีฟาร์ม

5.10 คุณผาย สร้อยสระกลาง อายุ 80 ปี อาชีพเกษตรกร บ้านเลขที่ 158 หมู่ที่ 1 บ้านสระคู ตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2553 ผู้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้ยังมีบุคลากรของรัฐที่ผู้ประกอบการฟาร์มสุกรสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลด้านการเลี้ยงสุกรได้เป็นอย่างดีคือ ปศุสัตว์ระดับจังหวัดและอำเภอ ได้แก่

คุณสำเริง ครุฑดำ	หัวหน้าปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
นายสัตวแพทย์กฤษณะ สุคนธา	ปศุสัตว์อำเภอมืองนครปฐม
นายสัตวแพทย์สนามชัย หุ่นดี	ปศุสัตว์อำเภอกำแพงแสน
นายสัตวแพทย์สมพงษ์ เปาปรามไทย์	ปศุสัตว์อำเภอนครชัยศรี
นายสัตวแพทย์กฤษกร วัชชัย	ปศุสัตว์อำเภอสามปราน
นายสัตวแพทย์ชาติรี บุญนันท์	ปศุสัตว์อำเภอบางเลน
นายสัตวแพทย์จักรพันธ์ กาญจนโกล	ปศุสัตว์อำเภอดอนตูม
นายสัตวบาลมานพ เกาตะกู	ปศุสัตว์อำเภอฟุทธมณฑล
คุณวิมลรัตน์ สุภาคม	ปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี
คุณวิโรจน์ ประยูรวิวัฒน์	ปศุสัตว์จังหวัดฉะเชิงเทรา

6. แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน

เป็นแหล่งสารสนเทศที่มุ่งเผยแพร่สารสนเทศ ข่าวสาร เหตุการณ์ ต่อประชาชน โดยเน้นข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ๆ รวมทั้งสาระความรู้ในเรื่องต่างๆที่เป็นประโยชน์ โดยวิธีการแพร่กระจายเสียง ภาพ และตัวอักษร ผ่านสื่อประเภทโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชนทางการเกษตร มีดังนี้

6.1 วิทยุกระจายเสียง (Radio)

เป็นแหล่งเผยแพร่สารสนเทศในเรื่องต่างๆ สู่ประชาชนผ่านทางเสียงโดยผ่านอุปกรณ์เครื่องรับวิทยุ แต่วิทยุก็ไม่ได้เป็นแหล่งสารสนเทศที่ดี เพราะรายการส่วนใหญ่มุ่งเน้นเน้นหนักมากกว่าการให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความพอใจสื่อประเภทวิทยุในระดับที่น้อยกว่าโทรทัศน์ เพราะไม่สามารถแสดงภาพข่าวหรือเหตุการณ์สำคัญ

แต่อย่างไรก็ตามวิทยุกระจายเสียง ก็เป็นสื่อที่ช่วยถ่ายทอดความรู้และวิชาการให้กับเกษตรกรเพื่อนำไปปรับปรุงการประกอบอาชีพ รวมทั้งเผยแพร่ข่าว โดยเฉพาะข่าวราคาสินค้าการเกษตร ที่เกษตรกรควรได้รับทราบความเคลื่อนไหวด้านกลไกการตลาดและความต้องการของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศทุกระยะ เพื่อวางแผนการผลิตได้ถูกต้อง ทำให้ได้รับผลกำไรสูงสุดและไม่ถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ตลอดจนต้องติดตามข่าวดินฟ้าอากาศเพื่อเตรียมการในด้านการเกษตรและหลีกเลี่ยงภัยธรรมชาติในขณะนั้น สถานีวิทยุที่นำเสนอความรู้ทางการเกษตร ได้แก่

❖ สถานีวิทยุ ม.ก. (<http://radio.ku.ac.th/database>)

ที่ตั้ง สถานีวิทยุ ม.ก. สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กทม.10900 โทร.(02) 5792294, 5793025 มีการดำเนินงานในภูมิภาคต่างๆ คือ วิทยุ ม.ก. ขอนแก่น เชียงใหม่ และสงขลา สถานีวิทยุ ม.ก. เป็นสถานีวิทยุที่เน้นให้ข่าวสารความรู้ทางการเกษตร โดยเฉพาะในทุกสาขา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลี้ยงสัตว์ การประมง การปลูกพืช การทำสวน โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางการเกษตรที่ได้รับเชิญมาออกอากาศ ไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการเฉพาะสาขาหรือเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จในประกอบอาชีพนั้นๆ เช่น รายการเพื่อนเกษตรกร รายการหมอดิน นอกจากนี้ยังรวบรวมข้อมูลที่ได้ออกอากาศไปแล้วทั้งรายการจากวิทยุและโทรทัศน์ไว้บนเว็บไซต์ของสถานีวิทยุ ม.ก. เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าย้อนหลังอีกด้วย รายการวิทยุที่ออกอากาศไปแล้ว เช่น การคลอเคลียในสุกร โรคในสุกรแรกเกิด อาการใช้หลังคลอดในสุกร อหิวาต์สุกร เป็นต้น หรือเทปโทรทัศน์ทางการเกษตรที่ออกอากาศไปแล้ว เช่น สุกร : การเลี้ยงหมูปลอดสารพิษ อาหารสุกร การนำกวาวเครือไปผสมในอาหารเลี้ยงสุกร เป็นต้น

❖ สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(<http://www.moac.go.th/main.php?filename=kasetradio#view>)

เลขที่ 3 ถนนราชดำเนินนอก แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 เป็นสถานีวิทยุในสังกัดของ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายการส่วนใหญ่ดำเนินการโดยนักวิชาการเผยแพร่ และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร นำเสนอเรื่องราวและข่าวสารทางการเกษตร ครอบคลุมทุกสาขาด้านการเกษตร ออกอากาศที่คลื่นวิทยุ AM 1386 ตัวอย่าง รายการวิทยุ เช่น “ชุมชนคนเกษตร” ออกอากาศทุกวันจันทร์ เวลา 17.00 น. เรื่องที่ออกรายการได้แก่ แนวทางพัฒนาเกษตรอินทรีย์ การใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด การบริหารจัดการผลไม้ เป็นต้น เนื้อหาที่ออกอากาศไปแล้วได้เก็บรวบรวมไว้ที่เว็บไซต์ของสถานีวิทยุฯ เพื่อให้ประชาชนได้ฟังย้อนหลังได้ด้วย

6.2 โทรทัศน์ (Television)

สื่อโทรทัศน์ เป็นแหล่งเผยแพร่สารสนเทศเรื่องต่างๆ สู่บ้านหรือประชาชนส่วนใหญ่ ได้ดีกว่าแหล่งสารสนเทศประเภทอื่น โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ในชนบทห่างไกล ให้บริการสารสนเทศในรูปของ

เสียงและภาพ มีรายการข่าว รายงานเหตุการณ์สำคัญ เรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจของประชาชนในขณะนั้น สารคดีต่างๆ แต่รายการส่วนใหญ่จะเน้นด้านนันทนาการ ทำให้ปริมาณสารสนเทศที่มีเนื้อหาสาระควรแก่การถ่ายทอดถึงประชาชนมีจำนวนลดลง สถานีโทรทัศน์ เช่น สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 5 7 9 สทท. และไทยพีบีเอส เป็นต้น

สำหรับข่าวสารการเกษตรที่นำเสนอทางสถานีโทรทัศน์นั้นมีน้อยมาก สถานีโทรทัศน์ของไทยที่เสนอรายการเพื่อเกษตรกร ได้แก่

❖ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (NBT) กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี (<http://www.beat2010.net/index.php/building/nbt-11.html>)

เสนอรายการ “ลูกทุ่งเกษตรกร” ทุกวันอาทิตย์ ให้ข่าวสารความรู้เรื่องราวต่างๆ ทางเกษตรจากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพในท้องที่ชนบทต่างๆ เช่น ตอนด้วยหัวใจที่ไม่เคยท้อ ตอนนักจัดการพื้นที่นาแห่งห้วยทับทัน ตอนหญ้าหมักศรรายแห่งบ้านดงสวรรค์ ตอนนักจัดการการผลิตปุ๋ยหมักแห่งท่าอุแท โดยคุณณรงค์ศักดิ์ ภูแอ

❖ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 (<http://www.ch7.com>)

เสนอรายการ “ตามทันเกษตรกร” ที่ให้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางการเกษตร รวมถึงและเกษตรกรในสาขาต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จในการคิดค้นเทคนิคการทำเกษตรในเรื่องต่างๆ รายการที่ออกอากาศไปแล้วจะเก็บข้อมูลไว้ที่เว็บไซต์ของสถานีเช่นเดียวกัน

❖ สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส (Thai PBS) (<http://www.thaipbs.or.th/Documentary>)

สำนักงานใหญ่ 145 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ
รายการที่เสนอคือ “ฉันจะเป็นชาวนา” เป็นสารคดีชีวิตจริง (Docu-Reality Show) ว่าด้วยความพยายามในการปลูกข้าวและพึ่งตนเองของหญิงไทยผู้เติบโตมาในเมืองใหญ่ และชีวิตนี้แทบไม่เคยได้สัมผัสดิน แต่ด้วยการตั้งคำถามถึงอิสรภาพและความมั่นคงทางอาหาร ภูมิปัญญาทางการเกษตรและวิถีไทยที่กำลังจะสูญหาย ตลอดจนความตั้งใจที่จะน้อมจิตวิญญาณและสองมือลงสู่ผืนดิน กลายมาเป็นสารคดีที่จะนำผู้ชมเรียนรู้และต่อสู้ไปด้วยกัน ทั้งตื่นเต้น สนุกสนาน ซาบซึ้ง ประทับใจ ท่ามกลางกลิ่นไอดินและฟางข้าวของท้องทุ่งจังหวัดสุพรรณบุรี หรือรายการ “ลูกทุ่งลูกเกษตรกร” ออกอากาศ เวลา 05.30 - 06.00 น. ทุกวันพฤหัสบดี

❖ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 (<http://www.tv5.co.th/default2.php>)

ที่ตั้ง 210 ถ.พหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
เสนอรายการ “ดินดำน้ำชุ่ม” ออกรายการทุกวัน เวลา 06.30 น. เป็นรายการความรู้เกี่ยวกับการเกษตร ปัจจุบันยกเลิกแล้ว

6.3 หนังสือพิมพ์ (Newspapers)

หนังสือพิมพ์ เป็นแหล่งที่เผยแพร่สารสนเทศให้แก่ประชาชนในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดเวลาอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่ออกเป็นรายวัน เน้นการนำเสนอภาพและข่าวของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ในรูปของบทความหรือสรุปข้อเท็จจริงสั้นๆ

เมื่อประชาชนหมดความสนใจในเรื่องนั้นๆ หนังสือพิมพ์ก็จะเสนอข่าวน้อยลงและหันไปเสนอข่าวใหม่ที่อยู่ในความสนใจของประชาชนต่อไป สารสนเทศที่พบในหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ข่าวเหตุการณ์ประจำวัน บทความที่น่าสนใจ สารคดี ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ เช่น ประชาชาติธุรกิจ เดลินิวส์ มติชน ข่าวสด เป็นต้น และหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันส่วนใหญ่นำเสนอข่าวสารทั้งในรูปแบบสิ่งตีพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ หนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับนำเสนอข่าวด้านการเกษตรเป็นประเด็นๆ ตามความสนใจในแต่ละวัน มักไม่มีคอลัมภ์ประจำด้านการเกษตร เช่น

- ❖ ไทยรัฐ ฉบับประจำวันที 30 มิถุนายน 2554 เสนอคอลัมภ์ “วิทยาการเกษตร” และ “จักรวาลเกษตร”
- ❖ เดลินิวส์ ฉบับประจำวันที 29 มิถุนายน 2554 เสนอคอลัมภ์ “เกษตรทั่วไทย” และ “เกาะข่าวเกษตร”
- ❖ คมชัดลึก ฉบับประจำวันที 29 มิถุนายน 2554 เสนอคอลัมภ์ “เกษตรทำมาหากิน” และ “เกษตรคนเก่ง”

6.4 วารสารวิชาการ (Journals)

เป็นสิ่งพิมพ์ที่ให้ข้อมูลและเนื้อหาทางการเกษตรที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ นำเสนอบทความและเรื่องราวความรู้ที่น่าสนใจ มีกำหนดออกแน่นอน เช่นรายสัปดาห์ รายเดือน รายสองเดือน หรือรายสามเดือน วารสารทางการเกษตร ได้แก่

- ❖ ข่าวสารกรมวิชาการเกษตร ของ กรมวิชาการเกษตร
กำหนดออก รายเดือน ฉบับแรกคือปี 2517 -
- ❖ ข่าวสารเกษตรศาสตร์ ของ สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำหนดออกราย 4 เดือน ฉบับแรกคือปี 2499 -
- ❖ แก่นเกษตร ของ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
กำหนดออก ราย 3 เดือน ฉบับแรกคือปีที่ 1 (2516) -
- ❖ ธุรกิจอาหารสัตว์ ของ สมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย, 2527-
กำหนดออก ราย 3 เดือน ฉบับแรกคือ ปีที่ 1 (2527)
- ❖ วารสารเกษตร ของ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กำหนดออก ราย 4 เดือน ฉบับแรกคือปีที่ 1 (2524) -
- ❖ วารสารเกษตรกร ของ กรมส่งเสริมการเกษตร
กำหนดออก รายเดือน ฉบับแรกคือ ปีที่ 1-5 (2518-2522)
- ❖ วารสารปศุสัตว์ ของ กรมปศุสัตว์
กำหนดออก รายเดือน ออกฉบับแรกคือปีที่ 1-11 (2517-2527)
- ❖ วารสารปศุสัตว์เกษตรศาสตร์ ของ สถาบันสุวรรณวาลกิจเพื่อการค้นคว้าและพัฒนาปศุสัตว์และพัฒนาผลิตภัณฑ์สัตว์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เดิมชื่อ “สุกรสารสน”
กำหนดออกราย 3 เดือน ฉบับแรกคือปีที่ 34 ฉ.135 (2551)-

- ❖ สุกราสัน ของ ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
กำหนดออก ราย 3 เดือน ฉบับแรกที่ออก ปีที่ 1-34 (2517-2550)
เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "วารสารปศุสัตว์เกษตรศาสตร์"
- ❖ สัตว์เศรษฐกิจ ของ สำนักพิมพ์สัตว์เศรษฐกิจ
กำหนดออก รายปักษ์ ฉบับแรกคือ ปีที่ 1 (2526) –

7. แหล่งสารสนเทศประเภทสถานที่

เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไปในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ แหล่งสารสนเทศประเภทสถานที่ที่มีหลายประเภทคือ โบราณสถาน วัดและศาสนสถาน และสถานประกอบการ สำหรับแหล่งสารสนเทศประเภทสถานที่ที่เป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงสุกรและเกษตรกรทั่วไป ได้แก่

7.1 พิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์เป็นสถานที่ที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมและแสดงสิ่งต่างๆ ที่มีความสำคัญด้านวัฒนธรรมด้านวิทยาศาสตร์ หรือด้านอื่นๆ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และก่อให้เกิดความเพลิดเพลินใจ พิพิธภัณฑ์ด้านการเกษตร ได้แก่

- ❖ พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ (www.panyathai.or.th/)

ตั้งอยู่ที่ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง ตรงข้ามนิคมอุตสาหกรรมนวนคร ปทุมธานี เป็นสถานที่แสดงเรื่องราวการเกษตรไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แสดงความสัมพันธ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยกับการเกษตร และเป็นแหล่งรวมความรู้เกี่ยวกับการเกษตรทั้งภาครัฐและเอกชนในลักษณะ One-Stop Service จัดแสดงกิจกรรมทางการเกษตรทุกด้าน พื้นที่กลางแจ้งจำลองสภาพทางการเกษตร สภาพป่า ชุมชนเกษตรกร สวนไม้ดอก พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ ฯลฯ เพื่อเป็นสถานที่เรียนรู้วิทยาการทางการเกษตร รวมถึงการจัดแสดงเรื่องราวประกอบแสง เสียง ภาพ ด้านการเกษตร นอกจากนี้พิพิธภัณฑ์ฯ ยังเป็นศูนย์ฝึกอบรม ศูนย์ประชุมสัมมนาด้านวิชาการเกษตร และยังเป็นแหล่งการศึกษาทางด้านโครงการพระราชดำริ การเกษตร การประมง การปศุสัตว์ ป่าไม้ ป่าชายเลนและการพัฒนาที่ดิน พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เปิดเวลา 09.30–15.30 น. สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 0 2529 2212-4

7.2 สถานประกอบการ

สำหรับจังหวัดนครปฐมมีแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสถานประกอบการด้านการเลี้ยงสุกรที่ใช้เป็นฟาร์มตัวอย่างสาธิตการเลี้ยงสุกร (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม 2554ข) มีดังนี้

7.2.1 ฟาร์มสาธิตนายเฉลียว พวงงาม เลขที่ 62 หมู่ 5 ตำบลสามควายเผือก
อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

7.2.2 ฟาร์มสาธิตนายนางฮวย นาคนอมทรัพย์ เลขที่ 28 หมู่ 2 ตำบลสาม
ง่าม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

7.1.3 ฟาร์มสาธิตนายอานนท์ เตียวเจริญ เลขที่ 43/20 หมู่ 5 ตำบลท่าข้าม
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

8. แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงเครื่องคอมพิวเตอร์ทั่วโลกให้สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้ ทำให้เกิดการค้นหา การแลกเปลี่ยนข้อมูล และถ่ายทอดความรู้ในรูปของมัลติมีเดียที่มีทั้งข้อความ ภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว ช่วยให้การติดตามข้อมูลความรู้ที่มีความสะดวกและทันสมัยมากขึ้น ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่งสารสนเทศที่มีความสำคัญและเป็นแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ที่เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ค้นหาข้อมูลและติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลก บริการบนอินเทอร์เน็ต เช่น บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Email) บริการถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรม (FTP : File Transfer Protocol) การสนทนาทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (IRC : Internet Relay Chat) ฐานข้อมูลที่ให้บริการบนเว็บไซต์ไวด์เว็บ (WWW : World Wide Web) เป็นต้น

แหล่งสารสนเทศที่ปรากฏบนเว็บไซต์ไวด์เว็บที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการฟาร์มสุกรและเกษตรกร ทั้งของรัฐและเอกชน ได้แก่

8.1 เว็บไซต์หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์และเกษตรกร

- ❖ ฐานข้อมูลงานวิจัยเกษตรนานาชาติ (AGRIS) <http://www.fao.org/agris>
- ❖ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ <http://www.moac.go.th>
- ❖ กรมการค้าภายใน สินค้าเกษตร <http://www.dit.go.th>
- ❖ กรมปศุสัตว์ <http://www.dld.go.th>
- ❖ กรมวิชาการเกษตร <http://www.doa.go.th>
- ❖ กรมส่งเสริมสหกรณ์ <http://www.cpd.go.th>
- ❖ กรมส่งเสริมการเกษตร <http://www.doae.go.th/>
- ❖ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร <http://www.oae.go.th>
- ❖ องค์ความรู้กรมปศุสัตว์
<http://req.dld.go.th:28080/research/index.jsp?pageNo=2>
- ❖ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร <http://www.mof.or.th/web/home.php>

8.2 เว็บไซต์ของสถาบันบริการสารสนเทศ สาขาการเกษตร ได้แก่

- ❖ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำนักหอสมุด
 - ฐานข้อมูลการเกษตรของประเทศไทย <http://pikul.lib.ku.ac.th/agdb>
 - ฐานข้อมูลอรรถาภิธานศัพท์เกษตรไทย <http://pikul.lib.ku.ac.th>
 - รวมเว็บเกษตรไทยและต่างประเทศ <http://agkc.lib.ku.ac.th/agkc>
 - ศูนย์สนเทศทางกระป๋องนานาชาติ <http://ibic.lib.ku.ac.th>
 - ศูนย์สารสนเทศทางการเกษตรแห่งชาติ <http://thaiagris.lib.ku.ac.th>
 - ศูนย์ความรู้ด้านการเกษตร <http://agkc.lib.ku.ac.th/agkc/index.html>

❖ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร <http://www.mcc.cmu.ac.th>
- ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ <http://library.cmu.ac.th/faculty/agric/>

❖ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ <http://library.kku.ac.th/~aglib/>

❖ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี คณะเกษตรศาสตร์

- ห้องสมุดดิจิทัลเกษตรไทย <http://anchan.lib.ku.ac.th/aglib/>
- เครือข่ายสารสนเทศงานวิจัยเกษตรไทย <http://anchan.lib.ku.ac.th/agnet/>

8.3 เว็บไซต์ขององค์กร สมาคม ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์และเกษตรกร ได้แก่

- ❖ สัตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทย <http://www.thaivma.com>
- ❖ สมาคมสัตวแพทย์ผู้ประกอบการบำบัดโรคแห่งประเทศไทย
<http://www.vpathai.org/index.php>
- ❖ สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ <http://www.swinethailand.or.th/index.php>
- ❖ สถิติการเกษตรโลก <http://faostat.fao.org>
- ❖ ทุงเกษตร แหล่งข้อมูลเกษตร <http://www.tungkaset.com/aboutus.html>
- ❖ ข่าวเกษตร (ศูนย์รวมข่าวสารการเกษตร) <http://news.enterfarm.com/>

8.3 เว็บไซต์ของบริษัทธุรกิจ

- ❖ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร <http://www.baac.or.th>
- ❖ หมูยโสโดทคอม
http://www.mooyaso.net/modules.php?name=Your_Account
- ❖ THAIFEED.NET - Thailand Agriculture Market Online
<http://www.thaifeed.net/>

เป็นตลาดการเกษตรออนไลน์ ซื้อขาย สินค้าการเกษตรและปศุสัตว์ พันธุ์สัตว์
วัตถุดิบ อาหารสัตว์ ศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารการเกษตร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
และสอบถามปัญหาด้านการเกษตร

- ❖ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) www.cpffeed.com
- ❖ บริษัท ไทยอาหารสัตว์ จำกัด (มหาชน) www.gfpt.co.th

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุคคลทุกสาขาอาชีพต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่และการทำงาน
เช่นเดียวกับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่ต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อการเพิ่มผลผลิตที่มากขึ้นและมีต้นทุนต่ำลง
จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การใช้สารสนเทศและแหล่งสารสนเทศของผู้ประกอบการ
ฟาร์มสุกรทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวยังมีน้อยมากและไม่ตรงประเด็น
กับเรื่องที่กำลังศึกษา อีกทั้งงานวิจัยที่พบ ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในประเทศที่กำลังพัฒนา ดังนี้

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.1.1 งานวิจัยด้านการใช้และความต้องการสารสนเทศของเกษตรกร

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีการใช้สารสนเทศและต้องการสารสนเทศเพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบอาชีพเป็นหลักใหญ่ และแหล่งสารสนเทศที่ใช้กันมากคือวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ดังเช่น ธนัญชัย ดำชำ (2544) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชนด้านหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กับปัจจัยภูมิหลัง เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมการทำเกษตรของเกษตรกรในสมาคมสวนส้มร่วมพัฒนา ใน 6 จังหวัด คือจังหวัดสระบุรี ปทุมธานี อุดรธานี นครนายก ประจวบคีรีขันธ์ และกรุงเทพฯ ผลการศึกษาพบว่า แหล่งข่าวสารที่เกษตรกรทุกคนได้รับในรอบสัปดาห์คือวิทยุโทรทัศน์ ร้อยละ 93.3 ได้รับข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกร และร้อยละ 63.1 ได้รับข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต ความถี่ในการรับข่าวสารการเกษตรของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการรับชมข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์และจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัญหาสำคัญในการรับชมข่าวที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตพบว่า ด้านหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ไม่มีหนังสือพิมพ์ และมีสื่ออื่นที่น่าสนใจกว่า ด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง ได้แก่ ฟังแล้วเข้าใจยาก ไม่น่าสนใจ และเนื้อหาไม่ตรงกับสภาพพื้นที่ ด้านสื่อวิทยุโทรทัศน์ ได้แก่ เนื้อหาไม่ตรงกับสภาพพื้นที่ และเวลาที่ออกอากาศไม่ตรงกับเวลาที่ว่าง และปัญหาด้านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ไม่มีเวลาใช้ และไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาวดี สืบสนธิ์ (2530) ที่ศึกษาการใช้และแสวงหาสารสนเทศของเกษตรกรอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่าเกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่ค่อยอ่านสารสนเทศทางการเกษตรเนื่องจากเวลาไม่พอและความสามารถในการอ่านที่มีจำกัด เรื่องที่อ่านมาก ได้แก่ การใช้ปุ๋ย การใช้ยาฆ่าแมลง และการกำจัดวัชพืช โดยอ่านจากหนังสือ เอกสารเผยแพร่ นิตยสารทางการเกษตร หนังสือพิมพ์ และฉลากยา เกษตรกรส่วนมากฟังวิทยุทุกวัน รองลงมาคือดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์สัปดาห์หรือเดือนละครั้ง ส่วนแหล่งสารสนเทศที่เกษตรกรใช้หาข้อมูลคือ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดสถาบันการศึกษา และห้องสมุดประชาชน

ในเรื่องความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของสมาชิกผู้เลี้ยงสุกรนั้น จากงานวิจัยของ บุรินทร์ โสวภาค (2526) ชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรต้องการสารสนเทศเพื่อการเลี้ยงสุกรเป็นหลักใหญ่ เช่นเดียวกันโดยได้ศึกษาสภาพการผลิตสุกรและความต้องการทางวิชาการของผู้เลี้ยงสุกรและสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรในจังหวัดสุรินทร์ พบว่าอาชีพหลักของประชากรทั้งสองกลุ่มคือทำนา และอาชีพรองคือเลี้ยงสัตว์ สำหรับความรู้ที่ผู้เลี้ยงสุกรต้องการนั้น สมาชิกสหกรณ์ต้องการความรู้เรื่องโรคภัยไข้เจ็บและการป้องกันเป็นอันดับหนึ่ง และต้องการความรู้เรื่องพันธุ์สุกร การผสมพันธุ์ และการคัดเลือกพันธุ์เป็นอันดับสอง ส่วนผู้เลี้ยงสุกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ต้องการความรู้เรื่องอาหารและการให้อาหารเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ การปฏิบัติในการเลี้ยงดูสุกรทั่วไป นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เลี้ยงสุกรมีปัญหาเรื่องตลาดสุกรขุน แหล่งวิชาการ และเงินทุน ส่วน จรรย์ญ์ ปัญญาวัฒน์ (2526) ศึกษาสภาพการผลิตสุกรและความต้องการทางวิชาการของผู้เลี้ยงสุกรและสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า กลุ่มสมาชิกสหกรณ์ฯ มีการเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพมากกว่ากลุ่มผู้เลี้ยงสุกรทั่วไป เกษตรกรทั้งสองกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรลูกผสม ส่วนใหญ่เป็นสุกรขุนที่ได้พันธุ์

จากเพื่อนบ้านและฟาร์มเอกชน ความต้องการส่วนใหญ่ของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มในเรื่องการเลี้ยงสุกรเรียงจากมากไปหาน้อยคือ การทำสูตรอาหาร พันธุ์สุกร อาการของโรคต่างๆ และราคามาตรฐานที่เป็นปัจจุบัน และปัญหาที่เกษตรกรประสบคือ เรื่องการตลาดสุกรขุน การจำหน่ายลูกสุกร และเงินทุน อีกทั้ง ประภาพร อินทวิเชียร (2540) ก็ได้ศึกษาการดำเนินงานของ สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรอุดรธานี จำกัด ตามความต้องการของสมาชิก พบว่าสมาชิกสหกรณ์ได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเพื่อนบ้านมากที่สุด และเรื่องที่สมาชิกสหกรณ์ต้องการให้สหกรณ์ดำเนินการเรื่องการให้บริการด้านการผลิตคือ เรื่องวิธีการเลี้ยงสุกร การขนส่งสุกร อาหารสุกรและการผลิต โรคสุกร และการสุขาภิบาล

นอกจากนี้ เฉิดโฉม สังขนันท์ (2542) ได้ศึกษาความรู้และความต้องการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรอยู่ในระดับมาก และมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรแตกต่างกันตามตัวแปรของประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกร การเคยได้รับการฝึกอบรม และการเคยไปศึกษาดูงาน แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาของเกษตรกรกับขนาดฟาร์ม ส่วน วิรัตน์ สุมณ (2539) ศึกษาการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ภายหลังการฝึกอบรมหลักสูตรอาหารสัตว์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรและสัตว์ปีกในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เกษตรกรนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในฟาร์ม ร้อยละ 34.19 นำความรู้ไปถ่ายทอดให้บุคคลอื่น ร้อยละ 20.29 และนำความรู้ไปปฏิบัติในการประกอบสูตรอาหาร ร้อยละ 19.73

6.1.2 งานวิจัยด้านแหล่งสารสนเทศที่เกษตรกรใช้

จากการศึกษาวิจัยในประเทศอินเดียพบว่าเกษตรกรพอใจที่จะเรียนรู้และรับข่าวสารข้อมูลจากเกษตรกรด้วยกันเองมากกว่าการรับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดุษฎี โยเหลา, อ้อมเดือน สุตมณี, และ ยุทธนา ไชยจุล (2545 : 1) ที่ศึกษาวิจัยพบว่าแหล่งข้อมูลที่เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับเกี่ยวกับเรื่องเทคโนโลยีใหม่ๆ ก็คือจากเกษตรกรด้วยกันเองมากกว่าจากเจ้าหน้าที่การเกษตร เช่นเดียวกับ เรือนขวัญ จันทรเทียนบุญ (2550) ที่ศึกษาการใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงสุกรจากเพื่อนเกษตรกรมากที่สุด ส่วนใหญ่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และเคยศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมเกี่ยวกับด้านสุกร เกษตรกรมีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อการใช้มาตรฐานฟาร์ม แต่เกษตรกรมีการนำมาตรฐานฟาร์มไปใช้ในระดับที่น้อย ประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติตามมาตรฐานน้อยที่สุดคือระบบการบันทึกข้อมูล และประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติตามมาตรฐานฟาร์มมากที่สุดคือทำเลที่ตั้งฟาร์ม เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคในการใช้มาตรฐานฟาร์มในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะในการใช้มาตรฐานฟาร์มที่สำคัญคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือ เยี่ยมเยียนเกษตรกร ถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้มาตรฐานฟาร์ม และช่วยเหลือเรื่องแหล่งเงินทุน

จากการวิจัยของ จิรศักดิ์ ประทุมทอง (2550) ศึกษารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามความต้องการของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม โดยมุ่งศึกษาสภาพแหล่งการเรียนรู้ของเกษตรกร ความต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้ของเกษตรกร และรูปแบบของแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการและหน่วยงาน

เอกชนในการให้ความรู้ด้านเกษตรกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย และด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน เกษตรกรต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคลในระดับมาก สำหรับรูปแบบของ แหล่งการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการให้ดำเนินการมีดังนี้คือ ให้มีการจัดการเนื้อหาความรู้ที่หลากหลาย ดำเนินการด้านอาคารสถานที่หรือด้านกายภาพ - ด้านวัสดุ - ด้านเครื่องมือ ดำเนินการด้านเทคนิคเพื่อใช้ในการเรียนรู้ และจัดรูปแบบแหล่งการเรียนรู้ด้านบุคคลที่เชี่ยวชาญทางการเกษตร

นอกจากนี้ ศิณีย์ สังข์ศรี (2530 : 20-21) ศึกษาการวิเคราะห์ผลผลิตและการค้า สุกกร พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรของไทยขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบาล ประเทศไทยขาด สถาบันวิจัยที่ทำการวิจัยเรื่องสุกร ตลอดจนขาดการแนะนำทางด้านวิชาการที่ถูกต้อง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีไม่เพียงพอ การให้ความรู้ทางวิชาการแก่ผู้เลี้ยงสุกรยังไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง เกษตรกรขาดความรู้ความ เข้าใจในเรื่องตลาดการรับซื้อสุกร ทำให้เกิดปัญหาการผลิตสุกรที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการและ ภาวะการตลาด

ปิยนันท์ วงศ์คำ (2546) ศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศของเกษตรกรในชุมชนที่มีการ พัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนเพื่อการพึ่งพาตนเองในชุมชนท้องถิ่นบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศ และเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรมีการใช้แหล่งสารสนเทศโดยรวมใน ระดับน้อย หากพิจารณาแหล่งสารสนเทศเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรมีการใช้แหล่งสารสนเทศในระดับมาก 4 รายการ คือ 1) การประชุมสัมมนา การอภิปรายที่หน่วยงานเอกชนจัด 2) ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้มีความรู้ ความสามารถในหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน 3) เพื่อนเกษตรกร/เพื่อนร่วมอาชีพ 4) ประสบการณ์และ แนวความคิดความรู้ของตนเอง เกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศไม่แตกต่างกัน เกษตรกร ที่มีรายได้เฉลี่ยต่างกันมีการใช้แหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีมากกว่า 50,000 บาท มีการใช้หนังสือพิมพ์ หอกระจายข่าว เข้าร่วมทัศนศึกษากับโครงการของหน่วยงานเอกชน และเข้า ประชุมสัมมนาอภิปรายที่หน่วยงานเอกชนจัดมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีน้อยกว่า 20,000 บาท นอกจากนี้ รวม พุ่มแพ่ง (2537) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร ดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไปเขตภาคเหนือ เพื่อศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของ เกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไป ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศ พบว่าเกษตรกรดีเด่นและเกษตรกรทั่วไปมีการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรในระดับปานกลาง โดยใช้ แหล่งสารสนเทศแต่ละประเภทต่อไปนี้ในระดับมากตามลำดับคือ ประสบการณ์เดิมของตนเอง โทรทัศน์ เพื่อนเกษตรกรร่วมอาชีพ เอกสารเผยแพร่ของทางราชการ เกษตรกรผู้นำ เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอหรือ ประมงอำเภอ และหนังสือพิมพ์รายวัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภาวดี สืบสนธิ์ (2530) ที่ศึกษา การใช้และแสวงหาสารสนเทศของเกษตรกรอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่าแหล่งที่ใช้แสวงหาสารสนเทศ เพื่อการดำเนินชีวิตของเกษตรกรส่วนมากใช้ประสบการณ์ความคิดของตนเองและสอบถามจากเพื่อนบ้าน รองลงมาคือถามญาติ แหล่งที่ใช้ปานกลางคือวิทยุ โทรทัศน์ เพื่อนเกษตรกร ผู้นำชุมชน หนังสือพิมพ์ บุคคลเฉพาะอาชีพ แหล่งที่ใช้น้อยคือครู ผู้ทำงานบริษัท ร้านค้า พระ ห้องสมุด ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำ หมู่บ้าน และธนาคาร ส่วนแหล่งที่เกษตรกรไม่เคยใช้เลยคือ สำนักงานเกษตร

สำหรับปัญหาแหล่งสารสนเทศที่เกษตรกรใช้นั้น จากการศึกษาของ ปิยนันท์ วงศ์คำ (2546) พบปัญหาการใช้แหล่งสารสนเทศของเกษตรกรในระดับมาก 2 รายการคือ 1) ไม่ทราบว่ามีหน่วยงานใดบ้างที่จัดพิมพ์เอกสารในเรื่องที่ต้องการ 2) ผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถอยู่ไกล ไม่สะดวกในการติดต่อ และมีปัญหาในระดับปานกลางค่อนข้างมาก 4 รายการคือ 1) ไม่สามารถเข้าไปใช้แหล่งความรู้ที่ต้องการได้ 2) ไม่ทราบวิธีการใช้แหล่งสารสนเทศ 3) เสียค่าใช้จ่ายสูง 4) ค้นหาความรู้ที่ต้องการไม่พบ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพก็พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศดังนี้ 1) สารสนเทศทางการเกษตรมักเขียนหรือถ่ายทอดด้วยภาษาทางวิชาการที่เข้าใจยาก 2) เจ้าหน้าที่ทางการเกษตรไม่ใช้แหล่งสารสนเทศที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ 3) ขาดผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางการเกษตรในท้องถิ่นเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญของเกษตรกร 4) ห้องสมุดไม่ใช่แหล่งสารสนเทศที่สำคัญของเกษตรกร 5) เกษตรกรมีทักษะในการอ่านและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างจำกัด 6) บริการสารสนเทศจากเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรยังขาดประสิทธิภาพ 7) เกษตรกรให้คุณค่ากับสารสนเทศที่ได้รับการถ่ายทอดโดยตรงจากแหล่งบุคคลและจากการปฏิบัติจริง 8) สารสนเทศที่สื่อมวลชนนำเสนออย่างไม่เพียงพอ นอกจากนี้ รุ่งพุ่ม (2537) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัดและเกษตรกรทั่วไปเขตภาคเหนือ ก็พบว่าเกษตรกรมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศระดับปานกลาง โดยมีปัญหาและอุปสรรคการใช้แหล่งสารสนเทศในเรื่องต่อไปนี้ในระดับมากตามลำดับคือ 1) ไม่มีเวลาไปใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์หรือห้องสมุดประเภทต่างๆ 2) ห้องสมุดต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดวิทยาลัยเกษตรหรือมหาวิทยาลัย และห้องสมุดประชาชนอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย 3) เจ้าหน้าที่ภาคเอกชนไม่มีเวลาให้ และ 4) ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีสารสนเทศที่ต้องการ เกษตรกรที่มีสาขาอาชีพการเกษตรต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน แต่มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศที่แตกต่างกัน เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตร มีการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน เกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตร มีการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรแตกต่างกัน เกษตรกรดีเด่นที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตร มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน และเกษตรกรทั่วไปที่ต่างสาขาอาชีพการเกษตร มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและการแสวงหาสารสนเทศในประเทศไทย พิมพ์ราไพ เปรมสมิทธิ์ (2533 : 16-17 อ้างอิงใน ปิยนันท์ วงศ์คำ 2546 : 24) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศไว้ ดังนี้

1. ไม่ทราบแหล่งสารสนเทศ
2. ไม่มีแหล่งสารสนเทศที่ให้ข้อมูลในเรื่องที่กำลังแสวงหา
3. อยู่ไกลแหล่งสารสนเทศ ไม่สะดวกกับการใช้แหล่งนั้น
4. ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ
5. ใช้เวลามาก กว่าจะได้สารสนเทศที่ต้องการ
6. ไม่ได้รับข้อมูลที่ทันสมัย
7. ข้อมูลที่ได้รับไม่สมบูรณ์

8. ได้รับข้อมูลผิดพลาด

9. แหล่งสารสนเทศไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้

10. ข้อมูลการจัดกระจายไม่รวมอยู่แหล่งเดียวกัน

6.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสุกรในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดใกล้เคียง

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรในจังหวัดนครปฐมนั้นยังมีน้อย ถึงแม้ว่าจังหวัดนครปฐมได้ชื่อว่ามี การเลี้ยงสุกรมากเป็นอันดับสองของประเทศรองจากจังหวัดราชบุรีก็ตาม จากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการลงทุนของฟาร์มสุกรพันธุ์ ฟาร์มสุกรขุน และ ฟาร์มสุกรแบบครบวงจรในจังหวัดนครปฐม ของ วิษณุ วาสนกุล (2551) พบว่าฟาร์มสุกรส่วนใหญ่ในจังหวัดนครปฐมเป็นฟาร์มสุกรแบบครบวงจรและเลี้ยงในระบบเปิด พ่อค้าส่วนใหญ่ในท้องถิ่นเป็นผู้รับซื้อผลผลิต และเกษตรกรจำหน่ายลูกสุกรตามราคาประกาศของบริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด ฟาร์มสุกรแบบครบวงจรจะให้ผลตอบแทนต่อการลงทุนในอัตราสูงสุดและเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดในการลงทุน นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรมีปัญหาที่สำคัญคือความผันแปรของราคาจำหน่ายผลผลิตสุกร และราคาวัตถุดิบที่ใช้ในการเลี้ยง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (2521) ได้สำรวจพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงและการตลาดสุกรในจังหวัดนครปฐมและราชบุรี พบว่ามีผู้เลี้ยงสุกรร้อยละ 15.28 ประกอบอาชีพเลี้ยงสุกรเพียงอย่างเดียว ผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่จะทำอาชีพอื่นควบคู่กันไปดังนี้ ทำนา ทำสวน ทำไร่ (ร้อยละ 37.50) อาชีพค้าขาย (ร้อยละ 20.83) อาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 15.28) และอาชีพอื่นๆ เช่น เลี้ยงเป็ดไก่ ให้นาให้เช่า (ร้อยละ 11.11) ส่วนระยะเวลาการเลี้ยงสุกรพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมากกว่า 17 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด รองลงมาคือผู้เลี้ยงสุกรต่ำกว่า 5 ปี รองลงมาอีกตามลำดับคือเลี้ยงระหว่าง 5-8 ปี ระหว่าง 9-12 ปี และ ระหว่าง 13-16 ปี มีจำนวนใกล้เคียงกัน เกษตรกรเลี้ยงสุกรระหว่าง 51-200 ตัว มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 54.29) และเลี้ยงมาเป็นเวลานานกว่า 17 ปีขึ้นไป รองลงมาคือ เลี้ยงสุกรต่ำกว่า 50 ตัว (ร้อยละ 28.57) และที่น้อยที่สุดคือเลี้ยงสุกร 401-1,000 ตัว (ร้อยละ 5.56) ผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่มีความรู้ด้านคุณค่าอาหารไม่มากและผูกพันกับชนิดของอาหารที่เคยใช้เลี้ยงมาตามความเคยชิน โดยร้อยละ 50 ระบุว่าไม่ทราบและไม่คิดว่าจะมีอะไรมาใช้ทดแทนรำข้าวได้ ส่วนฐานะทางการเงินของผู้เลี้ยงสุกรนั้น ผู้เลี้ยงไม่มีเงินทุนของตนเองเพียงพอ ต้องกู้เงินจากแหล่งเงินทุนต่างๆ มาใช้ ส่วน ชัยยศ อุดมกิจวินัย (2537) ได้ศึกษาวิเคราะห์เศรษฐกิจของฟาร์มสุกรในจังหวัดนครปฐม ในปีการผลิต 2536 โดยมุ่งศึกษาสูตรอาหารที่เหมาะสมสำหรับสุกรในขนาดต่างๆ กัน และศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนทำฟาร์มเลี้ยงสุกรโดยวิธีทางการเงิน ในแง่เศรษฐกิจพบว่าผลตอบแทนการลงทุนทางการเงิน ลดลงร้อยละ 13.50 ต่อปี และโครงการทำฟาร์มสุกรทุกขนาดมีความเป็นไปได้ในการลงทุนเชิงธุรกิจ แต่เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบการลงทุนดังกล่าวโดยให้ต้นทุนการลงทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 หรือรายได้ลดลงจากการลงทุนร้อยละ 10 ปรากฏว่าโครงการลงทุนทำฟาร์มสุกรขนาดกลางและขนาดใหญ่ยังมีความเป็นไปได้ในการลงทุน แต่โครงการการลงทุนทำฟาร์มขนาดเล็กไม่สามารถยอมรับได้เพราะได้ผลตอบแทนทางการเงินที่ต่ำ

สำหรับแหล่งสารสนเทศที่เกษตรกรในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดใกล้เคียงใช้นั้น สุภาวัลย์ บรรณทอง (2533) ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงสุกรขุนของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุนในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่าเกษตรกรส่วนมากได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและภาคเอกชนโดย

การเยี่ยมฟาร์มมากที่สุด รองลงมาได้รับการฝึกอบรมหลักการเลี้ยงสุกร นอกจากนี้เกษตรกรยังได้รับความรู้จากสื่อมวลชนคือเอกสารของบริษัทเอกชนมากที่สุด ด้านลักษณะการเลี้ยงสุกรขุนของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรเลี้ยงสุกรแบบฟาร์มขนาดเล็ก (51-300 ตัว) มากที่สุด รองลงมาเป็นผู้เลี้ยงสุกรแบบฟาร์มขนาดใหญ่ (มากกว่า 300 ตัว) และแบบครัวเรือน (1-50 ตัว) น้อยที่สุด ส่วน วารุณี ชะเอม (2542) ทำการศึกษาเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลระหว่างภาครัฐและเอกชนของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรปลอดโรคในจังหวัดนครปฐม ก็พบว่าเกษตรกรส่วนมากมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า แต่มีความรู้พื้นฐานการเลี้ยงสุกรในระดับสูง ส่วนใหญ่เข้ารับการฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรในเรื่องพันธุ์ อาหาร และการจัดการฟาร์ม มากกว่าเรื่องการตลาดและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งเกษตรกรได้รับข่าวสารจากภาคเอกชนมากกว่า ภาครัฐบาล และเห็นว่าข่าวสารที่ได้รับจากรัฐบาลไม่ทันสมัยและรวดเร็วเท่ากับภาคเอกชน แต่ถึงอย่างไรก็ต้องการข่าวสารจากภาครัฐบาลโดยเฉพาะเรื่องการควบคุมมลภาวะและพันธุ์สุกร

สมนึก อรรถไกรสีห์ (2541) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีบำบัดของเสียในฟาร์มสุกรด้วยระบบก๊าซชีวภาพของฟาร์มสุกรขนาดเล็กและขนาดกลางในจังหวัดนครปฐม เพื่อศึกษาการยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีบำบัดของเสียในฟาร์มสุกรด้วยระบบก๊าซชีวภาพของเกษตรกร ในฟาร์มสุกรขนาดเล็กและขนาดกลาง ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในฟาร์มสุกรขนาดเล็ก ร้อยละ 62.9 และเกษตรกรในฟาร์มสุกรขนาดกลาง ร้อยละ 70.5 ยอมรับเทคโนโลยีบำบัดของเสียในฟาร์มสุกรด้วยระบบก๊าซชีวภาพอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรคือ การรับรู้ข่าวสาร ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์การเลี้ยงสุกร ขนาดฟาร์ม ความรู้ ทักษะคิด จำนวนสุกรที่เลี้ยง และจำนวนแรงงาน โดยปัจจัยการรับรู้ข่าวสาร รายได้ ขนาดฟาร์ม ความรู้ ทักษะคิด จำนวนสุกรที่เลี้ยง และจำนวนแรงงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับเทคโนโลยีบำบัดของเสียในฟาร์มสุกรของเกษตรกร ในขณะที่ระดับการศึกษาและประสบการณ์การเลี้ยงสุกรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการยอมรับเทคโนโลยีบำบัดของเสียของเกษตรกร เกษตรกรมีปัญหาคูสมการต่อการยอมรับเทคโนโลยีบำบัดของเสียในฟาร์มสุกรด้วยระบบก๊าซชีวภาพมากที่สุด นอกจากปัญหาคูสมการด้านเงินลงทุนและการเสียพื้นที่ว่างภายในฟาร์มแล้ว เกษตรกรยังมองไม่เห็นประโยชน์ของก๊าซชีวภาพ หรือนำก๊าซชีวภาพไปใช้ประโยชน์ได้น้อย

สนธิ แก้วห้วงสกุล (2547 : 82-86) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการจัดการและการลงทุนการเลี้ยงสุกรที่มีและไม่มีระบบมาตรฐานในจังหวัดราชบุรีและนครปฐม พบว่า การเลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ไม่มีระบบมาตรฐานฟาร์ม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ ขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพผลผลิตสุกรในเรื่องสารตกค้าง นอกจากนี้ทำให้ทราบว่าฟาร์มที่ไม่มีระบบมาตรฐานนั้น สุกรมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยต่อวันสูงกว่าฟาร์มที่มีระบบมาตรฐาน แต่ฟาร์มที่มีระบบมาตรฐานจะมีอัตราการแลกเนื้อสูงกว่า และมีอัตราการสูญเสียที่ต่ำกว่าฟาร์มที่ไม่มีระบบมาตรฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะฟาร์มสุกรที่มีระบบมาตรฐาน จะต้องมีการสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์ม ทำให้การจัดการฟาร์ม การจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อมและการจัดการของเสียภายในฟาร์มมีประสิทธิภาพมากกว่า ส่วนผลตอบแทนก็พบว่าฟาร์มที่มีระบบมาตรฐานให้ผลตอบแทนที่น้อยกว่าฟาร์มที่ไม่มีระบบมาตรฐาน เนื่องจากมีต้นทุนการก่อสร้างปรับปรุงฟาร์มที่สูงกว่าในเรื่องการสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย เตาเผาทำลายซากสุกร บ่อและโรงพ่นยาฆ่าเชื้อ และการมีสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์ม จากงานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยได้ให้ความคิดเห็นว่าเกษตรกรที่เลี้ยงสุกรเป็นอาชีพหลัก ควรปรับปรุงฟาร์มให้เข้าสู่ระบบ

มาตรฐานฟาร์ม ถึงแม้ว่าในระยะแรกฟาร์มที่มีระบบมาตรฐานจะให้ผลตอบแทนการลงทุนที่น้อยกว่าฟาร์มที่ไม่มีระบบมาตรฐานก็ตาม แต่การเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มจะทำให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพการผลิต ทำให้เนื้อสุกรเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตของสุกรที่ได้มาตรฐานในราคาที่สูงขึ้นในโอกาสต่อไป

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศและแหล่งสารสนเทศของเกษตรกรในประเทศไทยพอสรุปได้ว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีการใช้สารสนเทศและต้องการสารสนเทศเพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบอาชีพ เรื่องที่ต้องการสารสนเทศมากคือ เรื่องโรคและการป้องกัน พันธุ์สุกร ข้อมูลการตลาด และมาตรฐานฟาร์ม แหล่งสารสนเทศที่เกษตรกรใช้มากคือประสบการณ์ของตัวเองและเพื่อนร่วมอาชีพ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนปัญหาที่พบได้แก่ ขาดการสนับสนุนจากรัฐ ไม่ทราบว่ามีหน่วยงานใดบ้างที่จัดพิมพ์เอกสารในเรื่องที่ต้องการ ไม่สะดวกในการติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการเลี้ยงสุกรในจังหวัดนครปฐมนั้นเป็นการเลี้ยงแบบครบวงจรและเลี้ยงในระบบเปิด การเลี้ยงยังไม่มีระบบมาตรฐานฟาร์ม เกษตรกรได้รับข่าวสารจากภาคเอกชนมากกว่ารัฐบาล ข่าวสารที่ได้รับจากรัฐบาลยังไม่ทันสมัย ส่วนปัญหาที่พบได้แก่ ความผันแปรของราคาสุกร วัตถุดิบที่ใช้ในการเลี้ยงสุกร ตลอดจนไม่มีเงินทุน

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จากการสำรวจงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องพบว่า ประเทศที่กำลังพัฒนามีการศึกษาวิจัยการเลี้ยงสุกรและสัตว์อื่น มากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนี้

6.2.1 ประเทศในกลุ่มทวีปเอเชีย ได้แก่ประเทศบังคลาเทศ ญีปุ่น อินเดีย ตุรกี

Kashem (1999) ศึกษาแหล่งสารสนเทศที่เกษตรกรติดต่อขอใช้เพื่อนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการทำงานของเกษตรกรในประเทศบังคลาเทศและประเทศญี่ปุ่น รวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรในประเทศบังคลาเทศ 51 แห่ง และในประเทศญี่ปุ่น 45 แห่ง โดยจำแนกแหล่งสารสนเทศที่เกษตรกรติดต่อขอใช้รวม 16 แหล่ง ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรในประเทศบังคลาเทศ มีแหล่งสารสนเทศที่ใช้กันมาก 8 แหล่ง เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ เพื่อนบ้าน เพื่อน วิทยุ ญาติพี่น้อง โทรทัศน์ การสาธิต คนงานโดยอาชีพ และพ่อค้าส่ง ส่วนเกษตรกรในประเทศญี่ปุ่น มีแหล่งสารสนเทศที่ใช้กันมาก 8 แหล่ง เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญสหกรณ์ หนังสือพิมพ์ ผู้นำกลุ่มความคิด เพื่อนบ้าน พ่อค้าส่ง โทรทัศน์ เพื่อน และผู้นำหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังพบว่าแหล่งสารสนเทศที่เกษตรกรของ 2 ประเทศติดต่อขอใช้เพื่อการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรนั้น มีความไม่แตกต่างกันคือ เพื่อนบ้าน เพื่อน ผู้ค้าส่ง โทรทัศน์ และคนงานโดยอาชีพ หากมองในแง่แหล่งสารสนเทศที่เกษตรกรของ 2 ประเทศติดต่อขอใช้แตกต่างกันนั้น ก็พบว่าเกษตรกรในประเทศบังคลาเทศมีแหล่งสารสนเทศที่ใช้กันมากที่สุดคือ เพื่อนบ้าน เพื่อน และวิทยุ ส่วนเกษตรกรในประเทศญี่ปุ่นมีแหล่งสารสนเทศที่ใช้กันมากที่สุดคือ สมาคมสหกรณ์ หนังสือพิมพ์ และผู้นำกลุ่มความคิด

Prasad ... et al. (2006) ศึกษาช่องทางการใช้สารสนเทศของเกษตรกรผู้ผลิตนมจากผู้เลี้ยงสัตว์ ที่อำเภอจินด์ (Jind District) รัฐฮาร์ยานา (Haryana) ตอนเหนือของประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นถิ่นที่เลี้ยงวัวและกระบือมากที่สุดของอินเดีย เก็บข้อมูลโดยการเลือกสุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรผู้ผลิตนม 240 ราย ใน 8 หมู่บ้านของอำเภอจินด์ จากการศึกษาทำให้ทราบว่าเกษตรกรผู้ผลิตนมมีการใช้สารสนเทศ

เพื่อการเพิ่มผลผลิตนมจากสื่อหนังสือพิมพ์ สมาคมเกษตรกร และการฟังวิทยุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าสถานะภาพทางสังคมเศรษฐกิจ อาชีพ การศึกษา การติดต่อกัน การสื่อสาร การสนทนา และความเจริญของท้องถิ่น ส่งผลทางบวกกับช่องทางต่างๆ ในการเข้าถึงสารสนเทศ

Sharma and Sahoo (2009) ศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศของเกษตรกรที่อำเภอเซการ์ (Sagar) รัฐมัตถยา พราดิช (Madhya Pradesh) ตอนกลางของประเทศไทย เพื่อศึกษาช่องทางการใช้สารสนเทศและทรัพยากรสารสนเทศที่เกษตรกรใช้ โดยจัดช่องทางการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศของเกษตรกรเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ติดต่อกันเป็นส่วนตัว กลุ่มที่ติดต่อผ่านกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มที่ติดต่อผ่านช่องทางการสื่อสาร จากการวิจัยพบว่าการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดของเกษตรกรกลุ่มนี้คือการติดต่อกันเป็นส่วนตัว

Kaur ... et al. (2009 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศของเกษตรกรฟาร์มโคนมในประเทศอินเดีย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจและแหล่งสารสนเทศที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต้องการใช้ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เทคนิคการสุ่มจากประชากร 600 ราย การศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุกลางคน เป็นสมาชิกของสมาคมฟาร์มโคนม และไม่ได้รับการฝึกอบรมการเลี้ยงโคนมมาก่อน เกษตรกรครึ่งหนึ่งมีความพึงพอใจกับการใช้บริการของโรงพยาบาลสัตว์ และเกษตรกรร้อยละ 30 เคยร่วมกิจกรรมกับสมาคมสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 54.16) ต้องการให้มีค่ายหรือสถานที่เพื่อใช้เป็นแหล่งรวบรวมสารสนเทศด้านฟาร์มโคนม รองลงมา (ร้อยละ 35.5) ต้องการให้มีการเยี่ยมชมฟาร์มหรือบ้านของเกษตรกร รวมทั้งให้จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร เช่น สมุดคู่มือ แผ่นพับ หรืออื่นๆ

Ali and CIPAV Foundation (2011) ศึกษาการใช้สารสนเทศที่มีคุณภาพเพื่อการตัดสินใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในประเทศอินเดียตอนเหนือ โดยศึกษาบทบาทของสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารที่เกษตรกรนำมาใช้เพื่อการเพิ่มคุณค่าผลผลิตทางการเกษตรและระบบการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นเหตุให้เกษตรกรจำเป็นต้องแสวงหาข้อมูลและความรู้ใหม่ๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจที่ถูกต้อง งานวิจัยเรื่องนี้ได้วิเคราะห์การใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสาร ที่จัดให้บริการกับเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์จำนวน 342 คน ใน 8 อำเภอ ของรัฐอุต્พร พราดิช (Uttar Pradesh) ในประเทศอินเดียตอนเหนือ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีการตัดสินใจอย่างมีคุณภาพดีกว่าเกษตรกรที่ไม่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ (ICT) กับข้อมูลที่เกษตรกรใช้ พบว่ามีนัยสำคัญทางบวกในการผลักดันให้เกษตรกรนำเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์มาใช้ในการออกแบบระบบเพื่อการเลี้ยงสัตว์

Demiryurek ... et al. (2008) ได้ศึกษาระบบสารสนเทศทางการเกษตรต่างๆ และเครือข่ายการสื่อสารที่เจ้าของฟาร์มโคนมใช้ ในเขตพื้นที่ 2 อำเภอที่เกษตรกรเป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผสมพันธุ์โคนม (Dairy Cattle Breeders' Association) ซึ่งส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคนมพันธุ์ยุโรป คืออำเภอบาฟรา (Bafra) และอำเภอเวเซอร์โคพู (Vezirköpu) จังหวัดซัมซัน (Samsun province) ประเทศตุรกี อันเป็นพื้นที่ที่ใหญ่ที่สุดในเขตทะเลดำที่ให้ผลผลิตทางเกษตร โดยวิเคราะห์ระบบสารสนเทศทางการเกษตร

ต่างๆ และเครือข่ายการสื่อสารที่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของสมาคมผลิตภัณฑ์พันธุ์โคนมใช้กัน โดยให้ระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของระบบที่ใช้ปัจจุบันและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเกษตรกร รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเลือกสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสมาคมฯ จำนวน 43 คน และไม่เป็นสมาชิกสมาคมฯ จำนวน 65 คน สอบถามคุณลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจของตัวเกษตรกรและฟาร์ม ระบบสารสนเทศที่ใช้ และเครือข่ายที่ใช้ ผลการศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างเกษตรกรที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของสมาคมฯที่มีการใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคลและแหล่งสารสนเทศสาธารณะมากที่สุด แหล่งสารสนเทศแรกที่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ฯ ส่วนใหญ่ใช้มากที่สุดเหมือนกันก็คือบุคคล รองลงมาที่เกษตรกร 2 ทั้งสองกลุ่มใช้เหมือนกันอีกคือ สมาชิกในครอบครัว ส่วนแหล่งสารสนเทศที่สองที่เกษตรกรทั้งสองกลุ่มใช้เหมือนกันก็คือแหล่งสารสนเทศภาคเอกชน นอกจากนี้เกษตรกรที่เป็นกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ฯ ยังใช้แหล่งสารสนเทศที่สองอีกแหล่งหนึ่งคือแหล่งข้อมูลที่เป็นสมาชิกสมาคมอื่น ส่วนแหล่งสารสนเทศที่สองที่เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกใช้อีกด้วยคือ ผู้เชี่ยวชาญการผสมพันธุ์สัตว์ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาอีกด้วย ส่วนแหล่งสารสนเทศที่สามที่กลุ่มสมาชิกใช้คือสื่อมวลชน และกลุ่มที่ไม่เป็นสมาชิกใช้คือปศุสัตว์เอกชนและแหล่งสารสนเทศสาธารณะทั่วไป นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรขาดการสนับสนุนข้อมูลจากแหล่งสถาบัน การเกษตรอันเป็นผลให้เกิดการพัฒนาแหล่งข้อมูลบุคคลเพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการแพร่กระจายเทคโนโลยีในหมู่เกษตรกรกันเอง ผู้วิจัยเสนอให้มีความร่วมมือกันให้มากขึ้นระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดระบบสารสนเทศอันเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรฟาร์มโคนมมีระบบการเลี้ยงโคนมที่ทันสมัย

6.2.2 ประเทศในกลุ่มทวีปแอฟริกา ได้แก่ ประเทศไนจีเรีย แทนซาเนีย อุกันดา เอธิโอเปีย

Angello (2010) ได้ศึกษาการเข้าถึงและการใช้แหล่งสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักวิจัยปศุสัตว์ในประเทศแทนซาเนีย หนึ่งในวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยก็คือ เพื่อประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของนักวิจัยปศุสัตว์ โดยดำเนินการศึกษากับนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 50 คน ในสถาบันการวิจัยปศุสัตว์ของประเทศแทนซาเนีย 3 แห่ง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต ผลการศึกษาพบว่า นักวิจัยปศุสัตว์ชาวแทนซาเนียส่วนมากยังขาดทักษะการรู้และการเข้าถึงสารสนเทศ นอกจากนี้นักวิจัยยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงและการใช้แหล่งทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย

Lwoga, Stilwell, and Ngulube (2011) ศึกษาการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศและข้อมูลความรู้ด้านการเกษตรในประเทศแทนซาเนีย เพื่อประเมินการเข้าถึงและการใช้ข้อมูลความรู้ทางการเกษตรในพื้นที่ชนบทของประเทศ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเลือกศึกษาจากเกษตรกร 6 อำเภอ และสุ่มตัวอย่างอำเภอละ 2 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นเขตที่มีผลผลิตทางการเกษตรสูงและเกษตรกรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น มีศูนย์ข้อมูลสื่อสาร วิทยุชุมชน และเครือข่ายโทรศัพท์ไร้สาย จากข้อมูลการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (focus group) และการประเมินผลข้อมูลในท้องถิ่น ของกลุ่มตัวอย่าง 128 คน และจากข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายปิด ของกลุ่มตัวอย่าง 181 คน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการสารสนเทศและข้อมูลข่าวสารเรื่องการควบคุมโรคและแมลงมากที่สุด รองลงมาต้องการข้อมูลด้านการตลาด และรองลงมาอีกคือด้านการให้เครดิตและการ

กั๊ยมเงิน ส่วนแหล่งสารสนเทศที่เกษตรกรใช้ พบว่าเกษตรกรส่วนมากได้ข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้านและเพื่อนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sharma and Sahoo (2009) รองลงมาคือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และรองลงมาอีกคือพ่อแม่และคนในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Adomi, Ogbomo, and Inoni (2003) นอกจากนี้ยังพบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นแหล่งการให้ข้อมูลที่สำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Adomi, Ogbomo, and Inoni (2003) ที่ทำวิจัยในประเทศไนจีเรีย และของ Castella ... et al. (2006) ที่ทำวิจัยในประเทศเวียดนาม ส่วนช่วงทางการเข้าถึงสารสนเทศนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ในประเทศแทนซาเนียใช้วิทยุ ซึ่งมีสาเหตุมาจากประชาชนอยู่ชนบท มีรายได้น้อย และไม่ต้องใช้กระแสไฟฟ้า รองลงมาคือโทรศัพท์ รองลงมาอีกคือโทรทัศน์ และเหตุผลหลักที่เกษตรกรส่วนใหญ่ นำข้อมูลไปใช้นั้นก็คือ ต้องการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

Byamugisha ... et al. (2008) ได้นำเสนองานวิจัยเรื่องการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของเกษตรกรในเขตอำเภอแกมปาลา (Kampala) ในประเทศอูกันดา เพื่อศึกษาการค้นคว้าและกลยุทธ์ในการค้นหาข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรที่ขาดแคลนด้านอาหาร ถึงแม้ว่าแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรจะได้รับการจัดทำขึ้นและมีการเข้าถึงได้จากสถาบันการวิจัยทางการเกษตร ห้องสมุดการวิจัย และห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนก็ตาม แต่เกษตรกรก็ไม่มีความพร้อมในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรเหล่านั้น สาเหตุหนึ่งเพราะข้อมูลส่วนมากเหล่านั้นเป็นเอกสารตีพิมพ์และเป็นข้อมูลที่อ่านได้ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรใช้กลยุทธ์ในการแสวงหาสารสนเทศที่แตกต่างกันไป และที่สำคัญคือเกษตรกรส่วนใหญ่ได้ข้อมูลจากการสนทนา นอกจากนี้เกษตรกรมีความพึงพอใจข้อมูลที่เป็นภาษาถิ่นมากกว่า และพอใจกับการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ให้บริการอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังพบว่าเกษตรกรจะค้นหาและใช้สารสนเทศเมื่อพบปัญหาเท่านั้น

Oyegbami, Fabusoro, and Institute of Agricultural Research and Training (2003 : Abstract) ศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นสื่อวิทยุและโทรทัศน์เพื่อหาข้อมูลทางการเกษตรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีก ในท้องถิ่นเอจบิดา (Egbeda) รัฐโอโย (Oyo) ประเทศไนจีเรีย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยเกณฑ์ความคิดเห็น 5 ระดับ กับเกษตรกร 60 คน ใน 4 หมู่บ้าน เพื่อสอบถามการรับฟังข่าวสารด้านการเกษตรทางวิทยุและโทรทัศน์ 4 โปรแกรมในเขตพื้นที่ดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ทักษะและความรู้ใหม่ๆ ทางเกษตรจากสื่อดังกล่าวโดยเฉลี่ยเท่าๆ กัน ผู้เลี้ยงสัตว์ปีกส่วนมากมีอายุเฉลี่ย 38.7 ปี ได้รับการศึกษาตามเกณฑ์ 10.8 ปี และเกษตรกร ร้อยละ 51.7 เป็นฟาร์มที่เลี้ยงสัตว์ปีกขนาดน้อยกว่า 500 ตัว การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร กับความถี่ในการใช้วิทยุและโทรทัศน์ของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 5 การเพิ่มโปรแกรมรายการทางการเกษตรและการจัดหาข้อมูลด้านสัตว์ปีกที่เพิ่มขึ้นเป็นเหตุให้เกษตรกรใช้วิทยุและโทรทัศน์เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย เพื่อนำสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาการเกษตรและความมั่นคงด้านอาหารของประเทศชาติ

Anyanwu, Agwu, and Umewei (2002) ศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกรสตรีในเขตพื้นที่โอรัมบาเหนือ (Orumba North Local Government Area) รัฐแอนัมบรา (Anambra State) ประเทศไนจีเรีย เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์จากการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ของสตรีจำนวน 100 คน ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรสตรีส่วนมากได้รับสารสนเทศจากแหล่งบุคคลมากกว่าแหล่งอื่นๆ เช่น จากเพื่อน ญาติ สมาคมสหกรณ์สตรี และการจัดประชุมเกษตรกรสตรี และจากการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ทางสถิติแสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษา อายุ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ มีนัยสำคัญทางสถิติทางบวกกับการเข้าใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคลระดับมืออาชีพ ดังนั้นรัฐจึงควรตระหนักและเพิ่มแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์เพื่อเผยแพร่ให้แก่สตรีในพื้นที่ได้นำไปใช้อย่างเร่งด่วน

Irivwieri (2007) ได้ศึกษาความต้องการสารสนเทศของเกษตรกรสตรีที่ไม่รู้หนังสือในรัฐเดลตา (Delta State) เขตพื้นที่การปกครองเอธิโอเปียตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาเรื่องที่เกษตรกรสตรีต้องการใช้เพื่อการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร แหล่งหรือช่องทางการรับสารสนเทศที่ต้องการ ตลอดจนปัญหาที่มีผลกระทบและแนวทางการแก้ปัญหา เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ต้องอ่านและแปลข้อมูลให้เกษตรกรสตรีที่ไม่รู้หนังสือ และสัมภาษณ์ปัญหาเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรสตรีในเขต Abraka และ Agbon ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกมันสำปะหลังติดตามด้วยพืชหัวที่ใกล้เคียงมันเทศ เกษตรกรหญิงต้องการสารสนเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำเกษตร รวมถึงเพื่อปรับปรุงต้นและสายพันธุ์มันสำปะหลัง (Seedling/cassava stem) และการกำหนดราคาผลผลิตในฟาร์ม สารสนเทศถูกนำมาเผยแพร่ให้พวกเขาโดยผ่านผู้นำชุมชนหรือผู้นำความคิด และเด็กของเกษตรกรสตรีที่ไม่รู้หนังสือ นอกจากนี้วิทยุและโทรทัศน์ที่เสนอรายการเกษตรและผู้ป่วยประกาศของเมืองก็เป็นแหล่งข้อมูลทางการเกษตรสำหรับเกษตรกรหญิงดังกล่าวอีกด้วย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศและแหล่งสารสนเทศของเกษตรกรในต่างประเทศพอสรุปได้ว่า การใช้สารสนเทศและแหล่งสารสนเทศของเกษตรกรนั้นยังมีการศึกษากันน้อยและศึกษากันในประเทศเขตร้อนที่ทำการเกษตร เกษตรกรส่วนมากใช้สารสนเทศเพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ เรื่องโรคและการป้องกัน สายพันธุ์ และข้อมูลด้านการตลาด สำหรับแหล่งสารสนเทศที่เกษตรกรใช้มากก็คือบุคคลที่เป็นเพื่อนร่วมอาชีพหรือสมาชิกในครอบครัว รองลงมาคือสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ห้องสมุดหรือสถาบันบริการสารสนเทศ และสมาคมเกษตรกรนั้น เกษตรกรมักไม่ใช้เป็นแหล่งในการค้นหาข้อมูล และหากเป็นประเทศด้อยพัฒนา เกษตรกรยังขาดความรู้และทักษะในการใช้สารสนเทศและไม่มีความพร้อมในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ ทำให้เกษตรกรใช้กลยุทธ์ในการแสวงหาสารสนเทศที่แตกต่างกันไป

